

Moravský kras jinak

(Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území

MAS Moravský kras pro období 2014 – 2020)

Pracovní návrh k připomínkování

Strategie je financována Evropskou unií a státním rozpočtem ČR prostřednictvím Operačního programu Technická pomoc.

Obsah

1. Základní informace o MAS Moravský kras	4
2. Analytická část	4
2.1. Socioekonomická analýza	4
2.1.1 Obyvatelstvo - vývoj osídlení, věková struktura, vzdělanostní struktura	4
2.1.2 Technická infrastruktura	8
2.1.3 Doprava	8
2.1.4 Vybavenost obcí a služby	9
2.1.5 Bydlení	11
2.1.6 Životní prostředí	13
2.1.7 Brownfieldy	23
2.1.8 Život v obcích - spolky	24
2.1.9 Podnikání, výroba, zaměstnanost	25
2.1.10 Řízení obcí, informovanost, spolupráce	28
2.1.11 Bezpečnost	28
2.1.12 Cestovní ruch	30
2.1.13 Přírodní dědictví	35
2.1.14 Územní systémy ekologické stability krajiny	39
2.1.15 Kulturní dědictví	41
2.2 Vyhodnocení současného stavu z pohledu aktérů z území	43
2.2.1 Názory významných aktérů v území	43
2.2.2 Dotazníkové šetření MAS	44
2.2.3 Dotazníkové šetření Jihomoravského kraje v obcích MAS	45
2.2.4 Šetření v rámci projektu Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu	45
2.2.5 Kulaté stoly	46
2.3 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území	47
2.3.1 Územní plánování	47
2.3.2 Rozvojová území	47
2.3.3 Rozvojový potenciál území	47
2.4 Shrnutí analytické části	48
3.1 Analýza problémů	48
3.2 Analýza rozvojových potřeb území a SWOT analýza	53
3.2.1 SWOT analýza	53
4. Zmapování relevantních strategií	56
5. Strategická část	58
5.1 Mise	58
5.2 Dlouhodobá vize rozvoje území	58
5.3 Definování z vize vyplývajících klíčových oblastí rozvoje území	58
5.4 Strategické cíle pro prioritní oblasti:	58
5.4.1 Priorita 1: Přírodní a kulturní dědictví	59
5.4.2 Priorita 2: Ekonomika a zaměstnanost	61
5.4.3 Priorita 3: Infrastruktura	61

5.4.4 Priorita 4: Lidé	63
5.4.5 Priorita 5: Partnerství.....	65
6. Seznam příloh	65

1. Základní informace o MAS Moravský kras

MASMK působí v Jihomoravském a Olomouckém kraji. Vznikla v květnu 2006 jako občanské sdružení z iniciativy místního partnerství zástupců veřejné správy, neziskových organizací, podnikatelů a individuálních občanů. Aktivní a iniciativní roli měli především zemědělci, kteří ovlivnili základní strategické zaměření rozvoje území především na podporu podnikání a vzniku pracovních příležitostí. MASMK působí na území 59 obcí s rozlohou 579,08 km² a počtem obyvatel 72 111 (k 31. 12. 2013).

Území MASMK se nachází v jižní části Drahanské vrchoviny. Ohraničené je městy Brno, Blansko, Boskovice a Vyškov. Drahanská vrchovina jako celek v sobě zahrnuje dvě odlišná území z hlediska ochrany přírody. Území má vysoké přírodní hodnoty (CHKO Moravský kras, evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000, ramsarský mokřad Podzemní Punkva).

Blízkost měst a hlavně blízkost jihomoravské metropole Brna (s okolím zde žije kolem 600 tis. obyvatel, což je více než polovina obyvatel kraje) ovlivňovala a ovlivňuje celou oblast. Díky blízkosti měst v regionu narůstá počet obyvatel (3 % za posledních 5 let). Nárůst počtu obyvatel i relativně nízká nezaměstnanost je doprovázena relativně vysokou vyjížděnou za prací. To svědčí o tom, že region je přitažlivý zejména z hlediska kvality bydlení. Důvodem poměrně nízké míry nezaměstnanosti je i vzdělanostní struktura obyvatelstva s vysokým podílem osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním, které snáze získávají pracovní místa v nově vznikajících průmyslových podnicích a službách ve městech. Vysoká dojížděna za prací se negativně odráží v nižší míře využívání místních služeb (včetně vzdělávacích), nižším zapojení do komunitního života a v neposlední řadě i v nárůstu individuální dopravy se všemi negativními důsledky na životní prostředí.

Fakt, že se oblast nachází v přírodně cenném prostředí, předurčuje region k tomu, aby rozvíjel ekonomické aktivity v souladu s ochranou životního prostředí. Trvalá udržitelnost je základním předpokladem rozvoje venkova a není jenom otázkou zachování přírodních zdrojů. Je to otázka způsobu zemědělství, lesnictví a péče o krajinu, které zahrnují pečlivé a odpovědné zacházení s půdou, vodou, zachování biodiverzity apod. Stejně tak významné je i zabezpečení sociální soudržnosti a dlouhotrvající životaschopnosti místní ekonomiky.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) území MAS Moravský kras (dále „MASMK“) pro období 2014 - 2020 je střednědobou strategií, která vychází ze záměrů dlouhodobého udržitelného rozvoje území na základě reálných potřeb regionu a komunitně vedeného místního rozvoje.

Při zpracovávání byly uplatňovány všechny základní principy regionální politiky EU: princip koncentrace, princip partnerství, princip programování, princip adicionality, princip subsidiarity.

MASMK působí v území, kde je velký potenciál rozvoje ekonomiky s vysokou přidanou hodnotou a inovativních produktů a služeb. Zároveň zde kromě MASMK nepůsobí žádný jiný subjekt, který by podporu celého území řešil mezisektorově a se snahou o komplexnost a provázanost. Strategie MASMK si proto klade za cíl řešit rozvoj území jinak než všechny doposud realizované strategie.

2. Analytická část

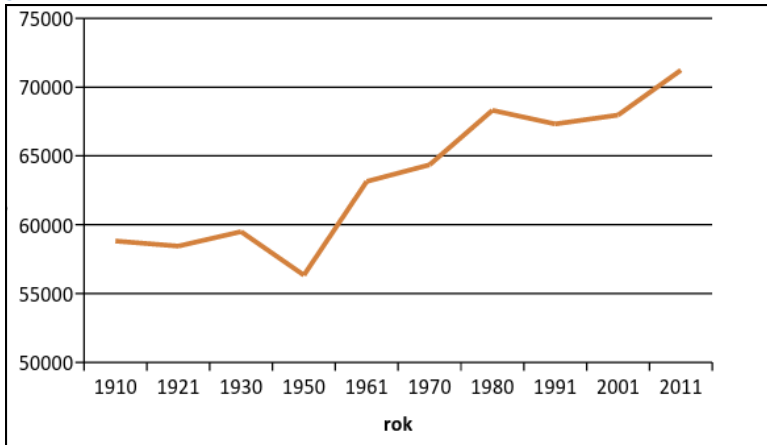
2.1. Socioekonomická analýza

2.1.1 Obyvatelstvo - vývoj osídlení, věková struktura, vzdělanostní struktura

Podle údajů z Malého lexikonu obcí žilo na území MASMK k 31. 12. 2013 celkem 72 111 obyvatel. V souladu s obecnou demografickou situací v České republice mírně převažují ženy, jež se dožívají delšího průměrného věku a co se týká věkové struktury obyvatel, dominuje kategorie lidí v produktivním věku. Vývoj počtu obyvatel na území MASMK je poměrně konstantní. Nejvyšší pokles tohoto ukazatele se na území projevil mezi sčítáním lidu v letech 1930 a 1950, kdy v souvislosti s druhou světovou válkou došlo k úbytku celkového počtu o více než 3000 obyvatel. V rámci dalšího vývoje můžeme zaznamenat výrazný nárůst v 50. a 70. letech, způsobený populačními explozemi a mírně rostoucí trend v dalších letech, který přibližně odpovídá celkovému růstu populace v České republice.

Přes zmíněnou celkovou statistiku vývoje počtu obyvatel však můžeme narazit na lokální rozdíly v jednotlivých částech regionu. Ty jsou patrné například ve městě Adamově, kde v důsledku úpadku zbrojního a strojírenského průmyslu došlo k výraznějšímu úbytku počtu

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel území MASMK od roku 1910 do roku 2011

obyvatel – zejména ve srovnání let 1991 a 2001. Výrazného relativního rozdílu dosahují také obce Buková, Nové Sady a Kulířov. Pozvolný, ale setrvalý nárůst počtu obyvatel naopak vykazují obce ležící v blízkosti města Brna (typický mikroregion Časnýř) nebo sídla ležící na železniční trati Česká Třebová – Brno či v blízkosti komunikace E43 spojující Svitavy s Brnem. Konkrétní hodnoty (ČSÚ, SLDB) a jejich změny v letech 1991, 2001 a 2011 jsou znázorněny tabulkou v příloze (viz. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích).

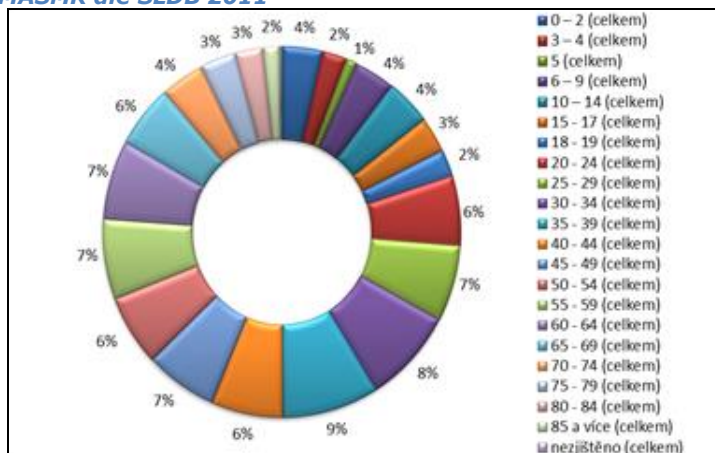
Dominující kategorií v rámci struktury obyvatelstva jsou lidé v produktivním věku. V této souvislosti lze hovořit o pozitivním rozložení věkové struktury produktivního obyvatelstva (viz. Graf 3), v níž dominují osoby ve věku 35-39 let, což může, v závislosti na trendu odsunu mateřství do pozdějšího období, indikovat potenciál dalšího rozvoje regionu z hlediska přirozeného přírůstku.

Průměrný věk je 41,5, přičemž nejvyšší hodnoty dosahují obyvatelé v obci Kulířov (50,2), nejnižší průměrný věk mají obyvatelé obce Bílovice nad Svitavou (36,6). Další sledovanou charakteristikou byl index stáří, jež porovnává počet obyvatel v předproduktivním a poproduktivním věku, resp. počet obyvatel v poproduktivním věku připadající na 100 obyvatel v předproduktivním věku.

V roce 2011 dosáhl v Jihomoravském kraji hodnoty 116,1 (na 100 dětí připadalo 116,1 obyvatel starších 65 let), na území MAS pak v průměru na 100 dětí připadalo 132 obyvatel kategorie nad 65 let. Vůbec nejhůře si z tohoto pohledu vedou obce Nové Sady s indexem stáří 700, Kulířov, kde počet obyvatel ve věku 0-14 let představuje asi čtvrtinu obyvatel ve věku vyšším než 65 let, a Holštejn. Naopak nejlépe si v ohledu stárnutí populace stojí obce Bílovice nad Svitavou, Kanice a Olšany.

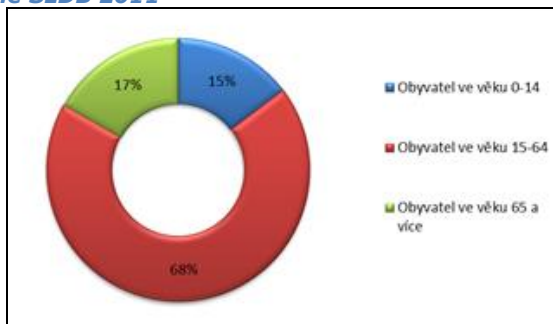
Rodinný stav v obcích sledovaného regionu poukazuje na jev, kdy nejvíce obyvatel obcí je v manželském svazku, výjimkou je obec Petrovice, kde je podíl svobodných a ženatých/vdaných shodný (41 %), a obec Bukovina, v níž je zastoupení svobodných občanů v porovnání s občany ve sňatku vyšší o 1 procentní bod. Zajímavý je podíl rozvedených osob, který je nejvýraznější v Adamově, Blansku, Petrovicích a ve Křtinách. Rozvodové statistiky hovoří pozitivně pro Protivanov a malé obce jako je Buková, Malé Hradisko či Lubě.

Graf 2: Podrobná věková struktura obyvatelstva na území MASMK dle SLDB 2011

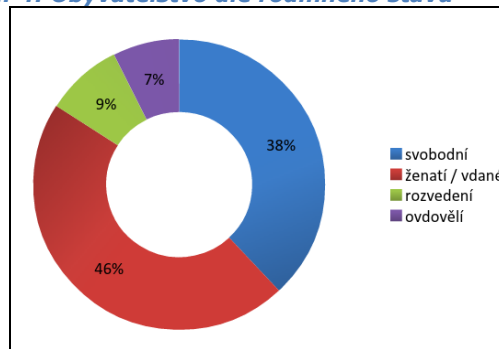
Zdroj: SLDB, 2011

Graf 3: Struktura obyvatelstva na území MASMK dle SLDB 2011

Zdroj: SLDB, 2011

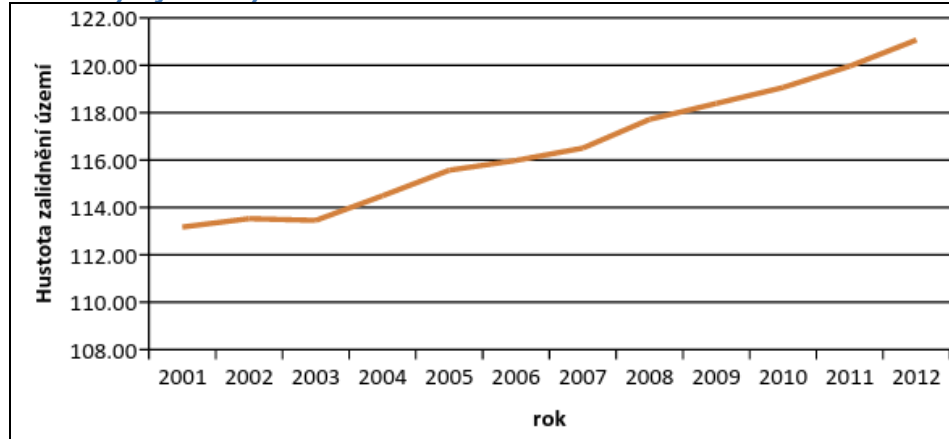
Graf 4: Obyvatelstvo dle rodinného stavu

Zdroj: SLDB, 2011

MASKM v roce 2012 dosahuje průměrnou hustotu zalidnění přibližně 121 obyvatel na kilometr čtvereční, což je hranice mírně pod krajským i celorepublikovým průměrem. Obecně lze říci, že hustota zalidnění na území stoupá, nejvíce obyvatel na kilometr čtvereční bydlí v Adamově, Blansku, Rájci-Jestřebí, Ráječku a obecně větších sídlech, jež jsou charakteristické existencí sídelních struktur typu řadových a panelových domů.

Graf 2: Vývoj hustoty osídlení území MASKM od roku 2001 do roku 2012

Zdroj: SLDB, 2011

Právě tato sídla také spojuje charakteristika z předchozího odstavce – dobrá dopravní infrastruktura a výhodná poloha ve směru na krajské město Brno. V menších obcích obecně převládá venkovský charakter osídlení s převahou rodinných domů. Konkrétně se nízkou hustotou zalidnění vyznačují obce Buková, Niva, Hostěnice, Holštejn, Ježkovice a Otinoves, ležící na severovýchodním okraji regionu MAS, které navíc mají vysoký podíl lesů a zemědělské půdy.

Územní stabilitu obyvatelstva můžeme vyjádřit jako podíl osob, jež žijí v době sčítání ve stejné obci, ve které bydleli bezprostředně po narození z celkového počtu trvale bydlících obyvatel obce. Nejvyšší podíl narozených v obci bydlíště lze na území MASKM pozorovat v obci Vysočany, Protivanov a Malé Hradisko. Naopak nejméně obyvatel narozených v současné obývané obci je v Bílovicích nad Svitavou. Obecně platí, že v blízkosti větších sídel je větší fluktuace obyvatel, opačně je tomu v periferních oblastech na pomezí regionů.

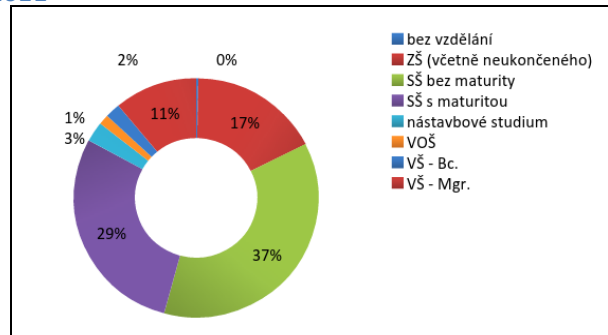
S rozvojem průmyslu v území MASKM nastala i změna v geografickém rozložení obyvatelstva a s tím související výskyt urbanizačních procesů. Projevila se zvláště zvýšenou koncentrací obyvatelstva do měst nad 10 000 obyvatel, ve kterých v roce 2001 žila více než polovina populace. V opačném směru se přesun obyvatelstva do měst projevilo vyhledáváním hlavně malých obcí do 200 obyvatel, kteří z venkovského prostoru odcházeli za pracovní příležitosti rozvíjejících se středisek. K největší změně došlo v průmyslově zavedených obcích Blansko a Adamov (přes 75 %) a výraznou změnu zaznamenaly i obce Jedovnice a Sloup. Nejmenší změnu vykazují malé obce jako je Habrůvka, Vilémovice, Bukovinka a Holštejn a dále podstatná část mikroregionu Drahanská vrchovina (Ruprechtov, Ježkovice, Račice-Pístovice a Luleč).

Indexy vývoje počtu obyvatel pro transformační období mezi sčítáními lidu v letech 1991 a 2001 naznačují pokles počtu obyvatel ve většině obcí mikroregionu Protivanovska a značné části Drahanské vrchoviny, přičemž směrem k vojenskému újezdu Březina tento trend ještě zesiluje. Nejmenší index dosahují obce Bousín, Nové Sady a Studnice. Obyvatelstvo ztrácí zejména regionální centra a středně velká města. Obecně lépe jsou na tom v této souvislosti obce v okolí větších měst, přičemž platí, že čím větší město, tím významnější suburbanizační efekt můžeme pozorovat. Z našeho regionu se nabízí vysoký index vývoje počtu obyvatel v obcích mikroregionu Časnýř, kde statistikám dominuje obec Bílovice nad Svitavou.

Školství a vzdělanost

Úroveň vzdělanosti na území MASKM je v souladu s celorepublikovým vývojem. Hlavním trendem je prohlubování vzdělávání v rovině vysokých škol, středních škol s maturitou a vyššího odborného vzdělávání, s čímž souvisí i narůstající zájem o dobře placenou pracovní pozici a naopak neuspokojená poptávka ze strany zaměstnavatelů po manuálních pracovnících a řemeslných profesích, jež postupně ztrácí na významu. Podíl osob starších 15 let s dokončeným vysokoškolským vzděláním se projevuje zejména ve větších obcích, souvislost má však také již zmíněná dobrá dopravní dostupnost (železnice i silnice do Brna) a lokace některých obcí v bezprostřední blízkosti centra moravského vzdělávání. Dopravní faktor se však projevuje i v negativním slova smyslu, oblasti hůře dopravně obslužené zpravidla indikují nízký podíl vysokoškoláků a vysoký podíl občanů bez vzdělání nebo s dokončeným základním vzděláním (Petrovice, Němčice, východní část území).

Graf 3: Vzdělanostní struktura obyvatelstva dle SLDB 2011

Zdroj: SLDB, 2011

Území MASKM disponuje dostačující sítí mateřských i základních škol, včetně základních uměleckých škol (Blansko, Jedovnice, Adamov). Mateřské školy jsou dostupné téměř ve všech obcích s výjimkou těch nejmenších (Buková, Bousín, Nové Sady, Kulířov, Krásensko, Spešov, Holštejn, Vilémovice, Žernovník, Lubě, Malá Lhota, Habrůvka). Dále jsou na území 2 soukromé mateřské školy v Blansku a Ráječku, které v současné době nejsou kapacitně naplněny. Důvodem je patrně nedostatek finančních prostředků rodičů, jež způsobuje nezáměr o tento typ školského zařízení, a

určitý konzervativní přístup, kdy školka státní dostává větší důvěru než školka soukromá. Obecní školky jsou však ve více než polovině obcí kapacitně plně obsazeny a počty dětí v mateřských školách se neustále navyšují. Určitou slabinou území je neexistence péče pro velmi malé děti ve formě jeslí.

Vybavenost základními školami se liší v závislosti na územním rozložení obcí. Mikroregion Dražanská vrchovina má 3 základní školy v obcích Drnovice, Račice-Pístovice a Podomí. Podobně je na tom Protivanovsko, kde mohou děti navštěvovat základní školu v Rozstání, Protivanově a Drahaněch. Černoohorsko disponuje základními školami v Černé Hoře a Bořitově, zbylé tři obce mikroregionu jsou velmi malé, a proto zde základní škola není. Velmi dobře vybaven je mikroregion Časnýř, který nabízí základní vzdělání ve všech obcích kromě Řícmanic, a mikroregion Moravský kras, kde se objevuje vliv okresního města - ve městě Blansko existuje 5 velice dobře vybavených základních škol, dále základní škola nabízející výuku pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, dvě základní umělecké školy a Dům dětí a mládeže, zajišťující celou řadu mimoškolních aktivit. Opět se zde setkáváme s absencí základních škol v malých obcích (Žďár, Petrovice, Vavřinec, Holštejn, Šošůvka, Vilémovice, Krasová, Spešov a Habrůvka), jejichž dostupnost do školou vybavených obcí je však dobrá. V této souvislosti je vymezena dojíždka do škol, která prakticky kopíruje výše zmíněné zákonitosti. Největší počet dětí dojíždí do Blanska, jakožto spádové, střediskové oblasti poskytující jak pracovní zázemí pro rodiče, tak kvalitní základní a předškolní vzdělání pro děti. Významněji dojíždí děti i do Černé Hory, největšího sídla Černoohorského mikroregionu a do Rájce-Jestřebí, Sloupa, Jedovnic a Bílovic nad Svitavou. Zřizovatelem všech škol je obec, s výjimkou speciálních blanenských, které jsou zřizovány Jihomoravským krajem, a lze říci, že pro menší obce jsou typičtější neúplné školy, ve větších obcích je častější výskyt škol úplných. Jednotlivá školská zařízení jsou v různé míře vybavena rozličnou nabídkou služeb a aktivit pro žáky. Obecně však každá škola nabízí zázemí školní družiny, školní jídelnu a tělocvičnu. U větších škol můžeme hovořit o nadstandardním vybavení v podobě víceúčelových hřišť (všechny blanenské základní školy, ZŠ Rájec-Jestřebí a ZŠ Sloup), ve Sloupě je dětem k dispozici také školní bazén.

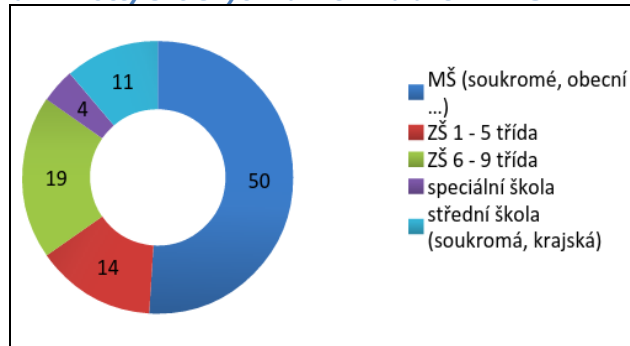
Na území existují i středoškolská zařízení, nabízející jak gymnaziální vzdělání (Rájec-Jestřebí, Blansko), tak odborná pracoviště (Blansko, Jedovnice) a učňovské obory (Blansko, Račice-Pístovice). Význam vzdělávání můžeme spatřovat především ve výchově dětí a mládeže v rovině formální, neformální či informální. Formální vzdělávání zajišťuje výše popsaná síť mateřských, základních a středních škol. Otázka neformálního vzdělávání pak spadá do kompetencí sdružení dětí a mládeže a dalších NNO, jež na území působí, školských zařízení pro zájmové vzdělávání, především středisek volného času, klubů, kulturních a sportovních zařízení, apod. Právě tyto organizace eliminují trendy současné mládeže, kdy roste podíl vzdělávající se populace, životní fáze věnovaná vzdělávání zabírá mnohem větší časový úsek života a klesá význam kvality života, životního prostředí či veřejně prospěšné činnosti.

Na území existují i středoškolská zařízení, nabízející jak gymnaziální vzdělání (Rájec-Jestřebí, Blansko), tak odborná pracoviště (Blansko, Jedovnice) a učňovské obory (Blansko, Račice-Pístovice). Význam vzdělávání můžeme spatřovat především ve výchově dětí a mládeže v rovině formální, neformální či informální. Formální vzdělávání zajišťuje výše popsaná síť mateřských, základních a středních škol. Otázka neformálního vzdělávání pak spadá do kompetencí sdružení dětí a mládeže a dalších NNO, jež na území působí, školských zařízení pro zájmové vzdělávání, především středisek volného času, klubů, kulturních a sportovních zařízení, apod. Právě tyto organizace eliminují trendy současné mládeže, kdy roste podíl vzdělávající se populace, životní fáze věnovaná vzdělávání zabírá mnohem větší časový úsek života a klesá význam kvality života, životního prostředí či veřejně prospěšné činnosti.

Shrnutí

- Mírně rostoucí trend populace území, který přibližně odpovídá celkovému růstu venkovské populace v České republice.
- Hustota zalidnění na území MASMK dlouhodobě stoupá, má však svá územní specifika.
- Pozitivní rozložení věkové struktury převládajícího produktivního obyvatelstva, indikující potenciál dalšího rozvoje území z hlediska přirozeného přírůstu.
- Stejně jako v celé České republice dochází v území k procesu demografického stárnutí populace – predikován je nárůst počtu obyvatel ve věkové skupině 65 let a více z 16,3 % v roce 2010 na 21,7 % obyvatel v roce 2030 a mírný nárůst podílu dětské složky z 13,7 % na 14,8 %.
- Region disponuje příznivou vzdělanostní strukturou obyvatelstva, vyznačující se prohlubováním vzdělávání v rovině vysokých škol, středních škol s maturitou a vyššího odborného vzdělávání – vysokoškolsky vzdělaní lidé představují na území MASMK 13 % populace starší 15 let.
- Pozvolný, ale setrvalý nárůst počtu obyvatel v mikroregionu Časnýř a v obcích ležících na železniční trati Brno – Česká Třebová či v blízkosti komunikace E43, spojující Svitavy s Brnem, naopak klesající trend vývoje počtu obyvatel ve strukturálně postižených obcích (Adamov) či obcích ležících v blízkosti bývalého vojenského újezdu Březina.
- Nejvíce obyvatel na kilometr čtvereční bydlí v Adamově, Blansku, Rájci-Jestřebí, Ráječku a obecně větších sídlech, jež jsou charakteristické sídelními strukturami typu řadových a panelových domů. V menších obcích obecně převládá venkovský charakter osídlení s převahou rodinných domů. Konkrétně se nízkou hustotou zalidnění vyznačují obce Buková, Niva, Hostěnice, Holštejn, Ježkovice a Otinoves, ležící na severovýchodním okraji regionu MAS, které mají vysoký podíl lesů a zemědělské půdy.
- Podíl osob starších 15 let s dokončeným vysokoškolským vzděláním se projevuje zejména ve větších obcích, souvislost má však také již zmíněná dobrá dopravní dostupnost. Oblasti hůře dopravně obslužené zpravidla indikují nízký podíl vysokoškoláků a vysoký podíl občanů bez vzdělání nebo s dokončeným základním vzděláním (Petrovice, Němčice, východní část území).

Graf 7: Počty školských zařízení na území MASMK

Zdroj: SLDB, 2011

2.1.2 Technická infrastruktura

Technická vybavenost většiny obcí je na poměrně vysoké úrovni. Síť elektrické energie je dostatečná, téměř všechny obce jsou plynofikovány (s výjimkou obcí Babice nad Svitavou, Ježkovice, Křtiny, Malá Lhota, Nové Sady, Podomí) a kromě Kulířova, Malé Lhoty a Podomí mají všechny obce svůj vodovod. V tomto případě je potřeba dodat, že místy je vodovodní síť zastaralá a vyžaduje úpravy. Určitým problémem zůstává napojení obcí na kanalizace a čističky odpadních vod, v tomto případě lze hovořit o zhruba padesátiprocentním pokrytí sítí. V případě dvanácti procent obce provozují internetové služby a napojení na WIFI, kabelovou televizi využívají lidé v Adamově, Blansku, Bořitově, Hostěnicích, Jedovnicích, Krasově, Nemojanech a v obci Ochoz u Brna. Obecní rozhlas funguje téměř ve všech obcích a území je až na výjimky pokryto mobilní telefonní sítí. Některé obce využívají i alternativní zdroje energie, což je podrobněji popsáno v kapitole 2. 1. 6. 8.

Shrnutí

- Z hlediska technické vybavenosti je území na poměrně vysoké úrovni – plynofikace a napojení na vodovod je zabezpečeno téměř v každé obci.
- V některých obcích jsou využívány také alternativní zdroje energie – solární, vodní či větrné.
- Přetrvávající problém je absence napojení části území na kanalizace a čistírny odpadních vod.
- Pokrytí vodovodem v žádné obci regionu neklesá pod 85 %, této hranice pak dosahují obce Studnice a Habrůvka.
- Nejnižší podíl obyvatel v obcích MASMK napojených na kanalizaci je v obcích na Protivanovsku (Protivanov, Bousín, Drahaný, Otínoves, Niva, Rozstání, Holštějn a Studnice) a jihozápadě území (Habrůvka, Babice nad Svitavou, Březina, Ochoz u Brna).

2.1.3 Doprava

Dopravní dostupnost území je zajištěna především zmíněnou železniční tratí Brno-Česká Třebová a silnicí E43, jež spojuje Svitavy s Brnem. K dobré dopravní obslužnosti přispívá i integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje s kombinovanou vlakovou a autobusovou dopravou, stav infrastruktury však v některých oblastech není uspokojivý, především u silnic nižších tříd a v periferních oblastech regionu. Významným problémem se jeví dokončení rychlostní silnice R43 Brno-Svitavy/Moravská Třebová procházející přes řadu obcí v regionu. V případě pokračování výstavby této silnice budou obce požadovat vybudování obchvatu. Některé obce se také potýkají s problémem nenavazování spojů v rámci IDS JMK. I když je tento systém výborně propracovaný a v pravidelných a častých intervalech zajišťuje dopravu po celém Jihomoravském kraji, dochází v některých místech k míjení spojů. Doprava v regionu je směrem na Brno vždy bezproblémová, v opačném směru již k těmto problémům dochází. Část sledované oblasti leží na území CHKO Moravský kras, kdy zde vyvstává problém v zimním období pro motoristy z pohledu údržby silnic (zákaz solení silnic). Celkově lze říci, že v regionu chybí finanční prostředky na opravy silnic nižší kategorie.

Významným aspektem dopravní situace území je vzdálenost klíčové dopravní tepny D1, jež je významná především z hlediska zpřístupnění území, podpory zaměstnanosti, obchodu, potažmo zvýšení příležitosti uspokojení potřeb místních obyvatel. Celý region leží v blízkosti páteřní osy dálniční sítě České republiky, propojující Prahu, Brno a Ostravu a s dobrým napojením na Vídeň a Bratislavu. Nejen, že je dostupná z pohledu blízkosti moravské metropole, do které je možné z regionu docestovat poměrně snadno a odkud je tak eventuální relativně rychlá návaznost na hlavní město, ale ve směru na Ostravu je také v bezprostřední blízkosti mikroregionu Drahaná vrchovina, konkrétně prochází katastrálním územím dvou obcí regionu – Lulče a Nemojan.

Silniční doprava

Dálnice

Dálnice D1 prochází územím MASMK v obcích Nemojany a Luleč, jedná se o úsek 47012 Tučapy – Vyškov, km 219,999 – km 229,675. Kategorie D26,5/120.

Silnice I. třídy

Silnice I/43 vede z Brna přes Svitavy, Lanškroun a Králíky do Polska (směr Kladsko a Vratislav). Je dlouhá 115,725 km a v úseku Brno-Svitavy je po ní vedena evropská silnice E461. Je plánováno její nahrazení rychlostní silnicí R43. Územím MASMK prochází obcemi Černá Hora a Bořítov.

Základní kostra silniční sítě se skládá ze silnic II. třídy, které dopravně napojují území MASMK na větší sídelní útvary. Severojižní osou řešeného území je silnice II/373 Chudobín-Jedovnice-Brno (napojení na D1).

Dalšími silnicemi II. třídy jsou:

- II/377 Tišnov - Černá Hora - Prostějov (napojení na I/43, I/46),
- II/378 Drahaný - Rozstání - Kotvrdovice,
- II/379 Velká Bíteš – Blansko - Vyškov (napojení na I/43, I/46).

Významnou síť vzhledem k přepravní obslužnosti menších obcí zaujímají silnice III. třídy.

Technický stav převážné části silniční sítě je nepřilíš dobrý. Kryt vozovky je vlivem nedostatečné údržby poškozen, časté výtlučky v některých úsecích ohrožují bezpečnost silničního provozu. Mezi nejčastější dopravní závady na silnicích lze zařadit malé poloměry směrových oblouků, nedostatečnou šířku vozovky a chybějící krajnice. V průtazích obcemi mnohdy scházejí chodníky (stávající zástavba jejich vybudování někde ani neumožňuje). V prostoru křižovatek jsou nedostatečné rozhledové poměry.

Místní komunikace v obcích jsou vesměs ve špatném stavu po výstavbě podzemních inženýrských sítí. Samostatné komunikace pro pěší a cyklisty v převážné většině obcí chybějí. Kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích je nedostatečná především v prostoru u stravovacích zařízení.

Účelové komunikace, ke kterým patří lesní a polní cesty, je důležité zachovat jak z hlediska pěšího pohybu místních občanů, tak z hlediska rekreačního pro pěší i cyklistický provoz. Bylo by žádoucí provést i obnovu některých historických účelových komunikací, které v průběhu doby zcela zanikly. Mikroregion má mnoho zajímavých míst, zákoutí a zajímavostí a některé z nich jsou přístupné právě po takových komunikacích.

Hromadnou přepravu osob zabezpečuje převážně ČSAD Blansko celkem na 18 linkách, které se většinou mezi jednotlivými částmi území MASMK prolínají. Zdroj a cíl převážné většiny jízd je v Blansku, Brně a Vyškově, kde je možné i napojení na železniční dopravu. Celkové hodnocení četnosti spojů a počtu linek vyznělo v nadpoloviční většině obcí jako uspokojující s výhradou nedostatečného počtu nočních a víkendových spojů. Nespokojenost s počtem linek panuje ve 3 obcích, výše příspěvku na dopravní obslužnost nadměrně zatěžuje rozpočty většiny obcí.

Zvláštností území MASMK je veřejná lanová dráha Punkevní jeskyně - horní můstek Macochy, která je v provozu od roku 1995.

Cyklistická doprava, turistika, cykloturistika

Trasy pro pěší turistiku jsou již z minulosti vybudovány a vyznačeny v turistických mapách. Jejich koncentrace je v oblasti mikroregionu poměrně vysoká.

Vzhledem k atraktivnosti krajiny je cykloturistika na stálém vzestupu. Využívají se vozovky silnic, místních i účelových komunikací. Cykloturistika má v mikroregionu velice dobré výchozí podmínky pro svůj rozvoj. Většina obcí si stále rostoucí význam takového způsobu trávení volného času a rekreace uvědomuje, a pokud do této doby trasy pro cykloturistiku na jejich území neexistují, do budoucna o nich uvažují. Trasy musí být vybaveny doprovodnými zařízeními tj. ubytovací a stravovací zařízení, ukazatele, odpočívadla, odpadkové koše atd., a s tím je spojen další efekt v otázce zaměstnanosti.

Územím prochází mezinárodní cyklokoridor Brno - Blansko - Sloup - Suchý - (Olomouc - Ostrava), známý jako Jantarová stezka a krajské cyklokoridory: Brno - Blansko - Skalnice nad Svitavou - Letovice - (Svitavy - Česká Třebová - Ústí nad Orlicí), dále Česká - Lelekovice - Lipůvka - Černá Hora - Lysice - Skalnice nad Svitavou, dále Adamov - Býčí skála - Jedovnice, dále Skalní mlýn - Ostrov u Macochy, dále Ostrov u Macochy - Jedovnice - Rousínov, dále Jedovnice - Račice - Vyškov, dále Habrůvka - Křtiny - Hostěnice - Pozořice. Dalšími navrhovanými cyklotrasami, jež procházejí územím, jsou:

- Navrhovaná regionální dálková cyklotrasa „TRASA B“ (Hradec Králové - Horní Štěpánov - Sloup - Jedovnice - Rousínov - Břeclav)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA II“ (Blansko - Nové Dvory - Vavřinec - Petrovice - Žďár - Boskovice - Horní Poříčí - směr Svojanov)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA III“ (Jedovnice - Rudice - Klepačov - Blansko - Lomnice)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA IV“ (Marianín - Holštejn - Šošůvka - Sloup - Petrovice - Karolín - Kněžves)
- Místní spojovací cyklotrasa „A2“ (Bukovinka - Bukovina - Křtiny - Adamov)

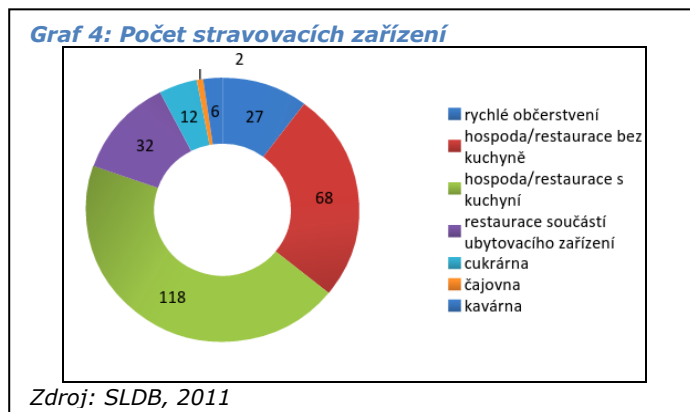
Shrnutí

- Dopravní dostupnost území je na dobré úrovni, zejména díky železniční trati Brno - Česká Třebová, silnicí E43, spojující Svitavy a Brno a kombinaci vlakové i autobusové dopravy (obce jsou obsluhovány systémem IDS JMK).
- Dostupná vzdálenost především jižní části území od klíčové dopravní tepny D1.
- Špatný stav některých komunikací, především komunikací nižších tříd a nedostatečná kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích.
- Vzestupný trend atraktivity území z pohledu cykloturistiky, potenciál rozvoje této oblasti a stabilizovaná síť navazujících krajských cyklotras.

2.1.4 Vybavenost obcí a služby

Vybavenost obcí

Kromě knihoven a kulturních domů náleží do zařízení občanské vybavenosti také obchody s potravinami, jež jsou na území MASMK reprezentovány dostatečnou sítí - takovýto typ obchodního zařízení je součástí každé obce. Nabídka často jen základního sortimentu však přináší problém místních, jež musí za specializovanými typy obchodů cestovat do větší obce, jež disponuje vyšší úrovní terciálních služeb. V téměř polovině případů územních celků je možné využít poštovních služeb, přesto však obslužnost poštovními službami představuje slabou stránku regionu. Třicet devět obcí poskytuje služby řemeslníků, existence pneuservisu a autoservisu je v území zastoupena v menší míře a je výsadou spíše velkých obcí. Slabinou nabídky služeb v regionu je nedostatečný servis pro turisty v podobě kempů, ubytovacích zařízení či půjčoven sportovních potřeb.

V souvislosti s občanskou vybaveností je diskutována také otázka přítomnosti stravovacích zařízení, jež mimo jiné ovlivňují i úroveň cestovního ruchu v obci. Dle dat zjištěných šetřením u obcí jsou hospody a restaurace s kuchyní v rámci území poměrně rovnoměrně rozloženy, chybí pouze v obcích Podomí, Kulířov, Habrůvka a Bousín. Co se týče hospod a restaurací bez kuchyně, jsou v území zastoupeny v necelé polovině případů. Cukrárnu mohou využívat lidé v Bílovicích nad Svitavou, Černé Hoře, Rájci-Jestřebí, Jedovnicích, Adamově a Blansku. V posledních dvou zmiňovaných je možné navštívit cukrárnu i kavárnu.

Sociální služby

Ve vyspělé společnosti je zajišťování optimální sítě sociálních služeb jedním z důležitých cílů pro kvalitní způsob života. Dle demografických průzkumů je viditelné stárnutí obyvatelstva. Úbytek obyvatel v produktivním věku je samozřejmě problematickým ukazatelem. Na území MASMK tomu dle provedených analýz není jinak. Skupina obyvatel 65 let a více postupně početně vzrůstá, predikován je nárůst z 16,3 % v roce 2010 na 21,7 % obyvatel v roce 2030. Oproti tomu se sníží podíl obyvatel v produktivním věku ze 70 % obyvatel na 63,5 % v roce 2030. Na druhou stranu se očekává mírný nárůst podílu dětské složky z 13,7 % na 14,8 %. Z toho vyplývá, že dojde k výraznému snížení počtu obyvatel v produktivním věku a nárůstu počtu obyvatel v postproduktivní složce. Tento trend pouze potvrzuje celospolečenský jev, kterým je dlouhodobé stárnutí populace, jak již bylo zmíněno. Primárním záměrem je proto vytváření optimální sítě a dostupnosti služeb odpovídající skutečným požadavkům.

Valná většina zařízení sociálních služeb sídlí v bývalém okresním městě Blansko. Zařízení jsou zřizována především nestátními neziskovými organizacemi a církevními organizacemi, městy a obcemi. Krajem jsou zřizovány domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Odbor sociálních věcí MěÚ Blansko zajišťuje proces komunitního plánování, provádí pravidelný monitoring a aktualizaci a zprostředkovává kontakty na konkrétní služby v regionu. Veškeré aktivity směřují k podpoře občanů plně se zapojit do běžného života dle jejich možností a schopností, včetně podpory jejich možného návratu na trh práce.

Služby jsou financovány vícezdrojově. V současné době tvoří příjmy služeb úhrady od klientů (u některých služeb), dotace MPSV, JMK a obcí, dotace z fondů EU, příspěvky zdravotních pojišťoven, dary od právnických a fyzických osob, sbírky atd. Nezbytnou se v dané oblasti jeví schopnost vytváření projektů a efektivního získávání a čerpání finančních zdrojů.

Současná síť sociálních služeb na území ORP Blansko je dostatečná. Služby jsou poskytovány nejen ve městě Blansko, ale například také v Adamově, Jedovnicích či Petrovicích. Mimo SO ORP Blansko jsou sociální služby poskytovány například v Drnovicích a Bílovicích nad Svitavou. Vzhledem k velké nákladovosti při zajištění služby do okrajových částí oblasti spadající pod MAS MK by bylo vhodné zvyšovat povědomí představitelů obce o sociálních službách poskytovaných v „jejich“ obci a vyjednávání finančního příspěvku na tyto služby ze strany obce. V některých oblastech MAS MK (například mikroregiony Protivanovsko a Drahanská vrchovina) jsou obce bez zajištěných terénních služeb (služby pro seniory a rodiny s dětmi). Z hlediska dostupnosti a poptávky je výrazný nedostatek pokrytí terénních služeb v obcích Drahanské vrchoviny. S tím souvisí nedostatek kvalitního zázemí pro terénní sociální a zdravotní služby (pečovatelská služba, osobní asistence, ošetřovatelská služby) v oblasti Drahanské vrchoviny zvláště se zřetelem na oblast směrem k Vyškovu a Prostějovu). Velikost území, hornatý terén vyžaduje posílení stávajícího vozového parku z důvodů většího a operativnějšího pokrytí území ve všech obcích. V návaznosti se nabízí možnost zřídit ve vybrané obci komunitní centrum menšího typu, kde vedle stávajících a posílených terénních služeb vznikne dům s pečovatelskou službou a dle poptávky občanů a obcí bude možno v rámci komunitního centra postupně rozšířit na denní centrum, chráněné bydlení, chráněnou dílnu zaměřených na lidi se zdravotním postižením, seniory a lidi s duševním onemocněním.

Obecně je vidět, že z hlediska kapacita dostupnosti služby je v ORP Blansko řešena problematika seniorů (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem), což je provázáno s demografickým stárnutím obyvatelstva. K podpoře setrvání seniorů a zdravotně postižených osob v přirozeném domácím prostředí slouží sociální péče – pečovatelská služba, odlehčovací služba, aj. Pro seniory, kteří nemohou žít v přirozeném domácím prostředí, jsou zajišťovány pobytové služby sociální péče – domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Nemocnice Blansko má zaregistrované sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče, tato služba však není v současné době využívána. Na území MAS MK je v současné době pouze jedna pobytová služba pro zdravotně postižené osoby, a to centrum Velan – chráněné bydlení. Další formou pomoci zdravotně postiženým je denní stacionář – Domov Olga (ambulanti služba). Dobrovolnickou činnost zabezpečuje Charita Blansko.

Lidé se nejčastěji o sociálních službách dozvídají od známých, z internetu, informačních letáků a z katalogů služeb i přímo od poskytovatelů sociálních služeb.

Zdravotnictví

Úroveň poskytování služeb v oblasti zdravotnictví je odlišná v důsledku disparitního charakteru území. Centrem zdravotnických služeb na území MASMK je jednoznačně město Blansko, jež má jak sdružené ambulantní zařízení a detašované pracoviště sdruženého ambulantního zařízení, tak nemocnici a detašované pracoviště nemocnice.

Sledované území obecně nabízí občanům spíše základní nabídku služeb v oblasti zdravotnictví, celkem je zde k dispozici 33 samostatných ordinací praktického lékaře pro dospělé, jež jsou lokalizovány především v západní polovině území MAS. Vůbec nejhůře je z tohoto pohledu obslužen mikroregion Drahanská vrchovina, kde mohou lidé využít služeb praktického lékaře pouze ve Studnici. V regionu je celkem 8 detašovaných pracovišť ordinace praktického lékaře pro dospělé. Ordinací praktického lékaře pro děti a dorost je již méně, konkrétně v obcích Adamov, Bílovice nad Svitavou, Blansko, Drnovice, Černá Hora, Jedovnice, Křtiny, Rájec, Sloup. V regionu se nachází 6 detašovaných pracovišť samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost. Stomatolog působí v lokalitách, kde působí dětské lékaři. V Blansku, Adamově, Černé Hoře, Rájci-Jestřebí a Protivanově je možné využít gynekologickou ordinaci. Zařízení lékárenské péče je dostupné v obcích Adamov, Bílovice nad Svitavou, Blansko, Rájec-Jestřebí, Černá Hora, Jedovnice a Sloup. Setrvání v domácím prostředí umožňují pacientům nestátní nezisková zařízení – ošetřovatelská služba (Český červený kříž a Oblastní charita Blansko).

Shrnutí

- Dostatečná síť obchodů se základní nabídkou sortimentu zboží, nacházejících se v každé obci regionu.
- Rychlejší tempo poptávky po mateřských školách, než je kapacita těchto zařízení na území MASMK.
- Struktura absolventů středních škol neodpovídá struktuře potřeb místních firem.
- Na území funguje celá řada sociálních služeb, z průzkumu klientských potřeb obecně není evidován převis poptávky nad nabídkou.
- Problémem území je absence zařízení pro zdravotně postižené osoby. Tento jev je v rámci komunitního plánování řešen alespoň postupným odstraňováním bariér, snahou o uplatnění na trhu práce a databází o nabídce kompenzačních pomůcek a možnosti vypůjčení.
- Území nabízí občanům základní nabídku služeb v oblasti zdravotnictví.
- Vybavenost základními školami se liší v závislosti na územním rozložení obcí. Velmi dobře vybaven je v této souvislosti mikroregion Časnýř (všechny obce vyjma Řícmanic) a mikroregion Moravský kras (vliv okresního města, jež nabízí 5 velice dobře vybavených základních škol). Protivanovsko i Drahanosko disponuje třemi základními školami a na Černošsku je možné navštěvovat jednu ze dvou základních škol.
- Valná většina zařízení sociálních služeb sídlí v bývalém okresním městě Blansko. Další typy sociálních služeb jsou soustředěny i ve městě Adamov, obec Petrovice provozuje azylový dům, obec Račice-Pístovice dětský domov. Domy s pečovatelskou službou jsou zastoupeny v obcích Petrovice, Jedovnice, Drnovice, Bílovice, atd.
- Centrem zdravotnických služeb na území MASMK je jednoznačně město Blansko, naopak nejhůře je z tohoto pohledu obslužen mikroregion Drahanoská vrchovina.

2.1.5 Bydlení

Míru atraktivnosti daného území i dynamiky vývoje socioekonomické oblasti představuje bytová výstavba. Indikuje totiž nejen významné sociální aspekty, ale ovlivňuje také hospodářský rozvoj, určuje rozvoj sídel a populační vývoj. Na území MASMK bylo v letech 2001-2012 evidováno celkem 3 614 dokončených bytů v rodinných a bytových domech. Nejvíce zastoupena je nová výstavba ve městě Blansko s celkovým počtem 806 bytů. Nárůst sledujeme také v obcích Bílovice nad Svitavou, Jedovnice, Kanice, Černá Hora nebo Adamov, které spojuje výhodná dopravní poloha vůči Brnu. Čilý rozvoj bytové výstavby sledujeme také v obcích Buková, Petrovice a Rájec-Jestřebí. Naopak nejméně se bytový fond rozvíjí ve východní části území, konkrétně v obcích Bousín, Kulířov, Malé Hradisko, Nové Sady a Rozstání.

Obecně lze říci, že v celém regionu přibývá spíše rodinných domů, což odpovídá venkovskému charakteru osídlení většiny území. Opačně je tomu ve větších městech, jako je Blansko, Bílovice nad Svitavou nebo Jedovnice, kde dominují bytové domy. Specifické jsou v tomto ohledu Petrovice, které jsou sice obcí, ale v uplynulých letech se pustily do stavby rozsáhlého projektu bytových domů. Pokud bychom se zaměřili specifičtěji na rok 2012, nejvyšší počet dokončených bytů zaznamenáváme v Blansku, Černé Hoře, Křtinách, Březině, Rájci-Jestřebí a ve Sloupě.

Největší počet trvale obydlených domů v regionu je v Blansku, Bílovicích nad Svitavou, Rájci-Jestřebí, Jedovnicích a Drnovicích. Největší procentuální podíl neobydlených bytů je zastoupen v Malé Lhotě, Malém Hradisku, Bousíně a Nových Sadech, naopak nejmenší ve větších sídlech (Blansko, Adamov, Křtiny, Černá Hora, Ráječko a Bořitov). V regionu je možné využít také rekreační byty či byty sloužící k rekreaci v neobydlených domech. Výskyt tohoto typu bytů je ve více než šedesáti případech přítomný v obci Račice-Pístovice a Luleč. Nejmenší počet bytů sloužících k rekreaci je potom v oblastech Černošska a mikroregionu Časnýř.

Celková technická vybavenost bytů je na poměrně dobré úrovni. Ve většině obcí je stoprocentní podíl obyvatel zásobovaných pitou vodou z vodovodu. Pokrytí vodovodem v žádné obci regionu neklesne pod 85 %, této hranice pak dosahují obce Studnice a Habrůvka. Co se týče podílu obyvatel s plynem zavedeným do bytu, poněkud zaostávají obce jižní části území, konkrétně Hostějnice, Račice-Pístovice a Babice nad Svitavou (do 19 %). S výjimkou těchto obcí je zavedení plynu v bytech obvyklé. Nejnižší podíl obyvatel v obcích MASMK napojených na kanalizaci je v obcích na Protivanovsku (Protivanov, Bousín, Drahanosko, Otínoves, Niva, Rozstání, Holštějn a Studnice) a jihozápadě území (Habrůvka, Babice nad Svitavou, Březina, Ochoz u Brna).

V souvislosti se sídelní strukturou lze hovořit o analogii současné sídelní struktury v celé České republice, s vysokým stupněm rozdrobenosti venkovských sídel a značnou rolí malých a středních měst. Města Blansko a Adamov jsou charakteristickými sídly panelového a řadového typu, na vesnicích převažují rodinné domy.

Z hlediska vývoje osídlení území MASMK lze jednotlivé obce a města zařadit do více typů. Blansko reprezentuje typ středověkého ortogonálního města, v jehož okolních obcích převládaly novověké parcelační a rozptýlené vsi, především parcelační ulicové obce. Území nynějšího mikroregionu Časnýř v této době představoval převážně typ neortogonální návěsí obce, zejména typu vřetenových. Do oblasti táhnoucí se od Adamova k severní části území MAS Moravský kras podél Punkvy, zasáhla středověká kolonizace, jež s sebou přinesla charakteristický půdorysný typ lánových vsí, s převládajícím typem lánových radiálních návěsí, lánových radiálních či radiálně nepravidelných a jiných lánových obcí. V oblasti Drahanoské vrchoviny se středověká kolonizace projevila výstavbou lánových lineárních vsí, a to jak typu krátkých lánových lineárních a ulicových, tak údolních lánových a ulicových vsí. Spíše výjimkou jsou potom půdorysné typy měst s vidlicovým náměstím (např. Jedovnice) či města s vřetenovým náměstím (např. Rájec-Jestřebí, Račice-Pístovice).

Mapa funkčních typů obcí (viz. Přílohy) znázorňuje jak podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících z obce, tak rozložení ekonomické aktivity z hlediska základních sektorů ekonomiky. V souvislosti s první charakteristikou je logické, že podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací je ve větších městech nízký. Také některé obce Protivanovska a východní části Moravského krasu vykazují poměrně nízké procento vyjíždějících ekonomicky aktivních obyvatel. Z převážné části Drahanoské vrchoviny a jižní části území MASMK pak lidé více vyjíždějí, pravděpodobně do spádového Vyškova a Brna. Co se týče distribuce ekonomické aktivity, nejméně je v území zastoupen sektor primární (Blansko, Bukovina a Rozstání), sekundér je nejvíce zastoupen v obcích Ráječko, Spešov, Němčice, Holštějn, Rudice, Březina, Podomí, Nové Sady a Senetářov. Více než 50 % pracovních příležitostí v terciéru pak nabízí obce Blansko, Bílovice nad Svitavou, Jedovnice, Ochoz u Brna, Račice-Pístovice, Drnovice, Vavřinec, Ostrov u Macochy, Sloup atd. Některé obce můžeme zařadit do kategorie obcí se smíšeným typem pracovních příležitostí napříč hospodářskými

odvětvími, příkladem mohou být obce Olomučany, Křtiny, Lipovec či Niva. Z hlediska struktury denního obyvatelstva obce Blansko je neaktivních obyvatel méně než 50 %, zatímco v obcích Rájec-Jestřebí či Černá Hora dosahuje podíl neaktivní populace okolo 60 %. V populačně největším Blansku je rozložení příležitostí v priméru a sekundéru přibližně srovnatelné s příležitostmi terciárního sektoru, pro obce Rájec-Jestřebí, Adamov a Černá Hora je typičtější mírná převaha primárního a sekundárního sektoru.

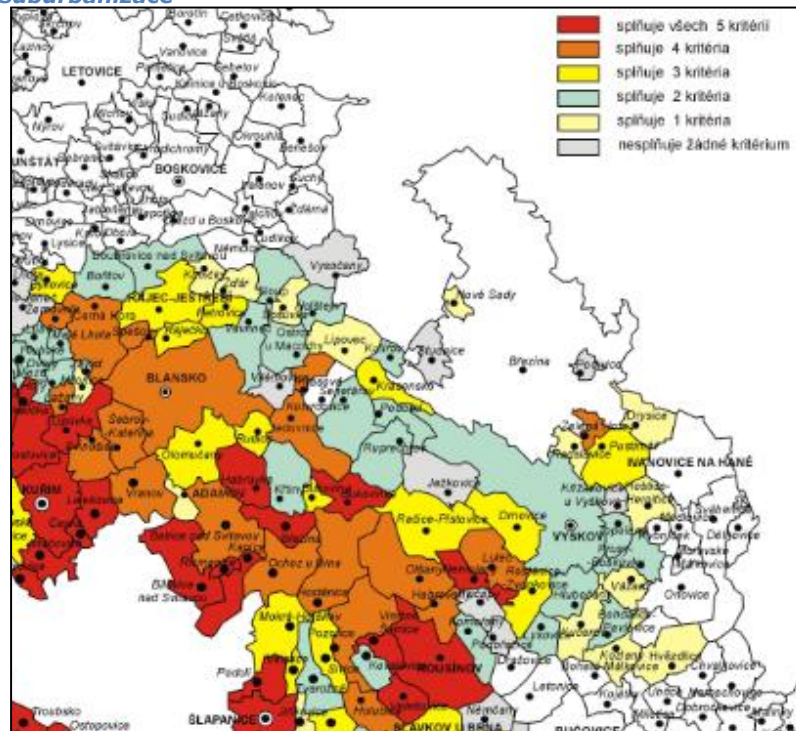
Suburbanizace

Za suburbanizovaný prostor města Brna lze považovat i část území MASMK, které svou lokalizací spadá do severní a východní části brněnského zázemí. Přechod z urbánního do rurálního prostoru nemá výraznou hranici, může se projevovat různými způsoby a v závislosti na vzdálenosti od města se některých obcí dotýká méně, některých více. Kritériem rozpoznání může být například vývoj počtu obyvatel v zázemí brněnské metropole nebo vzdělanostní struktura obyvatelstva starších 15 let. V tomto případě je výrazný nárůst v obcích Bílovice nad Svitavou, Kanice, Blansko a Rájec-Jestřebí. V rámci vymezování suburbii byla sledována také změna počtu vysokoškoláků v letech 2001 a 2011, která se nejvíce projevila v obcích Březina, Bukovinka, Hostěnice, Kanice, Habrůvka a Bukovina – sledovaná změna se přitom pohybovala v rozmezí od 328 % v Březině po 180% změnu v obci Bukovina. Opomenout bychom neměli ani suburbanizaci Blanska, která se projevuje například v části Českovice, jež má podobu zmiňovaného satelitního městečka.

V rámci studie suburbánního prostoru (Změny krajiny na okraji velkých měst. Je suburbanizovaný venkov ještě venkovem?, 2013) bylo stanoveno 5 kritérií, jejichž výskyt indikuje předměstský charakter jednotlivých obcí brněnského zázemí. Jednalo se přitom o změnu počtu obyvatel více než o 50 osob, více než 30 dokončených bytů, více než 80 osob starších 15 let s vysokoškolským vzděláním, úbytek ploch orné půdy a změnu zastavěné plochy. Všechny pět těchto charakteristik je dle dosažených výsledků možné pozorovat v obcích Bílovice nad Svitavou, Kanice, Řícmanice, Březina, Habrůvka, Bukovina, Bukovinka a Nemojany. Čtyři kritéria potom splňovaly obce Blansko, Adamov, Babice nad Svitavou, Ochoz u Brna, Hostěnice, Olšany, Luleč, Jedovnice a Krasová.

Suburbanizovaný prostor regionu MASMK je heterogenní, nacházejí se zde jak malé obce, tak větší obce disponující vlastní vybaveností, i venkovská sídla, jež jsou orientována na dojíždku do Brna ve všech základních potřebách. Sídlní struktura v urbanizovaném pásu Brna zasahuje do Adamova, který byl specifickým příkladem průmyslového satelitu, jehož význam však upadá spolu s úpadkem průmyslu. Za příklad velké obce můžeme označit Bílovice nad Svitavou. Typickou suburbanizovanou obcí v okolí Brna je územní celek s počtem obyvatel 500-1000. Ze sociologického hlediska je proces suburbanizace spojován s genderovými tématy, nejznámějším problémem v této souvislosti jsou tzv. zelené vdovy. Toto označení vyjadřuje situaci relativně úspěšných obyvatel suburbii, kdy muž zajišťuje finance a vyjíždí se suburbanizovaného území za prací, druhá polovina partnerského páru nepracuje a je odkázána na osamělý pobyt v prostoru, které nedisponuje dostatečnou škálou aktivit či podmínek pro vlastní seberealizaci. Jedná se tak o určitou formu navracení se k patriarchální organizaci života, která však v konečném důsledku může mít dopady na lidskou psychiku. Každodenní život v satelitu má podle sociologů vliv také na skupiny obyvatel teenagerovského věku a malých dětí, jejichž možnost trávení volného času, eventuálně navázání sociálních vazeb, je omezená. Za projev suburbanizace se považuje i rozvoj chalupaření a chataření. Stavitelé chat a následně i kupci starších rekreačních objektů si většinou vybírali a vybírají v širokém zázemí měst takovou okolní krajinu, která je přírodně hodnotná, má cenný krajinný ráz, leží nedaleko vodních toků a nádrží anebo lesních celků a nabízí možnosti pro volnočasové aktivity chatařů v krajině. Na území MASMK je evidováno 3 115 chat. Významnou chatovou oblastí je okolí rybníka Olšovec v Jedovnicích, kde jsou evidovány celkem tři chatové kolonie. Dále rekreační oblast na pomezí obcí Račice-Pístovice a Luleč, kam rekreaanty přitahuje zejména Pístovický rybník a malebná oblast přírodního parku Rakovecké údolí a další chatové oblasti se nacházejí v obcích Rozstání, Protivanov a Křtiny. Rozsáhlé chatové kolonie se nacházejí i v zázemí města Blanska (Hlučov, Zborovec) a také v údolí Svitavy, dále v Hostěnicích a prakticky v celém mikroregionu Časnýř.

Obrázek 1: Celkové hodnocení plnění vybraných kritérií suburbanizace

Zdroj: Změny krajiny na okraji velkých měst. Je suburbanizovaný venkov ještě venkovem?, 2013

Velmi specifickou součástí krajiny jsou zahrádkářské osady. Za rekreační nebo zahrádkářskou osadu či kolonii se považují lokality zastavěného území obce, které byly k takovému konkrétnímu účelu užití určeny podle stavebního zákona vydaným územním rozhodnutím nebo stavebním povolením. Je tvořena skupinou menších obytných budov zakomponovaných do jednoho celku, které však nejsou stavebně srostlé. Na území MASMK jde zejména o plochy začleněné do městského prostředí (Adamov, Blansko), kde se jedná o zahrádkářské kolonie v návaznosti na městskou zástavbu. Větší podíl v území mají zahrádky v rámci chatových osad, jež slouží k individuální rekreaci s možností přechodného rekreačního ubytování.

Shrnutí

- Na území MASMK roste počet především rodinných domů, což souvisí s venkovským charakterem osídlení většiny území.
- Území je charakterizováno vysokým stupněm rozdrobenosti venkovských sídel a značnou rolí malých a středních měst.
- Nejvíce zastoupena je nová výstavba ve městě Blansko s celkovým počtem 806 bytů. Nárůst sledujeme také v obcích Bílovice nad Svitavou, Jedovnice, Kanice, Černá Hora nebo Adamov, které spojuje výhodná dopravní poloha vůči Brnu. Čilý rozvoj bytové výstavby sledujeme také v obcích Buková, Petrovice a Rájec-Jestřebí. Naopak nejméně se bytový fond rozvíjí ve východní části území, konkrétně v obcích Bousín, Kulířov, Malé Hradisko, Nové Sady a Rozstání.
- Největší počet trvale obydlených domů v regionu je v Blansku, Bílovicích nad Svitavou, Rájci-Jestřebí, Jedovnicích a Drnovicích. Největší procentuální podíl neobydlených bytů je zastoupen v Malé Lhotě, Malém Hradisku, Bousíně a Nových Sadech, naopak nejmenší ve větších sídlech (Blansko, Adamov, Křtiny, Černá Hora, Ráječko a Bořitov).

2.1.6 Životní prostředí

Významným determinantem kvality života v regionu je stav životního prostředí a jeho složek, jež vyjadřuje přiložený výřez. Východní část území je charakteristická vrchovinným typem georeliéfu s mírně teplou teplotní charakteristikou, roztroušenými lesy, podprůměrnou intenzitou zemědělské výroby a povětšinou vyhovujícími podmínkami z pohledu životního prostředí. Do této části však zasahují také uzavřené kotliny s vyhovujícím až mírně poškozeným životním prostředím, ležící v oblastech středně znečištěných vodních toků. Vyhlášené chráněné přírodní území reprezentované Moravským krasem má vlastnosti vyhovujícího území z hlediska životního prostředí, s nízkou intenzifikací zemědělské výroby a většinou zalesněnými plochami vodohospodářských a rekreačních lesů. Západní pás podél chráněné krajinné oblasti je z pohledu životního prostředí typický vyhovující až zhoršenou kvalitou a údolí řeky pak představuje urbanizovanou, většinou téměř bezlesou oblast, vyznačující se převážně devastovaným stavem životního prostředí, který umocňuje silné až velmi silné znečištění Svitavy. Co se týče kvality ovzduší, na území jsou lokalizovány dva velcí znečišťovatelé (v oblasti pod Blanskem) a hlavní znečišťující látkou jsou prachové částice, jež jsou rozptýleny pouze v jižní části regionu směrem k Brnu. Prakticky celou část území od Moravského krasu na západ včetně lze považovat za oblast s menšími využitelnými přebytky podzemních vod.

2.1.6.1 Odpadové hospodářství

Odpadové hospodářství je jednou z mnoha problematik, které v současné době většina obcí a měst řeší v samostatné působnosti. Obce a města mají povinnost zajistit nakládání s:

- odpady pocházejícími od občanů, žijících na jejich území,
- odpady vzniklémi při jejich samotné činnosti,
- odpady pocházejícími od malých firem a živnostníků, kteří jsou zapojeni do jejich systému odpadového hospodářství

Nakládání s odpady hradí obce z vlastních finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že se u řady obcí jedná o malý územní celek, nemají obce možnost v zaběhnutém systému odpadového hospodářství něco zásadně měnit.

V případě skládkovaných biologicky rozložitelných komunálních odpadů se podařilo dokončit v roce 2011 stavbu provozu kompostárny v Blansku. Náklady na celý projekt se vyšplhaly na 56,9 mil. Kč. Dotace z uznatelných nákladů činila 40 %, tj. 16,8 mil. Kč.

Kompostárna v Blansku zpracuje za rok až 2.200 tun odpadu, z kterého vyrobí 1.800 tun kvalitního hnojiva. Z čistírny odpadních vod, která s kompostárnou bezprostředně sousedí, se využije 15 % kalu. Seznam likvidovaných odpadů je ale omezený – tráva, kanalizační kal z ČOV, listí, čistírenský kal z ČOV, štěpka, zelenina, obilní sláma, sláma z řepky, piliny nebo stromová kůra.

Značným problémem v území regionu MASMK jsou tzv. černé skládky, zejména v okrajových částech obcí a měst, u zahrádkářských kolonií apod. Občanské iniciativy a jiné organizace (Školní lesní podnik Křtiny, Správu chráněné krajinné oblasti Moravský kras) se zaměřují na hromadný úklid a vyčištění území od navezeného odpadu. Skládky jsou odklizeny do objednaných kontejnerů a poté je firmy likvidují. Na území CHKO se provádí pravidelné kontroly, funguje dobrovolná strážná služba.

Účinným nástrojem v boji s černými skládkami se stává užití moderních technologií. Obce území se zapojují do ekologického projektu „Zmapuj to“, jehož cílem je zbrojit proti nelegálním skládkám odpadu po celé České republice.

Odpady s největším množstevním zastoupením v regionu:

- komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru
- stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst)
- odpady z tepelných procesů
- odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené

- odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů

Nejvýznamnější je podíl prvních dvou výše uvedených skupin, což je ovlivněno především investicemi v území, jako jsou nové výstavby a rekonstrukce, dopravní infrastruktura, obytná či komerční výstavba. Nárůst komunálního odpadu vyplývá z růstu životní úrovně obyvatelstva. Vysoké množství odpadů z tepelných procesů je způsobeno přítomností významného podílu průmyslových podniků na území ORP Blansko.

Objemově je v rámci separovaného odpadu nejvíce zastoupeno třídění papíru, přičemž stále vykazuje mírně rostoucí tendenci. Obdobnou rostoucí tendenci je u měrné produkce tříděného odpadu -skla a plastu. Převažující formou sběru je sběr do sběrných nádob a na sběrných dvorech, dále sběr na základních a mateřských školách. Nápojové kartony jsou sbírány ve směsi s plasty. Na území dochází také k třídění dalších druhů odpadů -textil, obuv, elektroodpad. Na území jsou rozmístěny kontejnery na textil a elektroodpad. Svoz těchto kontejnerů zajišťují specializované firmy. Výtěžnost separovaných odpadů ve městě Blansko stoupá, což dokladují roční peněžní příspěvky městu Blansko od EKO-KOM, a. s. a dále od kolektivních systémů sběru (ELEKTROWIN a. s., ASEKOL s. r. o., EKOLAMP s. r. o.).

Kapacita sběrných dvorů odpadů (SDO) v území je s ohledem na její skutečné využití v poměru k maximální roční kapacitě dostatečná. Významnými provozovateli SDO jsou společnosti ASA, SITA CZ, AVE CZ, obce jsou provozovateli jen v několika ojedinělých případech. Problémem jsou biodegradabilní odpady chybně vykazované jako biologicky nerozložitelné. Tyto odpady jsou skládkovány. Využitelné odpady občanů, některých občanských sdružení a sběrových akcí ZŠ vykupují nebo sbírají různé společnosti, jejichž evidence odpadů z obalů je rozepisována v hlášeních pro společnost EKO-KOM. Tyto odpady se v maximální míře recyklují.

Produkce ostatních odpadů zaznamenala v období 2009-2012 rostoucí tendenci (odchylka v roce 2008) přičemž ke konci sledovaného období (2011-2012) nárůst klesá. V regionu se nejvíce na vyprodukovaných odpadech podílí stavební a zemědělská výroba.

Na území MASMK se nachází jediná skládka inertního odpadu provozovaná společností HOUSS RECYCLING s.r.o., skládka je aktivní a její provozní kapacita je 67 144 m³, volná kapacita 55 656 m³ a plánovaná kapacita 122 800 m³. Na území MASMK se nenachází žádná spalovna odpadů ani jiné zařízení pro energetické využití odpadů. Nejbližšími zařízeními, která spalují nebo jinak energeticky využívají odpad, jsou: - spalovna společnosti SAKO Brno, a.s., spalovna byla vybudována za účelem energetického využití komunálního odpadu.

V současné době je skládkována většina vznikajících směsných komunálních odpadů (SKO). Pro omezení skládkování je nutné odklonit SKO od skládkování. K možnostem, jak daný stav nakládání s odpady změnit patří energetické využívání větší části SKO (chybí zde k tomuto účelu zařízení) nebo v zavedení separovaného sběru biodegradabilních odpadů u občanů.

Celkově v oblasti s nakládáním s odpady dochází pouze k materiálovému využití a skládkování.

2.1.6.2 Ochrana ovzduší

Na území MASMK se nenachází významnější průmyslové zdroje emisí, které by měly na kvalitu ovzduší zásadní negativní vliv. V rámci území můžeme zmínit ve vztahu s negativním působením na kvalitu ovzduší především oblasti žlebů, kde na dně těchto žlebů bývá ovzduší negativně ovlivněno automobilovou dopravou.

Znečištění ovzduší v souvislosti s automobilovou dopravou lze spatřit pouze v lokálním měřítku, v dopravně zatížených oblastech. Za dopravních špiček, kdy při v kombinaci s příhodnými meteorologickými podmínkami může docházet ke krátkodobému překročení hodinových hodnot imisního limitu pro oxidy dusíku, právě na dopravně frekventovaných úsecích. V případě největšího sídelního celku na území MAS, města Blanska, je vyjma zmiňovaný problém související se zvýšenou dopravní zátěží v exponovaných oblastech úroveň koncentrací hlavních znečišťujících látek v ovzduší na území města na úrovni pod stanovenými imisními limity. Tato příznivá situace je dána také vlivem plynofikace celého území města, včetně všech jeho městských částí. Podobný zdroj má i překročení limitů v dalších sídlech nacházejících se na dopravním koridoru údolím Svitavy.

Z ekologických důvodů znečištění ovzduší je v území preferováno spalování zemního plynu, namísto uhlí. Všechny obce v území jsou plynofikovány, vyjma obcí Babice nad Svitavou, Račice-Pístovice a Hostěnice. V souvislosti s geomorfologickou členitostí území, kdy v případě rozvoje výstavby v území či možnosti budování obchvatů měst a obcí jsou v mnoha případech omezené možnosti, je vhodné k udržení stavu kvality ovzduší optimální podpořit zavádění moderních nízkemisních technologií, nízkonergetické stavitelství či rekonstrukce stávajících objektů a užití dostupných technologických vyspělých spalovacích zařízení.

Ke zlepšení životního prostředí mnoha obcí zasažených intenzivní dopravou může přispět zajištění plynulosti dopravy, zejména na mezinárodním severojižním koridoru Vídeň – Vratislav. V lokálním měřítku pak užití opatření, jež eliminují negativní vlivy dopravy (izolační zeleň, podpora zvýšení komfortu hromadné dopravy ozeleněním prostředí zastávek atd.). Na uvedená opatření je možno čerpat dotace např. v rámci Operačního programu životní prostředí.

2.1.6.3 Ochrana vod

Ochrana vod patří k velmi aktuálním tématům, hned v několika oblastech. Znečištění vod je způsobováno chemickými látkami anorganického charakteru, hlavně těžkými kovy, nebo látkami organickými. V našich podmínkách je často skloňovaným tématem eutrofizace – znečištění vod nadměrným obsahem živin, s čímž do jisté míry souvisí odpadní vody splaškové, které mohou být znečištěny mikrobiálně. Významnou měrou se na znečištění vod podílí také zemědělská výroba. Problémem vody je rovněž její dosažitelnost a distribuce. V posledních letech dochází k úbytku podzemních vod, k čemuž negativně přispívá rychlý dlouhodobý srážkový deficit, rychlý odtok vody, zastavění ploch a tím menší vsakovací možnosti a zadržení vody v krajině. To nepříznivě ovlivňuje hydrologický režim a množství podpovrchových vod i vody v krajině.

Na území MASMK lze uvést, že se jedná o oblast s hojností povrchových i podpovrchových vodních toků a dobrou kvalitou vod. Největším povrchovým vodním tokem v území je řeka Svitava, jež protéká městem Blanskem. To je rozděleno Svitavou na dvě části, přičemž obě části jsou odkanalizovány do stokového systému, který odvádí odpadní vody do čistírny odpadních vod (ČOV), spolu s odpadní vodou z obcí Ráječko a Spešov. ČOV je situována nad městem,

kam je odpadní voda dopravována užitím přečerpávací stanice s výtlačným potrubím. V rámci projektu ochrany vod povodí řeky Dyje byla v letech 2004 – 2006 provedena rekonstrukce ČOV. Okrajové městské části Blanska, jež nejsou napojeny na stokovou síť města, nemají problematiku čištění odpadních vod řešenu.

V území MASMK mají takřka všechny obce vodovod a v posledních letech se podařilo v mnoha obcích vybudovat splaškovou kanalizaci, v jiných je její dobudování či rekonstrukce nutná.

Z hydrologického hlediska lze konstatovat, že podzemní vody budou i nadále v budoucnu jediným zdrojem pitné vody, je nutné sledovat jak kvalitu vody, tak kolísavost hladiny podzemní vody a jímané množství. K jímacím územím patří Lažany a Spešov, vlivem dostatku kvalitní vody umožňují další rozvoj území.

Ke kontrole kvality tekoucích vod na území MASMK slouží hydrobiologické rozbory, kterých se následně užívá při saprobiolytickém hodnocení kvality tekoucích vod a zjištění případných jednotlivých zdrojů znečištění vod. Výsledná zjištění mohou posloužit i v případě prosazení výstavby ČOV v jednotlivých lokalitách. Vyjma odebrání vzorků tekoucích vod a následně chemické analýzy, je v území důležité sledovat skapové vody (průsakové), jelikož se jedná o území, jehož značnou část zaujímá krasová oblast. Sledováním stavu skapové vody můžeme kupříkladu zjistit, zda nebyla kvalita vod znehodnocena plošným znečištěním ze zemědělsky obdělávaných ploch.

V minulosti bylo z důvodu ochrany vod v krasové oblasti vyloučeno a zakázáno používání solí k chemické údržbě silnic v zimním období ve střední a severní části Moravského krasu. Ochrana vod je nutná zejména před znečištěním vyprodukovaným v obcích bez svodu odpadních vod do ČOV a v těch případech, kdy ČOV kapacitně nedostačuje. Aktuálním problémem je znečištění podzemního toku Jedovnického potoka splašky ze smíšené kanalizace v Rudici. Znečištění vod průmyslovými závody v území je jen v menším měřítku, k těm významnějším patří znečištění říčky Punkvy (zvyšováním trofie a hnílných organických látek), a znečištění řeky Svitavy průmyslovými podniky, kdy dochází k mísení s odpadními vodami znečištěnými z použitých slévárenských písků. Rizikem může být bývalá skládka v katastrálním území obce Babice nad Svitavou na území starého lomu, kde ropné látky ohrožují kvalitu podzemních vod, jež slouží jako vodní zdroj obce Kanice.

Ve vztahu k ochraně vod v území MASMK najdeme převážně ochranná pásma vodních zdrojů pro zásobování pitnou vodou pod 25 ha, která jsou rozprostřena převážně po mikroregionu Moravský kras. V Blansku je dále chráněna povrchová voda určená ke koupání, v blízkosti Adamova, Punkvy a Jedovnic a dále v okolí obcí Rozstání a Otinoves můžeme zaznamenat ochranné pásmo II. stupně pro zásobování pitnou vodou v rozsahu 25 ha a více.

2.1.6.4 Ochrana půdy

Vlivem vysokého procenta zalesnění a nevhodnosti zemědělské půdy pro intenzivní zemědělství (vyjma východní část území zasahující do Vyškovské brány) lze oproti jiným oblastem hodnotit stav ochrany půdy za poměrně uspokojivý. Neporušená krajina má schopnost akumulovat a zpomalit odtok velkého množství vody. Vyšší procento zalesnění společně s rozlehlými plochami trvalých travních porostů ve formě luk a pastvin představuje hodnotné krajinné složky a ochranu půdy před erozí či jiným znehodnocením. V centrální části území se na devonských vápencích nacházejí půdy těžšího charakteru, minerálně bohaté, typickým půdním typem jsou rendziny, glejové a semiglejové půdy, případně i červenozemě. Půdy lehčího charakteru se vyskytují na pískovcovém a břidličném podloží mimo krasovou oblast.

2.1.6.5 Protierozní opatření

K erozi půdy dochází v občasně v některých lokalitách na území MAS. Příčinou je užití nevhodné techniky a postupů při obhospodařování zemědělské půdy či skladba pěstovaných plodin. V takových podmínkách dochází k degradaci půdy vlivem větrné či vodní eroze, na nestabilním podloží a svažitých či nezpevněných plochách snáze dojde k sesuvu půdy. Pozemkové úpravy z konce minulého století umožnily převedení části orné půdy a její zatravnění, což zvýšilo na území dnešní MASMK plochu trvale travní porostů. To má příznivý vliv na krajinu a přístup k jejímu šetrnějšímu využívání.

2.1.6.6 Zadržování vody v krajině

Zadržování vody v krajině je účinným nástrojem pro vytvoření prostředí se stabilním vodním režimem, zvýšení akumulační, absorpční a retenční schopnosti krajiny, zabránění eroze a případných nárazových škod vlivem splachů a lokálních povodní. Za tímto účelem se jeví jako příhodné revitalizovat a budovat malé vodní nádrže v krajině, v mnohých částech jednotlivých mikroregionů byly zaznamenány požadavky na tuto aktivitu. Na zemědělsky obhospodařovaných plochách je vhodné podpořit tvorbu suchých poldrů a retenčních nádrží a příkopů. Významné jsou v rámci území MASMK i četné mokřady, především v severní části území, množství studánek, pramenů a menších vodních toků, jež si zasluhují péči a pozornost. Voda jako významný a nepostradatelný prvek v krajině se potýká s úbytkem, především pak podzemní voda, která je v území nezbytná pro zásobování obcí. Její kvalita a množství vyžaduje pravidelnou kontrolu, a případně vytvoření opatření, zabraňující jejímu úbytku či znehodnocení. Nelze opomenout ani nebezpečí a následky, které mohou vzniknout vlivem lokálních rozvodnění toků.

2.1.6.7 Zeleň v krajině a sídlech

Rozptýlená zeleň v krajině neplní jen estetickou funkci, ale zároveň chrání půdu před erozí (například na svazích v okolí závrťů), zvyšuje druhovou pestrost a vytváří cenný biotop. Vzrostlé stromy v obcích vytvářejí typický ráz venkovských sídel, nicméně jsou ohrožovány budováním inženýrských sítí. Při jejich budování dochází k poškozování korun a kořenů stromů. Existující sítě pak znemožňují provést novou výsadbu, což způsobuje, že původní porosty z obcí mizí a nejsou nahrazovány novými. Jako vhodné opatření se jeví pečlivě dbát při povolování budování nových inženýrských sítí na vymezení jejich tras.

Rozvoj a údržba zeleně v sídlech, zejména pak ve městech je klíčovým předpokladem pro snížení negativních vlivů znečištění ovzduší, dopadu hluku, prašnosti či řešení nízké vlhkosti a vyšších teplot v letním období. Největší město

regionu – Blansko, zmapovalo 50 ha travnatých ploch, o které pečuje a vytvořilo pasport zeleně, jenž je pravidelně aktualizován. Mimo něj vede inventarizaci vzrostlých stromů a jejich zdravotního stavu. Město také mimo běžnou údržbu zeleně provádí kosení ruderálních porostů v okolí cyklostezek a zahrádkářských kolonií. Odpad z údržby zeleně následně sváží do kompostárny. Důležitá je také péče o městské a obecní parky, popřípadě zámecké a jiné parkové prostranství, jejich rekonstrukce a začlenění mezi plochy sloužící k odpočinku a relaxaci jejich návštěvníků. V regionu existuje řada příkladů dobré praxe výsadby rozptýlené zeleně do krajiny péčí místních občanů a spolků (Březina, Krásensko, Křtiny, Lipovec) – v některých obcích bylo takto v poslední dekádě vysázeno několik stovek nových stromů.

2.1.6.8 Energetika

Spotřeba

Elektrina

Získávání statistických údajů o energetické spotřebě obcí na území MASMK v praxi naráží na heterogenní charakter této oblasti. Ze správního hlediska totiž sledované obce spadají pod 4 okresy, nacházející se ve dvou krajích. Jistou představu o trendech ve spotřebě tak můžou poskytnout statistické údaje pro Jihomoravský kraj, kde se nachází 51 ze sledovaných 59 obcí. Následující tabulka znázorňuje vývoj spotřeby elektrické energie mezi lety 2006 až 2013 v členění dle jednotlivých sektorů:

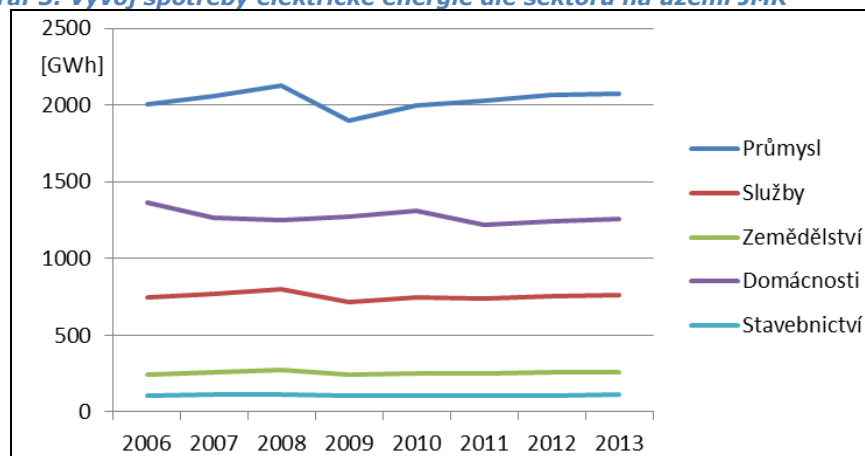
Tabulka 1: Spotřeba elektrické energie dle sektorů na území JMK

Sektor	2006 [GWh]	2007 [GWh]	2008 [GWh]	2009 [GWh]	2010 [GWh]	2011 [GWh]	2012 [GWh]	2013 [GWh]	Průměrné roční tempo růstu 2006-2013 [%]
Průmysl	2003,8	2059,1	2128,3	1901,9	1995,1	2029,5	2065,8	2071,2	0,59
Služby	749,9	771,8	797,6	716,7	744,5	740,4	756,1	758,6	0,27
Zemědělství	245,5	261,6	270,3	242,6	251,7	250,3	255,2	258,4	0,86
Domácnosti	1361,7	1265,1	1252,3	1275,4	1309,9	1223,4	1240,6	1258,5	-1,04
Stavebnictví	109,4	112,5	116,2	104,3	108,2	107,6	109,7	110,6	0,26
Celkem	4470,3	4470,1	4564,7	4240,9	4409,4	4351,2	4427,4	4457,3	0,01

Samozřejmě je nutné si uvědomit, že tyto údaje jsou platné pro celý kraj. Jejich přenositelnost na sledované území bude tedy ovlivněna charakterem tohoto území, resp. jeho odlišností od průměru, zejména v oblasti poměru velikosti jednotlivých sektorů. Na údajích je obecně patrný propad, zapříčiněný vlivem hospodářské recese (zvláště v sektorech

průmyslové výroby a služeb). Zajímavý je poté vývoj v oblasti spotřeby domácností, kde ve sledovaném období došlo k poklesu o více než 7 %. Z hlediska produkce elektrické energie se v případě území působnosti MASMK jedná o oblast značně dovozovou. Je to způsobeno tím, že se zde nenacházejí žádné významnější zdroje, s výjimkou obnovitelných zdrojů energie (dále jen OZE) a kogeneračních jednotek spalujících zemní plyn (viz dále).

Graf 5: Vývoj spotřeby elektrické energie dle sektorů na území JMK

Zásobování elektrickou energií je v regionu zajišťováno rozvodnou soustavou, která je pod správou společnosti E.ON Distribuce (oblast východ). Ta provozuje distribuční síť na napěťové hladině velmi vysokého napětí (VVN) – 110 kV, vysokého napětí (VN) – 22 kV a nízkého napětí (NN) – 0,4 kV. Tato síť je převážně napájena z přenosové soustavy společnosti ČEPS, a.s. prostřednictvím nadřazených transformací 400/200/110 kV v majetku ČEPS, a.s. Dále je distribuční síť napájena z výroben E.ON, závodních elektráren a ve sledované oblasti také z lokálních zdrojů, především OZE.

Následující obrázek představuje schématické znázornění distribuční sítě, resp. jeho výřez na sledovaném území a napěťové hladině VVN. Z něj je patrné, že distribuce elektrické energie je (i s ohledem na objemy spotřeby) v této oblasti zajišťována především prostřednictvím nižších napěťových hladin.

Předpokládaný rozvoj distribuční soustavy vychází z plánů společnosti E.ON Distribuce na roky 2013 až 2018, který ve sledovaném území počítá s modernizací vedení 110 kV Čebín - Blansko (2013) a rozvodny R22 kV v Blansku (2015). Dále se v příštích letech počítá s postupným přechodem na podzemní kabelové vedení NN, které bude nahrazovat jeho současné nadzemní rozvody.

Zemní plyn

Zásobování zemním plynem je v oblasti zajišťováno společností RWE GasNet. Obecně lze říci, že míra plynofikace obcí je na sledovaném území velmi vysoká, ostatně stejně jako v celém Jihomoravském kraji, kam většina sledovaného území spadá a kde míra plynofikace překračuje 90 %. Společnost RWE GasNet tak i z tohoto důvodu nepočítá s dalším budoucím rozšiřováním sítě v rámci sledovaného území.

Obrázek níže zobrazuje výřez z distribučního schématu sítě provozované touto společností (zelená barva představuje hlavní trasy rozvodů zemního plynu, bílá hranice jednotlivých okresů).

Určení spotřeby zemního plynu naráží na stejné problémy jako v případě spotřeby elektrické energie. Z tohoto důvodu zde budou uvedeny pouze přibližné údaje o poměru spotřeby v okresech Blansko a Vyškov (tj. prvním a druhém nejvíce zastoupeném okrese, dle počtu členských obcí). Ty vypadají následovně:

Tabulka 2: Procentuální rozdělení spotřeby zemního plynu, dle jednotlivých odběratelských kategorií v okresech Blansko a Vyškov

Okres	Obyvatelstvo	Maloodběř	Velkoodběř
Blansko	33%	18%	49%
Vyškov	41%	21%	38%

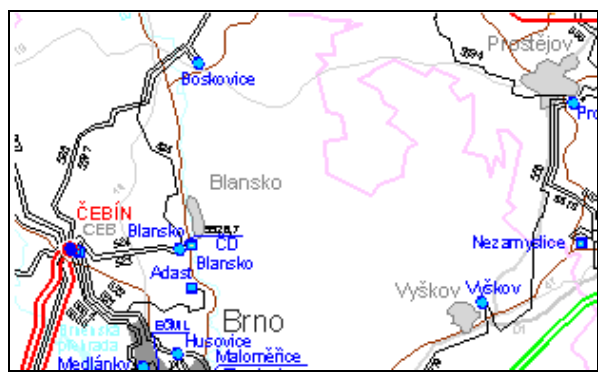
Vytápění

Na základě údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, byl sestaven přehled, který mapuje počet bytových jednotek v každé z členských obcí a sleduje úroveň jejich plynofikace a způsob vytápění. (viz. příloha Stav plynofikace a úroveň vytápění bytových jednotek na území působnosti MASMK)

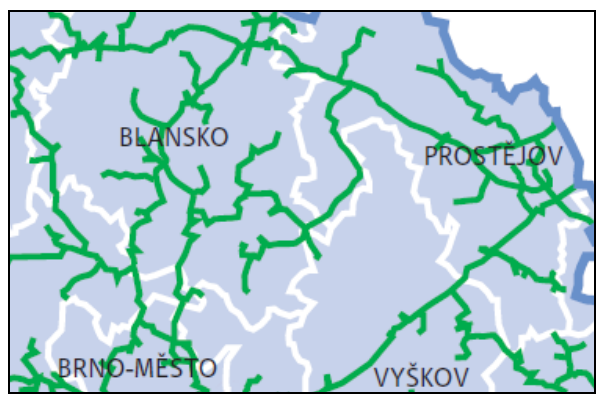
Z tohoto přehledu, který zobrazuje stav k 26. 3. 2011, lze mj. vyčíst, že dominantním palivem používaným k vytápění jednotlivých bytů je zemní plyn s téměř 62 % podílem. Ten je následován kategorií "kotelna mimo dům", která v tomto případě reprezentuje především systémy centrálního zásobení teplem (dále již jen CZT), ve městech Adamov a Blansko. Tato kategorie reprezentuje asi 20% podíl, který však lze přičíst k bilanci zemního plynu, neboť ten je jako palivo využíván v obou zmíněných soustavách CZT. Na další pozici se umístilo dřevo (12 %), následované elektřinou (4,5 %). Přehled uzavírá uhlí (případně koks, nebo uhelné brikety) s podílem pouhých 1,4 %.

Co se týče vybavenosti sledovaných bytů ve smyslu přípojky na zemní plyn, tak zde je dosaženo pokrytí 80 % (plyn však v těchto případech nemusí sloužit pouze za účelem vytápění).

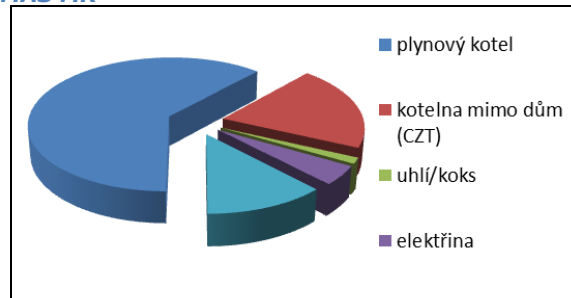
Obrázek 2: Výřez ze schématického znázornění distribuční sítě společnosti E.ON Distribuce

Obrázek 3: Výřez ze schématického znázornění distribuční sítě společnosti RWE GasNet

Graf 6: Způsob vytápění domácností na území MASMK

Energetické zdroje

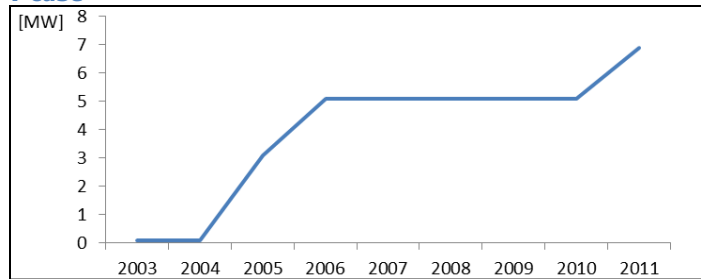
Konvenční zdroje

Z konvenčních energetických zdrojů se na území působnosti MASMK nacházejí pouze instalace zapojené do soustav CZT, provozovaných ve městech Adamov a Blansko. V Adamově je to kogenerační jednotka o tepelném výkonu 2,2 MW a elektrickém 2 MW, provozovaná společností ČEZ Energo, s.r.o. Následnou distribuci tepla poté zajišťuje městská společnost ADAVAK s.r.o. V Blansku zajišťuje provoz CZT společnost Zásobování teplem s.r.o. Ta zde provozuje celkem 12 menších kogeneračních jednotek o souhrnném tepelném výkonu 2,25 MW a elektrickém 1,6 MW. Palivem je ve všech případech zemní plyn.

Větrné elektrárny

První větrnou elektrárnou na území MASMK, která byla v roce 2003 připojena do sítě, byla 100 kW instalace v Protivanově, provozovaná Pravoslavnou akademií Vilémov. Na ni v roce 2005 navázala Větrná farma Protivanov s instalovaným výkonem 2 x 1,5 MW. V roce 2006 byla poté zprovozněna větrná elektrárna Drahaný s 2 MW instalovaného výkonu a v roce 2011 větrná elektrárna Rozstání s výkonem 1,8 MW. Vývoj celkového instalovaného výkonu větrných elektráren na území MASMK je znázorněn na následujícím grafu:

Graf 7: Vývoj instalovaného výkonu větrných elektráren v čase

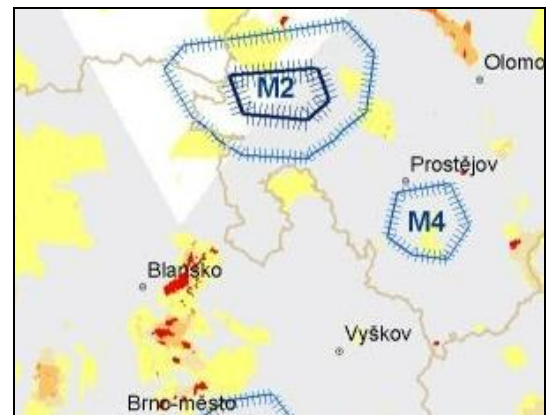

O výborných větrných podmínkách v místě instalací svědčí parametry, kterých zmíněné elektrárny dosahují. Konkrétně instalace větrné elektrárny v Drahaně vykazuje běžně ročního využití výkonu přes 32 %. To znamená, že elektrárna pracuje na svůj nominální výkon téměř jednu třetinu z 8 760 hodin ročně. U stávajících elektráren jsou v podmínkách ČR běžné spíše hodnoty kolem 20 až 25 %.

Potenciál pro výstavbu dalších větrných elektráren je zachycen na obrázku 3. Zde jsou barevně odlišeny plochy, spadající pod některý ze stupňů ochrany ŽP a šedě vyznačeny tažné koridory velkých ptáků. Šrafovaná čára poté zvýrazňuje oblasti s vyšší průměrnou rychlostí proudění větru.

V současné době visí otazník nad projektem Větrného parku Drahaný. Ten se má rozkládat na katastrálních územích obcí Drahaný, Otínoves a Rozstání. Zde je v rámci tohoto projektu plánována stavba až 13 větrných elektráren typu Vestas V112-3MW, o celkovém instalovaném výkonu 39 MW (což představuje cca 5,5 násobek současného výkonu všech větrných elektráren na území MASMK).

Obrázek 4: Potenciál pro výstavbu větrných elektráren v závislosti na ochraně přírody

Obrázek 5: Vizualizace možného umístění Větrného parku Drahaný

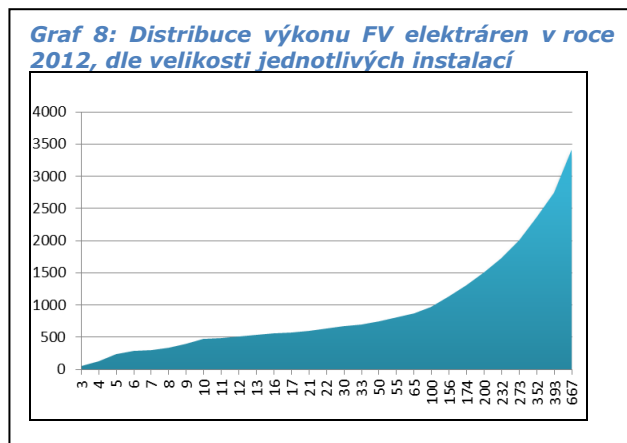
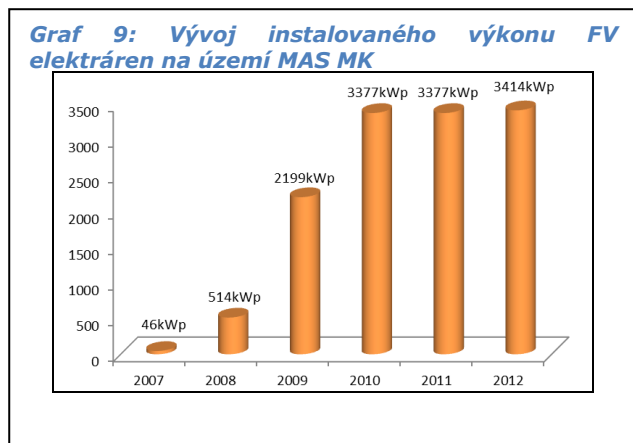

V případě jeho realizace v plném rozsahu, by se Větrný park Drahaný stal druhou největší instalací podobného typu v ČR. Je tedy otázkou, nakolik by tento projekt změnil tvář zdejší krajiny. Samotný průměr rotorů těchto elektráren dosahuje 112 m, přičemž osa jejich otáčení se nachází ve výšce více než 100 m nad zemí. Pracující elektrárny tak tvoří nepřehlédnutelnou krajinnou dominantu. Na druhou stranu se v podmínkách ČR většina elektrické energie stále vyrábí spalováním uhlí, jehož těžba se na tváři zemského povrchu projevuje mnohem drastičtější způsobem.

Fotovoltaické elektrárny

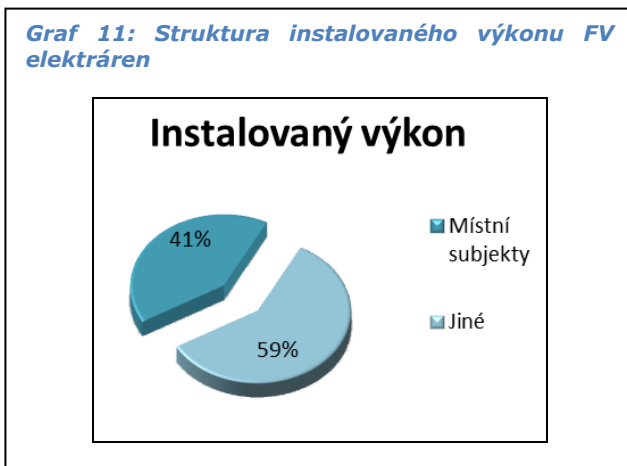
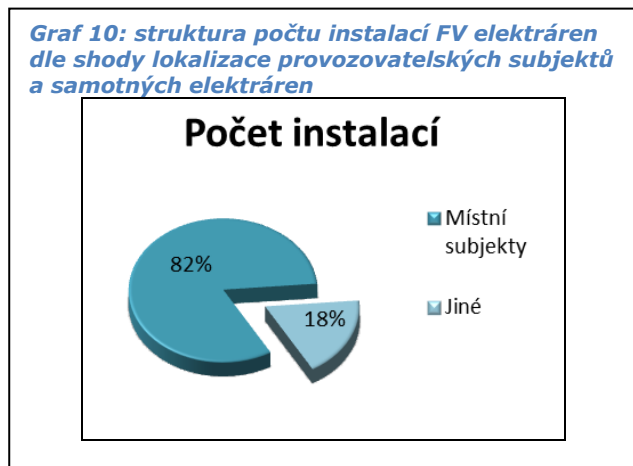
Rozvoj fotovoltaických elektráren na území MASMK byl v nedávné minulosti značně ovlivněn vytvořeným dotačním prostředím. To výrazně ovlivnilo jak počet, tak i podobu (resp. velikost) instalací. Přehled instalací za jednotlivé obce je uveden v tabulce (údaje jsou aktuální k roku 2012) (viz. příloha Přehled počtu a velikosti FV instalací dle jednotlivých obcí)

Graf 12 znázorňuje vývoj celkového instalovaného výkonu na území MASMK do roku 2012. Graf 13 poté zachycuje distribuci výkonu všech FV elektráren v roce 2012, dle velikosti jednotlivých instalací (vodorovná osa).

FV elektrárny lze v zásadě rozdělit na dvě základní skupiny. První z nich představují malé „domácí“ elektrárny, umístěné většinou na střechách domů. Mezi jejich specifika patří mj. i to, že jsou provozovány subjekty se sídlem přímo v místě instalace. Motivací pro výstavbu těchto elektráren se v poslední době stává čím dál častěji snaha o, byť alespoň částečnou, energetickou nezávislost/soběstačnost. Tyto elektrárny jsou totiž (dle jejich uspořádání) schopné pracovat v tzv. poloostrovním režimu, kdy jejich provoz slouží primárně ke krytí vlastní spotřeby a zásadně u nich nedochází k přetokům do distribuční sítě. Svým majitelům tak primárně nabízí úsporu za elektrickou energii, kterou díky nim ze sítě nemuseli nakoupit. Ve spojení s bateriovými systémy hovoříme o ostrovních elektrárnách, které jsou schopné dodávat svým provozovatelům elektrickou energii i při dlouhodobém výpadku sítě.

Druhou skupinu reprezentují elektrárny, které byly vystavěny za účelem investičního záměru. Prioritou při jejich výstavbě byla maximalizace instalovaného výkonu s ohledem na v té době platné výkupní tarify. Tyto elektrárny jsou obvykle provozovány subjekty, které sídlí v oblastech mimo lokalitu instalace. To se projevuje negativně na ekonomické lokalizaci, kdy dochází k odlivu utrženého zisku. Tento efekt může být alespoň částečně kompenzován při umístění takovýchto elektráren na střechách větších (komplexů) budov. V tomto případě se totiž provozovatelům těchto budov vrací část zisku z prodeje elektriny ve formě nájmu za využití prostory. Z grafu 14 vyplývá, že velká většina výkonu FV elektráren na území MASMK připadá na instalace o výkonu v řádu desítek a stovek kWp, které jednoznačně spadají do kategorie investičních projektů. Tuto skutečnost demonstrují i grafy 15 a 16, znázorňující počty FV elektráren dle shody sídla subjektu (bydliště) s místem instalace a následně podíl těchto elektráren na celkovém instalovaném výkonu.

Fototermické systémy

K masovému rozšíření fototermických systémů tak jako v případě FV zatím nedošlo. Na domech se však postupně objevují kolektory, které nicméně nepodléhají žádné centrální evidenci. Na tomto místě tedy budou uvedeny příklady některých větších projektů, ukazujících potenciál této technologie.

Nemocnice Blansko (2010)

Střešní instalace 135 plochých fototermických kolektorů o celkové ploše 270 m², sloužících k ohřevu teplé vody. Získané teplo se uchovává ve 12 zásobnících o jednotkové kapacitě 1 000 l, které jsou umístěny vždy v příslušné části nemocničního komplexu. Předpokládaný tepelný zisk představuje 48 % roční energetické spotřeby na přípravu teplé vody. Skutečný zisk je nicméně o něco vyšší, neboť teplené přebytky jsou využívány k ohřevu bazénové vody v Rehabilitačním a dětském oddělení (jedná se o bazény s celoročním provozem). Očekává se, že roční úspora na palivu, kterým dříve byl zemní plyn, se bude pohybovat na úrovni 255 000,- Kč bez DPH. Celková výše investice dosáhla částky 7 mil. Kč, přičemž projekt byl podpořen dotací z Operačního programu Životní prostředí EU sumou 5 mil. Kč.

Bytový dům Jasanova 14 – 22, Blansko (2011)

Střešní instalace 65 plochých fototermických kolektorů, doplněných o tři teplené zásobníky (2 x 500 a 1 x 300 l). Systém ohřívá teplou vodu pro 78 bytových jednotek o celkové ploše 3 000 m², kde pokrývá cca 40 % poptávky. Roční úspora na zemním plynu byla v provozu vyčíslena na téměř 200 000,- Kč. Pořizovací cena systému přitom byla 4,2 mil. Kč, kdy 1,9 mil. z této sumy poskytl SFŽP v rámci programu Zelená úsporám. Očekávaná doba návratnosti systému je asi 12,5 let.

Bytový dům Jasanova 1, 3, 5, Blansko (2012)

Kompletní rekonstrukce bytového komplexu spojená s izolací vnějšího pláště budovy (polystyren 110 mm), výměnou oken (min dvojsklo, 5 komorový rám) a výstavbou vlastní plynové kotelny ve spojení se solárním systémem. Ten je tvořen polem 42 plochých fototermických kolektorů, které slouží k ohřevu teplé vody pro 56 bytových jednotek. Vyrobené teplo je ukládáno ve 3 zásobnících po 500 l. Dle projektu pokrývá solární systém asi 40 % poptávky.

Kaprálův mlýn, Ochoz u Brna 235 (2012)

Kompletní rekonstrukce skautské základny do nízkooenergetického standardu. Budova je modelově osazena řadou ekologicky šetrných technologií, jejichž výkon je sledován ve spolupráci s VUT Brno. Ohřev teplé vody a vytápění zajišťuje pole 20 vysoce výkonných vakuových fototermických kolektorů kombinovaných s tepelným čerpadlem země-voda a kotlem na biomasu, akumulací kapacita čtyř zásobníků činí 6000l s možností akumulace tepla do zemního kolektoru. Solární panely dle skutečných měření pokrývají 26% potřeby tepla budovy (ohřev vody a vytápění) o ploše 1400m².

Malé vodní elektrárny

V oblasti působnosti MASMK je energeticky využívána v podstatě pouze řeka Svitava. Její hydroenergetický potenciál v tomto regionu využívá 5 malých vodních elektráren o souhrnném výkonu téměř 0,5 MW. Tím je tento potenciál z většiny prakticky vyčerpán. Součet instalovaného výkonu na dalších tocích je v současnosti zanedbatelný. Malá vodní elektrárna o výkonu do 10 kW sloužící pouze pro soukromé účely se nachází ve Svobodově mlýně na Říčce v katastru Ochozu u Brna.

Do budoucna pak nelze očekávat výraznější změny v této oblasti, a to ani při aplikaci nových technologií. Určitý potenciál tak skýtá zvyšování výkonu, resp. účinnosti stávajících elektráren.

Biomasa

Na konci roku 2012 zadala MASMK ke zpracování externí studii s názvem "Analýza využití potenciálu biomasy pro energetické účely na území působnosti MAS Moravský kras o.s.". Motivací při tom byla snaha zmapovat potenciál využití OZE v regionu v rámci probíhajícího projektu ENERGYREGION. Zadání bylo koncipováno s ohledem na reálné podmínky a v současné době dostupné technologie, přičemž cílem bylo zjistit ekonomicky využitelný potenciál při aplikaci těchto technologií. Sledovaným parametrem tak byl především ekonomicky využitelný potenciál. Ten představuje potenciál biomasy využitelný komerčně v aktuálních ekonomických podmínkách. Za limitující faktory se zde uvažují ekonomické, fiskální a legislativní podmínky, energetická politika státu, dostupnost zařízení, jeho investiční a provozní náklady. Při zpracování studie bylo počítáno se dvěma výchozími scénáři:

- Využití pouze zbytkové biomasy, jinak nevyužívané pro zemědělskou výrobu (včetně živočišné výroby, zoražení slámy apod.). Tento scénář představuje spodní odhad využitelného potenciálu.
- Potenciál biomasy, za předpokladu využití cca 2% rozlohy orné půdy na sledovaném území a cca 0,5% rozlohy TTP. Tento scénář prezentuje potenciální nárůst biomasy v zájmovém území pěstováním energetických plodin s výhledem 2 až 5 let. Ve výpočtu není uvažováno s výrazným nárůstem rozlohy energetických plodin na úkor klasického konvenčního zemědělství.

Samotné určení dostupné biomasy dle těchto scénářů bylo stanoveno s využitím GIS analýzy a metodiky vypracované VÚKOZ v. v. i. Příklad mapového výstupu, který zobrazuje hektarové výnosy je na obrázku 7.

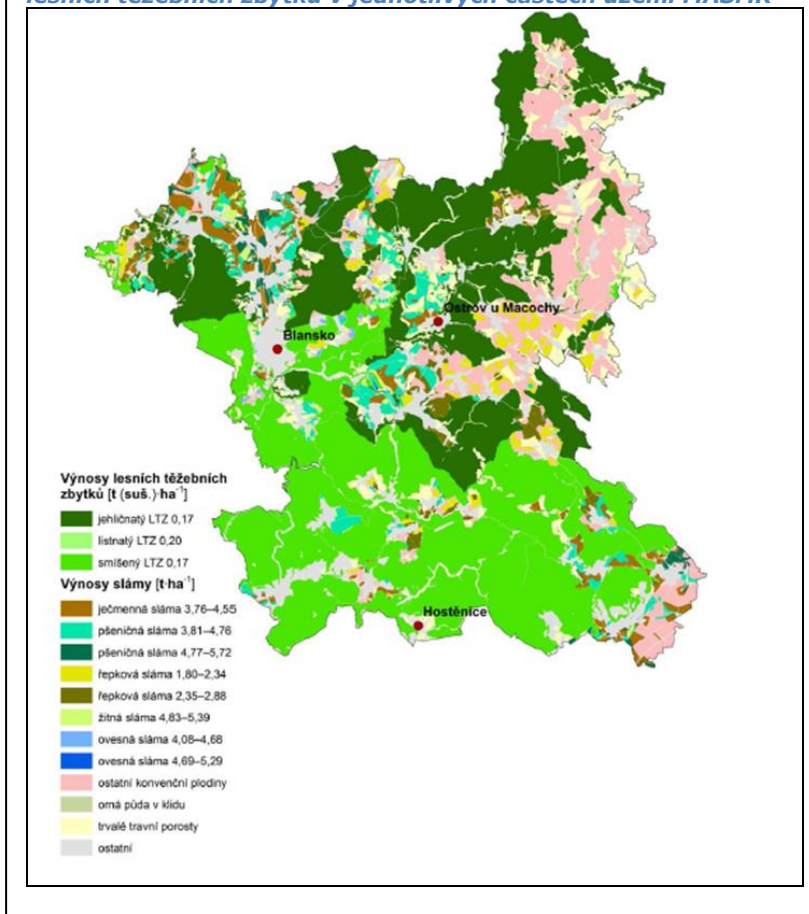
Mezi uvažované technologie zpracování biomasy potom patřily:

- Anaerobní digesce
- Spalování biomasy
- Zplyňování biomasy
- Produkce kapalných paliv

Výsledky studie v základních energetických jednotkách jsou zobrazeny v tabulce 11 a ekonomicky využitelný potenciál v tabulce 12. Tato tabulka uvádí i předpokládaný počet nově vzniklých pracovních míst. Z těchto údajů dle zpracovatele studie mj. vyplývá, že při využití biomasy dle výše popsaných podmínek, je tato schopna pokrýt cca 1/3

spotřeby elektrické energie domácností na daném území a 1/6 jejich spotřeby tepla, při vytvoření až 69 nových pracovních pozic.

Obrázek 6: Grafické znázornění hektarových výnosů slámy a lesních těžebních zbytků v jednotlivých částech území MASMK

Tabulka 3: Hmotnostní a energetické výnosy při aplikaci jednotlivých uvažovaných technologií

Celkový potenciál využití biomasy na zájmovém území MAS Moravský kras	Konvenční zemědělství		Energetické plodiny na 2 % rozlohy	
	(t)	(GJ)	(t)	(GJ)
potenciál využití biomasy metodou anaerobní digesce		131 204,05		130 775,82
kukuřice na siláž	18 197,00	81 886,50	18 197,00	81 886,50
kukuřice na siláž (s odečtem skotu)	-416,51	-1 874,28	-416,55	-1 874,46
TTP	37 842,29	124 879,54	37 712,57	124 451,49
BRKO obecně z celého regionu	3 668,36	8 198,79	3 668,36	8 198,79
potenciál využití zbytkové slámy spalováním		426 418,84		489 940,05
zbytková obilná sláma	21 298,27	334 382,84	20 101,55	315 594,41
řepka	5 259,20	92 036,00	5 163,20	90 356,00
RRD na orné i TTP		0,00	224,00	3 046,40
ozdobnice, schavnat, lesknice		0,00	1 561,00	80 943,24
potenciál využití zbytkové dřevní hmoty		333 448,00		333 448,00
potenciál využití pěstování energetických plodin (z výše uvedeného)		0,00		83 989,64
RRD na orné i TTP		0,00		3 046,40
ozdobnice, schavnat, lesknice		0,00		80 943,24
potenciál produkce kapalných biopaliv	6 454,00	79 814,47	6 454,00	79 814,47
Celkový potenciál využití biomasy na zájmovém území		970 885,36		1 033 978,34

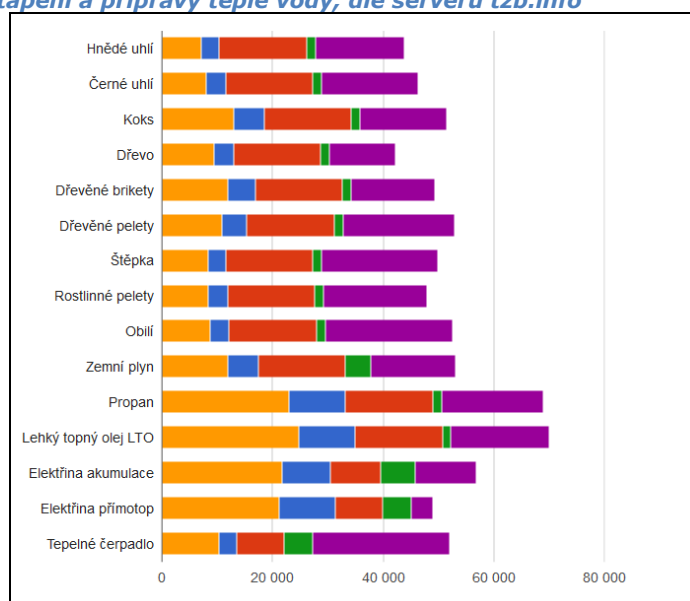
Tabulka 4: Ekonomicky využitelný potenciál na území MASMK

Zdroj energie	Typická minimální cena elektřiny	Typická minimální cena tepla	Realizovatelný potenciál výroby elektřiny	Realizovatelný potenciál výroby tepla	Současná podpora elektřiny	Současná podpora tepla	Možnosti využití se stávající podporou	Možnosti využití bez stávající podpory	Počet stabilních pracovních míst
	(Kč/kWh)	(Kč/GJ)	(MWh/rok)	(GJ/rok)	(Kč/kWh)	(Kč/GJ)	(-)	(-)	(zam.rok)
Spalování, zbytky ze zemědělské produkce	1,00-3,00	330-550	70 358	506 578	0,77-3,27	50	výborné	velmi dobré	44
Bioplyn, zbytky ze zemědělské produkce	3,15-3,80	150-200	11 389	82 004	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	7
Bioplyn, BRKO	3,20-3,80	150-200	759	5 466	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	2
Biopaliva kapalná				79 814			*)	*)	16
Spalování, zbytky a cílené pěstování	1,00-3,00	330-550	76 240	548 925	0,77-3,27	50	výborné	velmi dobré	48
Bioplyn, zbytky a cílené pěstování	3,15-3,80	150-200	11 350	81 718	1,89-3,55	50	velmi dobré	neuspokojivé	7
Celkem minimálně			82 507	673 862					69

Dle údajů vyobrazených v grafu 16, zde stále existuje dostupný potenciál biomasy pro účely vytápění a to i při realizaci některého z výše uvedených scénářů, které představují spíše nízký odhad potenciálu sledovaného území. Tomuto využití nahrává také nízká cena tepla z biomasy. Ta i při započtení všech nákladů vychází dle modelového výpočtu, který je k dispozici na serveru tzb.info, stále nejlevněji ve srovnání s jinými způsoby vytápění a přípravy teplé vody.

V srpnu roku 2013 byla spuštěna bioplynová stanice (BPS) v Bořitově, kterou provozuje místní zemědělské družstvo. Tato BPS má instalovaný tepelný i elektrický výkon po 0,5 MW. To při objemech zde zpracovávané biomasy a související svozové vzdálenosti mj. znamená, že potenciál pro aplikaci této technologie je na území MASMK již do značné míry vyčerpán a proto nelze očekávat stavbu další podobné provozovny.

Graf 12: Porovnání ročních nákladů na jednotlivé způsoby vytápění a přípravy teplé vody, dle serveru tzb.info

Potenciál úspor

Tato oblast představuje neméně důležitou součást problematiky, neboť se může významnou měrou podílet na ovlivnění energetické spotřeby v regionu. Přímo také souvisí s možnou sociální dimenzí energetiky a to prostřednictvím fenoménu tzv. energetické chudoby, který u nás zatím není příliš znám. V praxi se jedná o problémy některých sociálních skupin hradit náklady vzniklé s odběrem energie a týká se i zemí na západ od ČR. V současné době se dle ČSÚ pohybuje podíl výdajů na energii kolem 10 % domácích rozpočtů. V případě budoucího nárůstu cen energií, by zejména u nízkopříjmových domácností, znamenalo navýšení této hranice potíže s hrazením vzniklých vícenákladů. Snižování spotřeby energie je v tomto případě jedním z hlavních způsobů, jak těmto situacím čelit.

Podle studie, kterou v roce 2013 vypracovala PORSENA o. p. s., je možné do roku 2030 v případě zachování podpůrných zdrojů realizovat komplexní zateplení s regulací zdrojů u téměř 60 % bytových jednotek. Na potenciálu úspor se synergicky podílejí jak investiční technická opatření včetně přirozené výměny zdroje tepla, tak energetický management v širším významu – od zvýšení účinnosti zdroje tepla přes regulaci otopné soustavy a teplot ve vytápěných prostorech po energeticky šetrné chování uživatelů budov.

MASMK v současné době přispívá ke zvyšování informovanosti v této oblasti mj. provozováním katalogu opatření na svých webových stránkách. Tento katalog poskytuje veškeré relevantní informace o možných opatřeních z oblasti energetických úspor a využívání obnovitelných zdrojů energie.

Důraz při využívání dostupného potenciálu by měl být kladen na efektivní využívání finančních zdrojů, které jsou v této oblasti dostupné. Jmenovitě se jedná o program Nová zelená úsporám, kde je zajištěno financování až do roku 2020 a který je nyní dostupný pro soukromé vlastníky a stavebníky rodinných domů. Jen v letošním roce (2014) je v rámci tohoto programu vyhrazeno 1,9 mld. Kč.

Vlastníci bytových domů mohou čerpat dotace z Programu úvěrů na opravy a modernizace bytových domů (Panel 2013+), který připravil Státní fond rozvoje bydlení. Program je určen pro všechny vlastníky bytových domů (bez rozdílů technologie výstavby, tedy jak pro domy panelové, tak cihlové). Mohou jej tedy využít družstva, společenství vlastníků, fyzické a právnické osoby, stejně jako města či obce, jež mají ve vlastnictví bytový dům. Program nabízí nízkouročené úvěry na opravy a modernizace bytových domů.

Jako příklad úspěšné realizace může posloužit komplexní obnova bytového domu Jasanova 1, 3, 5, popsána již v pasáži věnované fototermickým systémům. Zde se podařilo dosáhnout projektovaného snížení měrné spotřeby z výchozí úrovně 140 kWh/m²rok na cílových 47 kWh/m²rok, tedy cca jednu třetinu původní spotřeby.

Problematika kontraktování

Nepředstavuje na rozdíl od předchozí kapitoly cestu jak fyzicky snížit objem spotřebované energie, ale pomocí nákladové optimalizace snížit platby za energii jako takové.

MASKM se v této oblasti opět snaží přispět k informovanosti odpovědných činitelů. Na jejich stránkách je tedy k dispozici studie s názvem "Analýza spolupráce s dodavateli elektřiny a zemního plynu" obsahující mj. i popis jednotlivých metod kontraktování a metodický návod k jejich realizaci.

V oblasti působnosti MASKM využívá úspory nákladů formou sdruženého nákupu elektrické energie (tedy jednu z forem nákladové optimalizace) např. město Blansko. Od roku 2012 nakupuje elektřinu na komoditní burze v Kladně, při dosahovaných úsporách kolem 15 %. Do budoucna poté plánuje spojení s dalšími městy, za účelem zvýšení objemu nakupované energie a tím pádem posílení vyjednávací pozice, resp. vysoutěžení výhodnější jednotkové ceny. Stejným způsobem nakupuje i nedaleké město Boskovice, kterému se na účtech za elektřinu a zemní plyn podařilo uspořit kolem 30 % (týká se silové složky ceny). V číslech to poté znamená úsporu kolem 1,5 mil Kč ročně.

V České republice nejsou podobné hromadné nákupy výjimkou. Aukce, resp. spoluúčast na nich, nabídlo svým obyvatelům už přes 120 obcí a měst. Například v Praze 6 si domácnosti prostřednictvím aukce dohromady zajistily úspory ve výši 30 % ceny silové složky elektrické energie a 22 % v případě zemního plynu. Většinou jsou podmínky takové, že pokud by cena vysoutěžená v aukci byla vyšší, než měly domácnosti dosud, mohou bez jakýchkoliv změn či sankcí zůstat u svého stávajícího dodavatele. Nový dodavatel je smluvně zavázán garantovat cenu z aukce svému zákazníkovi z řad domácností po dobu dvou let.

Účast v aukci je pro domácnosti i zájemce z řad podnikatelů zdarma. Zprostředkovatelská firma, která vše ošetří i po právní stránce, má totiž příjem z aukčních poplatků pro dodavatele, který v aukci zvítězí.

Shrnutí

- Největší množství zastoupení odpadů je na území MASKM představováno odpady komunálními včetně složek z odděleného sběru a stavebními a demoličními odpady. Rostoucí trend je pozorován především u komunálního odpadu, vyplývající s rostoucí životní úrovní obyvatelstva a s tím související celkové spotřeby domácností. Vysoké množství odpadů z tepelných procesů je způsobeno přítomností významného podílu průmyslových podniků na území ORP Blansko.
- Mírně rostoucí tendenci vykazuje třídění papíru, skla a plastů. Na území MASKM dochází také k třídění dalších druhů odpadů -textil, obuv, elektroodpad. Kapacita sběrných dvorů odpadů (SDO) v území je s ohledem na její skutečné využití v poměru k maximální roční kapacitě dostatečná.
- Na území MASKM se nachází jedna skládka inertního odpadu a žádná spalovna odpadů ani jiné zařízení pro energetické využití odpadů.
- Na území MASKM se nenachází významnější průmyslové zdroje emisí, které by měly na kvalitu ovzduší zásadní negativní vliv. I v případě největšího sídelního celku na území MAS, města Blanska, je úroveň koncentrací hlavních znečišťujících látek v ovzduší na území města na úrovni pod stanovenými imisními limity.
- Území MASKM je oblast s hojností povrchových i podpovrchových vodních toků a dobrou kvalitou vod. Největším povrchovým vodním tokem v území je řeka Svitava.
- Znečištění vod průmyslovými závody v území je jen v menším měřítku, k těm významnějším patří znečištění říčky Punkvy (zvysování trofie a hnilobných organických látek), a znečištění řeky Svitavy průmyslovými podniky, kdy dochází k mísení s odpadními vodami znečištěnými z použitých slévárenských písků.
- Vlivem vysokého procenta zalesnění a nevhodnosti zemědělské půdy pro intenzivní zemědělství (vyjma východní část území zasahující do Vyškovské brány) lze oproti jiným oblastem hodnotit stav ochrany půdy za poměrně uspokojivý.
- V případě elektřiny z dostupných údajů vyplývá, že do budoucna lze očekávat spíše pozvolný nárůst její spotřeby. Ten navíc v případě některých sektorů (zejm. domácností) pouze vyrovnává předchozí pokles zapříčiněný ekonomickou recesí.
- V oblasti distribuce zemního plynu lze konstatovat, že v podstatě již došlo k dokončení plynofikace. Zemní plyn se tak v regionu podílí výraznou většinou na způsobu vytápění.
- V otázce zdrojů energie je území působnosti MASKM stále výrazně dovozové. Existuje zde přitom výrazný potenciál pro další rozvoj větrné energetiky, ten by však měl být podmíněn důkladným zvážením jejího vlivu na krajinný ráz.
- U fotovoltaiky nelze očekávat další výstavbu velkých investičních projektů, neboť podmínky pro jejich realizaci již pominuly. Naopak ostrovní a poloostrovní domácí elektrárny mohou vhodným způsobem přispívat ke zvyšování energetické nezávislosti.
- Potenciál malých vodních elektráren a do značné míry i výroby elektřiny z biomasy je již zcela minimální.
- Vhodná aplikace fototermitických systémů může výraznou měrou přispět k diverzifikaci zdrojů používaných k ohřevu teplé vody, jak ukazují některé již realizované projekty.
- V centrální části území se na devonských vápencích nacházejí půdy těžšího charakteru, minerálně bohaté, typickým půdním typem jsou rendziny, glejové a semiglejové půdy, případně i červenozemě. Půdy lehčího charakteru se vyskytují na pískovcovém a břidličném podloží mimo krasovou oblast.
- V některých lokalitách na území MASKM dochází k erozi půdy, jejíž příčinou je užití nevhodné techniky a postupů při obhospodařování zemědělské půdy či skladba pěstovaných plodin.

2.1.7 Brownfieldy

Brownfields je urbanistický termín označující nevyužívaná území. Patří sem nevyužívané zemědělské a průmyslové stavby a areály, nevyužitá dopravní stavby a skladové prostory (haly i deponie), prázdné administrativní budovy a kulturní centra, nevyužitá nákupní centra, ale i nevyužitá obytné budovy -vše, co není užíváno. Existence brownfieldů v území má okolí negativní dopad. Na území MAS jsou evidovány pouze 3 lokality tohoto typu.

Tabulka 5: Brownfieldy na území MAS Moravský kras

Číslo	Obec	Souřadnice GPS	Typ lokality	Stávající využití	Předchozí využití	Rozloha
1.	Rájec-Jestřebí	49°24'36.23''N 16°38'25.01''E	Areál (plocha s budovami)	Není uvedeno	Průmysl (areál býv. pivovaru)	5357m ²
2.	Habrůvka	49°18'6.985''N 16°43'42.251''E	Areál (plocha s budovami)	Sklady	Zemědělství (areál ZD)	4959m ²
3.	Adamov	49°18'14.31''N 16°39'9.05''E	Areál (plocha s budovami)	Strojírenská výroba, sklady	Průmysl, strojírenská výroba	72000m ²

Zdroj: <http://www.brownfieldy.cz/>

Shrnutí

- Na území MASMK lze nalézt pouze tři brownfieldy, a to v Rájci- Jestřebí, Habrůvce a Adamově. Nízký počet těchto objektů vyplývá z velikostní struktury sledovaných sídel, v níž v minulosti průmyslové či zemědělské areály nebyly hlavním průmyslovým atributem.

2.1.8 Život v obcích - spolky

Z hlediska vybavenosti území kulturními zařízení jsou v obcích zajištěny základní kulturní možnosti. Všechny obce disponují veřejnou knihovnou, obyvatelé území MASMK mohou vybírat z nabídky kin v Blansku, Drahanech, Jedovnicích, Malém Hradisku či ve Sloupě. Území nabízí i kulturní vyžití v podobě muzeí, jež provozují obce Blansko, Adamov, Olomučany, Rudice, Senetářov a Vilémovice, nebo galerií v Blansku, Adamově, Ostrově u Macochy, Rájci- Jestřebí či Rudici. Dvě třetiny obcí mají k dispozici jiné kulturní zařízení, jež je reprezentováno především kulturními domy. Na území je dále možné najít přibližně 40 sakrálních staveb, z nichž mezi nejvýznamnější patří poutní chrám Panny Marie ve Křtinách, jež je současně národní kulturní památkou. V souvislosti s lokací kostelů, kaplí a drobných sakrálních staveb jsou ve více než polovině obcí zastoupeny také hřbitovy. V obcích Kuliřov, Blansko, Jedovnice, Lipovec, Malé Hradisko a Rozstání je možnost využít prostory smuteční síně.

Spolkový život v obcích je podpořen řadou společenských událostí, jichž je na území MASMK pořádáno velké množství. Nejčastěji se jedná o plesy, taneční zábavy či diskotéky. Tento typ akcí mohou obyvatelé území navštívit více než 500 krát do roka, přičemž přibližně v polovině případů akci pořádá okresní město. Tradičně se organizují také trhy a poutě (111 za rok), náboženské akce (366 za rok) a jiné akce (přes 450 za rok). Ve většině obcí také přetrvávají kulturní tradice, například stavění a kácení máje či pálení čarodějnic.

Na území MASMK působí široká škála organizací (kulturní, sportovní, zájmové, ekologické, volnočasové), které významně ovlivňují dění v obcích i regionu samotném. Nejenom že část z nich sehrává významnou roli v oblasti regionálního rozvoje, ale nezanedbatelným způsobem doplňují a obohacují nabídku volnočasových aktivit. Kromě chovatelských a zahrádkářských spolků se jedná zejména o působnost tradičních organizací Sokola a Orla a Sboru dobrovolných hasičů, který funguje ve všech obcích, kromě obcí Rozstání, Otínoves, Olšany, Nemojany, Němčice, Malá Lhota, Ježkovice, Drahaný a Bousín. Setkat se můžeme také se specializovanými organizacemi, jako jsou mateřská centra, organizace věnující se práci s dětmi, myslivci, ekologická centra, jeskyňáři apod.)

Mezi nejvýraznější organizace, které na území MASMK figurují, patří sdružení Horní mlýn (www.hornimlyn.cz, lokální ekonomiky, regionální rozvoj, ochrana přírody), Sdružení Renesance krajiny a ZO ČSOP Ponikva (ochrana přírody, péče o přírodní rezervace, regionální rozvoj), Barvínek (www.barvinek.net, implementace místní Agendy 21, komunitní rozvoj a plánování, poradenství, ekovýchova), Ekologické středisko Lipka, pracoviště Rychta (www.lipka.cz(rychta), Drnka (www.drnka.org, ekologie, rozvoj tradic), Sdružení pro Černou Horu (www.sceho.estranky.cz, lokální projekty a rozvoj) či Občanské sdružení Bousín a Repechy (regionální rozvoj, komunitní plánování). Z celostátních zájmových sdružení pro děti a mládež dominují Junák – svaz skautů a skautek ČR (15 obcí a zvláštní jednotka Středisko ekologické výchovy Kaprálov mlýn) a zejména Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. U dvou třetin obcí ve sledovaném území zůstává tradiční disciplínou fotbal. Fotbalové hřiště je v každé větší obci, nenachází se v obcích Březina, Buková, Bukovinka, Hostěnice, Kuliřov, Lubě, Luleč, Malá Lhota, Nemojany, Nové Sady, Ruprechtov a Žernovník. Polovina obcí nabízí svým občanům využití nohejbalového hřiště, čtvrtina obcí se v rámci sportovního vyžití v obci zaměřuje na stolní tenis a asi ve třetině obcí jsou k dispozici tenisové kurty. Asi v desetině obcí je možné trávit volný čas v divadelním spolku, florbalu nebo HC hokejem. Ojedinelý však není ani výskyt stále populárnějších víceúčelových hřišť, jež lze využít celkem v 31 obcích a lze tedy říci, že každá obec poskytuje alespoň jeden sportovní prostor. I z pohledu nejmenších občanů lze hovořit o kvalitní vybavenosti obcí, kromě Kuliřova a Nových Sadů je v každé z nich dětské hřiště. Na území se nachází celkem 13 koupališť a bazénů, ležících v obcích Adamov, Blansko, Buková, Černá Hora, Jedovnice, Křtiny, Luleč, Řícmanice, Sloup a Spešov. Sportovně využít se mohou obyvatelé území také v místních tělocvičnách, většinou provozovaných v rámci školních zařízení, nebo v ostatních zařízeních pro tělovýchovu, které má asi třetina obcí. V zimě je ve více než třetině obcí k dispozici kluziště.

Shrnutí

- Z hlediska vybavenosti území kulturními zařízení jsou v obcích zajištěny základní kulturní možnosti.
- Spolkový život v obcích je podpořen řadou společenských událostí, jichž je na území MASMK pořádáno velké množství. Působí zde široká škála organizací (kulturní, sportovní, zájmové, ekologické, volnočasové), které významně ovlivňují dění v obcích i regionu samotném.
- V obcích sledovaného území jsou stále dodržovány kulturní tradice a zvyky, příkladem může být kácení máje nebo pálení čarodějnic.
- Mezi nejvýraznější organizace, které na území MASMK figurují, patří sdružení Horní mlýn (www.hornimlyn.cz, lokální ekonomiky, regionální rozvoj, ochrana přírody), Sdružení Renesance krajiny a ZO ČSOP Ponikva (ochrana

přírody, péče o přírodní rezervace, regionální rozvoj), Barvínek (www.barvinek.net, implementace místní Agendy 21, komunitní rozvoj a plánování, poradenství, ekovýchova), Ekologické středisko Lipka, pracoviště Rychta (www.lipka.cz(rychta), Drnka (www.drnka.org, ekologie, rozvoj tradic), Sdružení pro Černou Horu (www.sceho.estranky.cz, lokální projekty a rozvoj) či Občanské sdružení Bousín a Repechy (regionální rozvoj, komunitní plánování).

- Z celostátních zájmových sdružení pro děti a mládež dominují Junák – svaz skautů a skautek ČR (15 obcí a zvláštní jednotka Středisko ekologické výchovy Kaprálův mlýn) a zejména Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

2.1.9 Podnikání, výroba, zaměstnanost

2.1.9.1 Zemědělství a lesnictví

Zemědělství a lesnictví v rámci kraje představuje na území MASMK jisté disparitní znaky. V porovnání s Jihomoravským krajem je podíl orné půdy téměř o polovinu nižší (území MASMK 27,96 %, JMK 49,08 %), podobně je na tom v porovnání i podíl zemědělské půdy (území MASMK 36,84 %, JMK 59,21 %). Nižší podíl zemědělské půdy a orné půdy je v regionu v rámci kraje ovlivněn členitým a výše položeným georeliéfem Dražanské vrchoviny. Zdejší georeliéf v kombinaci s méně příznivými přírodními podmínkami ovlivňují krajinný ráz a skladbu land use území, kdy se ve zdejších podmínkách rozprostírají poměrně hojně lesní plochy (55,41 %) a trvalé travní porosty (6,36 %), což v případě lesních ploch přesahuje významně krajský i republikový průměr (JMK 28,06 %, ČR 33,75 %).

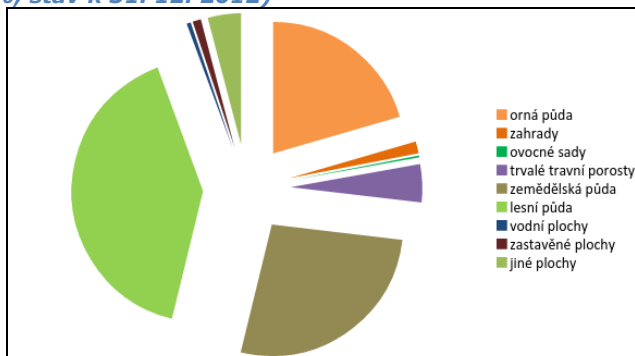
Typickým znakem je pro výše položená území regionu nižší procento zornění půdy a větší rozloha ploch s trvalými travními porosty. Vlivem těchto regionálně geografických faktorů mají zdejší zemědělské plochy nižší produkční schopnosti a nejsou příliš vhodné pro intenzivní formy zemědělství. Nižší produkční schopnosti ovlivňují i nižší stanovení cen zemědělské půdy. Výjimku tvoří pouze nejvýchodnější oblast mikroregionu Dražanská vrchovina, kde se zemědělské plochy rozprostírají na rovinném a úrodném území Vyškovské brány a jsou tudíž vhodné pro intenzivní zemědělskou výrobu.

Na území regionu se pěstují především krmné plodiny a obiloviny (ozimý ječmen a pšenice), pícniny – jetel, technické plodiny – řepka olejná a len, a brambory. Na okraji Vyškovské brány pak i plodiny jako jarní sladovnický ječmen, silážní kukuřice, cukrová řepa, mák, vojtěška aj.

Pro území je vhodné podpořit přechod na větší diverzitu pěstebních plodin, výrobu netradičních zemědělských surovin pro nepotravinářskou a nezemědělskou činnost. Na území ve vyšších polohách se rozprostírají pastevní areály, s čímž je spojena produkce mléka a výroba mléčných výrobků.

Zdejší podmínky jsou příznivé pro rozvoj agroturistiky, jenž napomáhá k zachování venkovského rázu krajiny a území umožňuje plnit rekreační funkci pro obyvatele v zázemí měst Blanska a Brna.

Graf 13: Využití půdy na území MAS Moravský kras (údaje v %, stav k 31. 12. 2012)

Zdroj: Městská a obecní statistika Českého statistického úřadu

Tabulka 6: Úhrnné hodnoty druhů pozemků MAS Moravský kras

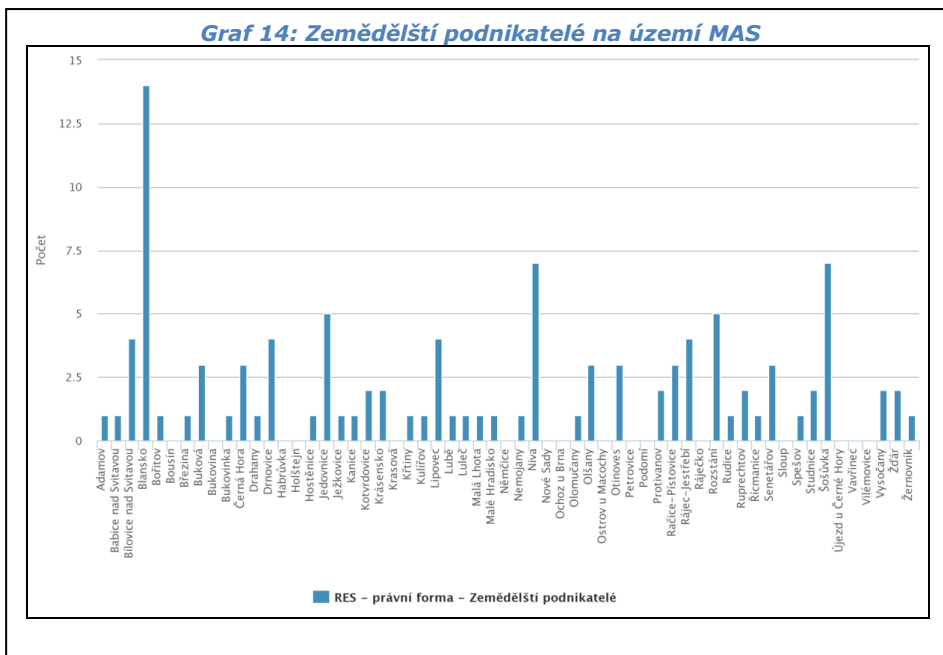
Druh pozemku	MASMK (abs.)	MASMK (%)	JMK (abs.)	JMK (%)	ČR (abs.)	ČR (%)
Orná půda (ha)	16 185	27,96	353 116	49,08	2 993 236	37,95
Chmelnice (ha)	0	0	0	0,00	10 355	0,13
Vinice (ha)	0	0	17 882	2,48	19 562	0,25
Zahrady (ha)	1287	2,22	16 273	2,26	163 320	2,07
Ovocné sady (ha)	173	0,29	8914	1,24	46 393	0,59
Trvalé travní porosty (ha)	3678	6,36	29 916	4,16	991 523	12,57
Zemědělská půda (ha)	21 326	36,84	426 041	59,21	4 224 389	53,56
Lesní půda (ha)	32 073	55,41	201 898	28,06	2 661 889	33,75
Vodní plochy (ha)	401	0,69	15 526	2,16	163 965	2,08
Zastavěné plochy (ha)	806	1,39	14 269	1,98	131 800	1,67
Ostatní plochy (ha)	3278	5,66	61 756	8,58	704 577	8,93
Procento zornění (ha)	x	76,08	X	82,88	x	70,86
Celková výměra pozemků (ha)	57 881	100,00 [%]	719 489	100,00 [%]	7 886 619	100,00 [%]

Zdroj: Městská a obecní statistika Českého statistického úřadu

2.1.9.2 Podnikání, výroba, zaměstnanost

Na území regionu je zastoupeno poměrně velkým počtem zemědělských podnikatelů na území jednotlivých obcí (Niva, Otínoves, Rozstání), není zde však dlouhodoběji uspokojena poptávka po kvalifikované pracovní síle. Sektor průmyslu a stavebnictví se koncentruje především do větších sídel (Adamov, Blansko, Jedovnice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora aj.), stavebnictví pokrývá takřka celé sledované území.

V kategorii drobných živnostníků, výrobců a řemeslníků pro jednotlivé obce území MASM bylo zjištěno v rámci dotazníkového šetření z roku 2012 následující – v rámci hodnocení území je vyšší počet (1 a více) u obcí zájmového území hlavně mezi řemeslníky (klempíř, truhlář aj.), vyjma zemědělských podnikatelů na území není vyšší počet zastoupení mezi výrobci potravin či výrobci regionálních produktů (řezbář, keramik). Jejich koncentrace je především ve větších obcích v území (Bukovinka, Jedovnice, Lipovec, Ochoz u Brna, Otínoves, Rájec-Jestřebí, Sloup). Nižší hodnoty vykazují obce s nižším počtem obyvatel, jež nemají vazbu k aglomeracím Brna, Blanska, případně k Vyškovsku (Bousín, Kotvrdovice, Krasová, Kulířov, Malá Lhota, Ostrov u Macochy) a dále obce, s vazbou na větší sídla (Bílovice nad Svitavou, Černá Hora, Ježkovice, Řícmanice).

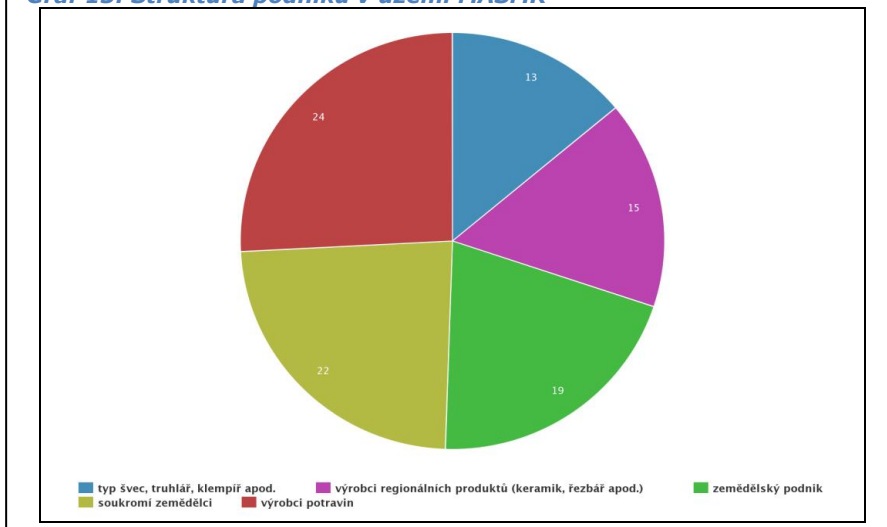

Řemeslná výroba v rámci území není zastoupena výrazněji, výjimku tvoří obec Sloup, kde jsou zastoupeni řemeslníci různorodého spektra. Poměrně nevýrazná výrobní činnost je nahrazena v obcích především dostupností tzv. komerčních služeb nevýrobního charakteru, jež představují opravárenské, poštovní a maloobchodní služby aj. Rozšiřování nabídky služeb a rozvoje především sítě obchodů komplikuje blízkost zázemí města Brna, kde se koncentruje a rozšiřuje nabídka obchodů a služeb, nepříznivým faktorem je také malá kupní síla obyvatel a rozdrobenost sídelní struktury a jednotlivých odběratelů.

Zdejší sídelní struktura je tak finančně náročná na vybavení území kvalitní technickou infrastrukturou, především kanalizační sítě a ČOV, jež je mnohdy nevyhovující pro rozvoj v území. Novými ČOV disponují obce Bořitov, Černá Hora a Žernovík. Vyjma nedostatečné sítě kanalizace a ČOV je na území dobré a dostatečné zásobení (bez výpadků) elektrickou energií. Nevýhodou je pak špatná kvalita místních komunikací, která je kompenzována dobrou dopravní obslužností a ochotou obyvatel vyjíždět za prací. Nepříznivým faktorem pro rozvoj dopravní infrastruktury (např. obchvat Blanska) je členitost geomorfologie území, s čímž je spjata i možnost vytyčení nových ploch pro rozvoj podnikatelských a průmyslových aktivit. Vhodnými plochami pro rozvoj podnikatelských aktivit je území nad Starým Blanskem, kde je možnost i využití stávajících objektů. Potenciál pro rozvoj výrobních a podnikatelských aktivit je v případě vybudování rychlostní komunikace R43 s křižovatkou u Černé Hory.

Pro oblast podnikání je významné propojení cestovního ruchu s podnikatelskými aktivitami, území má celkově dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Tomu přispívá také blízkost zázemí velkých měst (Blansko, Brno), s čímž je

Graf 15: Struktura podniků v území MASM

spjat i určitý potenciál pro specifické formy cestovního ruchu, jenž se bude zaměřovat na jednotlivé cílové skupiny turistů. V návaznosti na rozvoj podnikání v oblasti turistického ruchu je potřeba i budování dostatečné nabídky služeb a ubytování (ve vyšších kategoriích).

Zvláštním ukazatelem oblasti hospodářské činnosti je zastoupení jednotlivých RES subjektů v CZ – NACE. Přehled těchto subjektů je v příloze Počty ekonomických subjektů na území jednotlivých obcí.

2.1.9.3 Zaměstnanost

Venkov se dlouhodobě potýká s migrací mladých lidí do měst za prací. Nedostatek pracovních příležitostí je v posledních letech v důsledku hospodářského útlumu výrazným negativním jevem nejen pro venkovské obce, ale i pro města. Obecná míra nezaměstnanosti v ČR činila v roce 2012 7%, přičemž byla vyšší u žen než u mužů, a zvláště pak na venkově.

Ve venkovských oblastech je problém nedostatku pracovních příležitostí umocňován nižší koncentrací výrobních podniků i podniků nabízejících služby, a tedy potencionálních zaměstnavatelů. Z hlediska možnosti uplatnění v pracovním procesu je situace na trhu práce na venkově setrvala méně příznivá než ve městech, přičemž se rozdíl mezi městem a venkovem postupně prohlubují. Samotný venkov není schopen vygenerovat dostatečný počet pracovních míst pro vlastní obyvatelstvo, které je tak závislé na pracovních nabídkách z měst. S tím souvisí i další typická charakteristika venkovské zaměstnanosti – přes 80 % obyvatel obcí za svou práci dojíždí, což má širší dopady na umístění poptávky po produkci a službách do místa zaměstnání. Tím se oslabuje poptávka na venkově a omezuje se tak i možnost podnikání na venkově. Dalším možným limitem pro podnikání na venkově je nedostatečné technické zázemí a infrastruktura.

Nezaměstnanost bývá nejčastěji vyjádřena pomocí registrované míry nezaměstnanosti, která vyjadřuje podíl počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadě práce a disponibilních pracovních sil.

Míra nezaměstnanosti na území MASMK podle údajů z roku 2011 vykazuje průměrně hodnoty nižší, než je střední hodnota této charakteristiky v rámci Jihomoravského kraje (průměrná hodnota MASMK 9,35 % a průměrná hodnota JMK 9,81 %), v porovnání s celorepublikovým průměrem však můžeme hovořit o vyšších hodnotách (celorepublikový průměr je 8,62 %). V souladu s republikovými i krajskými hodnotami jsou také data týkající se struktury nezaměstnanosti podle pohlaví, kde se na všech úrovních ukazuje převis nezaměstnaných žen nad mužskou nezaměstnaností.

V roce 2013 se na území MASMK ucházelo o zaměstnání celkem 3 434 občanů, přičemž nejvyšší podíl uchazečů k obyvatelům ve věku 15-64 let byl v obcích Drahany (11,75 %), Habrůvka (10,61), Němčice (10,14 %) a Nové Sady (13,85 %). Nejmenší podíl byl potom v obci Krasová, kde se o zaměstnání ucházelo něco málo přes 3 % obyvatel produktivního věku a nízkých hodnot dosahují též obce Březina, Luleč a Malá Lhota.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání je v roce 2013 na území MASMK evidováno u kategorie osob starších 50 let, kterých je z celkové sumy osob ucházejících se o zaměstnání přibližně 28 % a jistým způsobem se tak vzhledem ke svému věku stávají marginalizovanou skupinou na trhu práce. Do celkového počtu uchazečů o práci významně zasahuje také

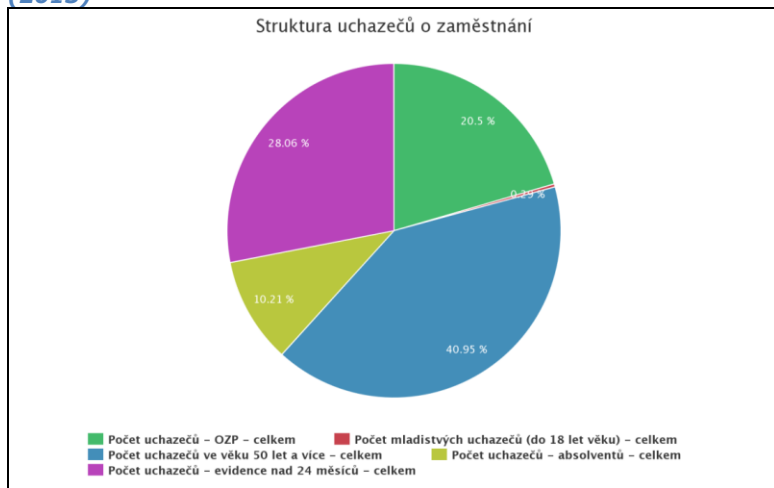
skupina osob se zdravotním postižením, jichž je celkem 20 %. Pozitivem je v tomto případě zanedbatelný počet uchazečů ve věku do 18 let, absolventi jsou na tom již podstatně hůře – v současné době přispívají k celkové hodnotě více než deseti procenty a je pravděpodobné, že v souvislosti se současnou situací na trhu a prohlubujícím se počtem vysokoškolsky vzdělaných lidí tento podíl ještě vzroste.

Průměrný věk uchazečů se pohybuje kolem čtyřicítky, nejvíce mladých lidí hledajících práci je ze Spešova (33,7 let), Bousín pak představuje opačný konec věkového spektra uchazečů o zaměstnání (46,8 let).

V souvislosti s vývojem míry nezaměstnanosti na území MASMK můžeme hovořit o výrazném nárůstu

mezi lety 2008 a 2009, kdy míra nezaměstnanosti vzrostla téměř dvojnásobně. Od této chvíle pak můžeme pozorovat mírný pokles – o necelé čtyři desetiny v roce 2010 a téměř 1,4 desetiny procentního bodu v roce 2011.

Graf 16: Struktura uchazečů o zaměstnání na území MASMK (2013)

Graf 17: Vývoj míry nezaměstnanosti na území MASMK

Shrnutí

- V porovnání s Jihomoravským krajem je podíl orné půdy na území MASMK téměř o polovinu nižší (území MAS 27,96 %, JMK 49,08 %), podobně je na tom v porovnání i podíl zemědělské půdy (území MAS 36,84 %, JMK 59,21 %).
- V regionu je zastoupeno poměrně velké množství zemědělských podnikatelů na území jednotlivých obcí (Niva, Otínoves, Rozstání), není zde však dlouhodoběji uspokojena poptávka po kvalifikované pracovní síle.
- Přetrvávající neuspokojená poptávka po drobných řemeslnících a producentech.
- Míra nezaměstnanosti na území MASMK podle údajů z roku 2011 vykazuje průměrně hodnoty nižší, než je střední hodnota této charakteristiky v rámci Jihomoravského kraje, v porovnání s celorepublikovým průměrem však můžeme hovořit o vyšších hodnotách.
- Typickým znakem je pro výše položená území regionu nižší procento zornění půdy a větší rozloha ploch s trvalými travními porosty. Vlivem těchto regionálně geografických faktorů mají zdejší zemědělské plochy nižší produkční schopnosti a nejsou příliš vhodné pro intenzivní formy zemědělství. Nižší produkční schopnosti ovlivňují i nižší stanovení cen zemědělské půdy. Výjimku tvoří pouze nejvýhodnější oblast mikroregionu Dražanská vrchovina, kde se zemědělské plochy rozprostírají na rovinatém a úrodném území Vyškovské brány a jsou tudíž vhodné pro intenzivní zemědělskou výrobu.
- Na území regionu se pěstují především krmné plodiny a obiloviny (ozimý ječmen a pšenice), pícniny – jetel, technické plodiny – řepka olejná a len, a brambory. Na okraji Vyškovské brány pak i plodiny jako jarní sladovnický ječmen, silážní kukuřice, cukrová řepa, mák, vojteška aj. Ve vyšších polohách se rozprostírají pastevní areály, s čímž je spojena produkce mléka a výroba mléčných výrobků.
- Sektor průmyslu a stavebnictví se koncentruje především do větších sídel (Adamov, Blansko, Jedovnice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora aj.), stavebnictví pokrývá takřka celé sledované území.
- Je široká shoda (zájem podnikatelů, samosprávy i spotřebitelů) na podpoře místního odbytu a krátkých ekonomických cyklů (dodavatelských řetězců).

2.1.10 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

Obce v zásadě plní všechny své povinnosti při výkonu veřejné správy, jen v některých případech s nevyrovnanou kvalitou. Podobně nevyrovnaný je i zájem veřejnosti (a někdy i samotných zastupitelů) o správu věcí veřejných, zjmenovitě o jednání zastupitelstev a záležitosti tam projednávané. Podklady pro jednání zastupitelstev vesměs nejsou zveřejňovány ke snadnému (dálkovému, internetovému) přístupu.

Všechny obce mají obecní webové stránky, na kterých informují občany o dění v obci, kvalita provedení těchto stránek se ovšem do značné míry liší.

Některé obce neinvestují do modernizace starých obecních rozhlasů a místo toho hledají nové modernější způsoby, jak veřejnost informovat (např. Ledenice). Při tom argumentují tím, že je problémové najít takový čas na hlášení, kdy ho bude slyšet většina obyvatel. Z tohoto ohledu je pro ně snadnější a jistější předávání informací pomocí mobilních správ SMS, nebo emailovou poštou. V takovém případě, si zprávu adresát může přečíst kdykoliv má čas. Některé obce s ohledem na starší spoluobčany kombinují oba dva systémy a zprávy jak hlásí, tak rozesílají elektronicky. Ve většině obcí území MASMK vychází alespoň jednou za čtvrt roku zdarma místní zpravodaj.

Obce z území MASMK spadají do správních obvodů 5 ORP. Na území MASMK probíhá od května roku 2013 projekt zaměřený na podporu meziobecní spolupráce Svazu měst a obcí ČR. Projekt Obce sobě umožní vytvořit pro podporu spolupráce obcí odborné a administrativní zázemí ve všech územích správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Malé týmy pracovníků, za výrazné podpory motivujících starostů z daného území a metodické podpory ze strany Svazu, umožní vytvořit ucelené materiály za jednotlivá území. Ty se stanou podkladem pro diskusi zástupců obcí, jak řešit dostupnost základních škol nebo sociálních služeb v území, jaké jsou možnosti řešení dopravní obslužnosti, jak společně zadávat výběrová řízení, jak výhodně řešit odpadové hospodářství, jak společně nakupovat energie či jiné služby apod.

Shrnutí

- Obce MASMK náleží celkem do pěti území obcí s rozšířenou působností, a to Blanska, Vyškova, Prostějova, Boskovic a Šlapanic, zde jsou umístěny i finanční úřady. Stavební a matriční úřady jsou již rozprostřeny do více obcí regionu.

2.1.11 Bezpečnost

Míra kriminality je jedním z klíčových ukazatelů kvality života na daném území. Z pohledu každodenního života občanů představuje jednu z nejproblematictějších stránek sociálního života a do jisté míry tak může determinovat rozvoj jednotlivých regionů.

Analýza kriminality Jihomoravského kraje na období 2013-2016, provedená v sedmi okresech přiléhajících k Brnu, indikuje význam geografické polohy a koncentraci obyvatelstva, mající vliv na strukturu kriminální činnosti. Nejmenší kriminalitou v přepočtu na počet obyvatel se pyšní okresy Hodonín a Blansko. Pokud se zaměříme na násilnou a mravnostní trestnou činnost je situace odlišná a tato změna je i oproti minulým roků. Nejzatíženějším územím co do počtu násilné a mravnostní trestné činnosti zůstává Brno, hned za ním však následuje Hodonín, který byl v celkové trestné činnosti v zatíženosti na přepočet obyvatel na posledním místě, dále jsou Břeclav a Znojmo a nejméně násilné a mravnostní trestné činnosti se vyskytují v okrese Brno – venkov a Blansko.

Kriminalitou v rámci okresů Jihomoravského kraje se zabývá též Český statistický úřad, který uvádí data za rok 2011. V souvislosti s uvedenými údaji lze říci, že nejvíce trestných činů v okrese Blansko, zaujímavější část území MASMK, jsou trestné činy obecné (asi 70 %), z toho nejčastějším druhem jsou prosté krádeže. Násilné činy v tomto okrese participují na obecných trestných činech hodnotou zhruba 10 %.

K zamezení vzniku kriminální trestné činnosti slouží komplex opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoc obětem trestných činů. Preventivní

aktivity, spočívající ve snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečí občanů, jsou uskutečňovány na úrovni národní, regionální i lokální, a to prostřednictvím veřejného sektoru i soukromé sféry (policie, soudy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty, jednotliví občané). Následující text se věnuje vybraným orgánům preventivní politiky, jejichž pracoviště jsou lokalizována v regionu.

Pedagogicko-psychologické poradny

Činnost pedagogicko-psychologických poraden je v rámci standardů stanovených platnou legislativou (zákon č. 561/2004 Sb., vyhláška č. 72/2005 Sb.) zaměřena zejména na péči o děti a žáky se specifickými poruchami učení a chování. Další činnosti se zaměřují hlavně na oblast prevence rizikového chování a drogových závislostí, kariérové poradenství a péče o mimořádně nadané děti.

Pedagogicko-psychologická poradna na území MASMK:

- Oblastní pedagogicko-psychologická pracovna Vyškov – pracoviště Blansko, Nad Čertovkou 17, 678 01 Blansko

Domy dětí a mládeže a střediska volného času

Domy dětí a mládeže a střediska volného času (dále DDM) tvoří síť výchovně vzdělávacích zařízení s posláním naplňovat rekreační a výchovně vzdělávací aktivity. Nabídka činností DDM je určena žákům školního věku, mládeži, dětem předškolního věku a jejich rodičům. DDM pracují i s ohroženými sociálními skupinami a jsou zařazeny mezi subjekty plnící úkoly v sociální prevenci a protidrogové politice.

Domy dětí a mládeže a střediska volného času na území MASMK:

- Dům dětí a mládeže, Údolní 2, 678 01 Blansko

Školní družiny a kluby

Viz. problematika školství

Služby sociální prevence

Služby sociální prevence jsou právně zakotveny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jehož smyslem je chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou oslabeni v jejich prosazování, a to z různých důvodů. Příkladem zmíněných příčin může být věk, zdravotní postižení, nedostatečně podnětné sociální prostředí, krizová životní situace apod. Kromě práv a povinností jednotlivců zákon vymezuje také práva a povinnosti orgánů jak státní správy, tak samosprávy a samozřejmě také poskytovatelů sociálních služeb.

Služby sociální prevence mohou být určeny pro jednotlivce, ale také rodinám či jiným skupinám obyvatel a jejich hlavním cílem je zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí prostřednictvím výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností, poradenství, kontaktu se společenským prostředím nebo nejrůznější formy pomoci, jako je například pomoc při prosazování práv a zájmů. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců služeb sociální prevence patří zejména rodiny s dětmi, lidé, kteří z různých důvodů žijí "na okraji" společnosti, senioři, ale také lidé se zdravotním postižením. Služeb sociální prevence existuje celá řada, níže jsou uvedeny ty, jež působí v pozorovaném regionu.

Azylové domy

Azylové domy jsou zařízení poskytující komplex služeb, jehož cílem je pomoci člověku samostatně řešit nepříznivou životní situaci a stát se nezávislým na systému sociální pomoci. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří se ocitnou v takové životní situaci, kterou vnímají jako obtížnou, naléhavou a nejsou schopni ji řešit vlastními silami. V azylových domech je poskytováno hlavně ubytování, možnost hygienické očisty, výměny prádla, stravování, socioterapeutická pomoc při řešení konfliktů a pomoc při vyhledávání zaměstnání.

Azylové domy na území MASMK:

- Centrum „PRO“ Blansko, Sladkovského 1860/2b, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Lávka – azylový dům pro matky s dětmi, Petrovice 44, 679 02 Rájec-Jestřebí (Obec Petrovice);

Noclehárny

Noclehárny poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení, přenocování, popř. poskytnutí stravy. Hlavním cílem je snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů a vytvořit podmínky, aby v případě zájmu mohli uživatelé získat vlastní bydlení (noclehárna plní funkci prvního stupně integračního programu).

Noclehárny na území MASMK:

- Noclehárna pro muže Blansko, Luční 399/10, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní služby dětem a mládeži ohroženým sociálním vyloučením. Hlavní péče je přitom věnována rizikovým skupinám neorganizované a problémové mládeže ve věku 6 - 26 let. Kontakt je získáván díky nízkoprahovému přístupu, tj. bezplatnému, anonymnímu a dobrovolnému zapojení do programů. Zařízení realizují volnočasové a klubové aktivity, speciální poradenství, skupinovou práci, pobytové programy pro školní kolektivy, sociální terapii, návaznou péči a terénní programy.

Cílem služby je zlepšit kvalitu života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se životním stylem, umožnit lépe se orientovat v sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení nepříznivé sociální situace.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež na území MASMK:

- Zlatá zastávka Adamov, Smetanovo náměstí 99/5, Adamov, 679 04 Adamov 1 (Diecézní charita Brno);
- Nízkoprahový klub pro děti a mládež PVC Blansko, Sadová 149/2, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Sdružení Podané ruce, o. s.);

Telefonická krizová pomoc

Služba telefonické krizové pomoci je terénní služba poskytovaná na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami. Základními činnostmi této pomoci jsou telefonická krizová pomoc a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Telefonická krizová pomoc na území MASMK:

- Linka důvěry Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);

Krizová pomoc

Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová, která poskytuje ubytování, stravu nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně terapeutické činnosti a dále pomoc při uplatňování práv.

Krizová pomoc na území MASMK:

- Magdala Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Centrum PRO Blansko, Sladkovského 1860/2b, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Okno dokořán Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje.

Sociálně aktivizační služby na území MASMK:

- Centrum PRO Blansko, Sladkovského 1860/2b, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);

Terénní programy

Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života.

Terénní programy na území MASMK:

- Okno dokořán Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- SPONA Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Blansko);
- Víceúčelová drogová služba na Blanensku, Fügnerova 916/1, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Sdružení Podané ruce, o. s.);

Subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti

Subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti na území MASMK:

- Linka důvěry Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Centrum PRO Blansko, Sladkovského 1860/2b, 678 01 Blansko (Diecézní charita Brno);
- Okno dokořán Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 ((Diecézní charita Brno);
- Zlatá zastávka Adamov, Smetanovo náměstí 99/5, 679 04 Adamov (Diecézní charita Brno);

Shrnutí

- Nejvíce trestných činů v okrese Blansko, zaujímající největší část území MASMK, jsou trestné činy obecné (asi 70 %), z toho nejčastějším druhem jsou prosté krádeže.
- Na území MASMK působí celá řada institucí prevence kriminality, jako je pedagogicko-psychologická poradna, DDM, a dále azylové domy, noclehárna, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, telefonická krizová pomoc, krizová pomoc, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, terénní programy a subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti.

2.1.12 Cestovní ruch

Cestovní ruch je odvětvím s vysokým růstovým potenciálem a ziskovým odvětvím zároveň. Převážná část infrastruktury cestovního ruchu je předmětem soukromého podnikání (služby), velká část nabízeného cestovního ruchu je ve veřejném vlastnictví či užívání (jeskyně, kulturní památky, lesy, apod.). Z tohoto důvodu je potřebná intenzivní spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Zlepšením koordinace v podobě destinačního managementu a podporou spolupráce podnikatelských subjektů může oblast cestovního ruchu vytvořit jednat nová pracovní místa a jednat zvyšovat kupní sílu obyvatelstva regionu. Jeskyně Moravského krasu se ve většině tuzemských i zahraničních přehledů řadí 10 nejvýznamnějších destinací v České republice. To vytváří vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu i v dalších částech MAS.

Tabulka 7: Přehled veřejnosti zpřístupněných jeskyní Moravského krasu (stav k 1. 1. 2013)

Jeskyně	Punkevní	Kateřinská	Balcarka	Sloupsko-šošůvské	Výpustek
Obec	Vavřinec, Vilémovice	Vavřinec	Ostrov Macochy ^u	Sloup, Šošůvka	Březina
Celková délka jeskyně (m)	4750 (systém: Punkevní Macocha 3550, Skleněné dómy 500 Malý výtok 150, Stovka 550)	950	1150	4890	cca 2000
Celková hloubka denivelace jeskyně	190/65	63	40	98	55
Nadmořská výška vchodu	355	342	461	462	385
Nadmořská výška východu	350		458	470	385
Teplota vzduchu °C	7.8	7.8	7.8	7.8	7.8
Teplota vody °C	4.10			1.20	
Rok objevu	1909	část odedávna 1909	1923	část odedávna 1879-Elis.j. 1889-Šoš. j.	před 1608
Rok zpřístupnění	1910	1910	192 619 351 949	18 811 890	2007
Zpřístupněná část jeskyně (m)	1290	420	650	1930	615
Délka návštěvního okruhu (m)	1250 (z toho 440 plavba)	580	650	17 608 909 501 300	cca 550
Doba prohlídky (min)	cca 60	cca 40	cca 60	cca 100/60	cca 70
Průměrná roční návštěvnost 1991-2010	200 573	61 437	38 241	44 880	23 256
Průměrná roční návštěvnost 2006-2010	207 702	51 390	32 227	50 671	23 256
Výjimečnost jeskyně	Nejnámější jeskynní systém s nejmohutnější propastí a jedinou podzemní plavbou v ČR.	Jeskyně s největší zpřístupněnou podzemní prostorem v ČR.	Jeskynní systém s bohatou krápníkovou výzdobou a významná archeologická lokalita.	Nejdelší zpřístupněný jeskynní systém v ČR, jeskyně Kůlna je významná archeologická lokalita.	V jeskyni se těžily fosfáty, byla zde německá továrna a tajné vojenské stanoviště.

Oblast Moravského krasu je přirozeně spádovou rekreační destinací Brna. Dopravní obslužnost regionu je na vysoké úrovni jak z hlediska sítě autobusových linek, tak z hlediska železniční dopravy a dálnice D1, díky čemuž je region pohodlně dostupný i ze vzdálenějších měst. Region MASMK má potenciál pro celoroční cestovní ruch s těžištěm návštěvnosti v letních měsících. Rekreační funkce oblasti je limitována únosností přírodního prostředí, zejména jeskynních prostor, kde je nutné dodržování určitých limitů pro turistické návštěvnosti. Na několika místech regionu existují turistická informační centra provozovaná různými subjekty, sloužící nejen k informovanosti turistické, ale i k propagaci místních subjektů a oblasti celkově. Členem Asociace turistických informačních center České republiky je informační centrum Blanka, které provozuje město Blansko.

Vysoký je potenciál regionu z hlediska specifických forem cestovního ruchu. Především v letních měsících lze využít řady přírodních a umělých vodních ploch (např. aquapark Blansko, koupaliště v obcích Spešov, Křtiny, Sloup, Černá hora, Lysice, rybník Olšovec Jedovnice, přírodní koupaliště v Pístovicích, Ochozi u Brna, Šošůvce, areál Palava v Blansku, atd. Nabídka využití jeskyní se rozšiřuje o inovativní produkty jako speleologie pro veřejnost, pozorování netopýrů, koncerty v čistém ovzduší jeskyní, speleoterapie, apod. Eventová turistika je regionálního významu. Tradiční akce představuje následující tabulka.

Tabulka 8: Přehled tradičních akcí na území MAS MK

Měsíc konání	Místo	Název akce	Charakter akce
březen	Zámek Rájec nad Svitavou	Výstava kamélií	prohlídka zámeckých skleníků a výstava kamélií
duben	Šloup	Pouť	pouť římskokatolické církve
duben	Černá Hora	Zahájení turistické sezóny	zábavné pivní slavnosti
květen	Josefovské údolí	Den parků	rekonstrukce historické tavby železné rudy s doprovodnými akcemi
červen (květen)	Jedovnice	Závody motorových člunů	Grand prix ČR zařazená i do seriálu mistrovství Evropy a mistrovství světa
červen	Křtiny	Hlavní pouť	největší z několika tradičních poutí na nejvýznamnější poutní místo v regionu
červenec	Jedovnice	Street Dance Camp	mezinárodní setkání tanečníků stylu street dance
srpen (září)	Blansko a okolí	Půlmaraton Moravským krasem	tradiční sportovní událost
září	Černá Hora	Pivní pouť	zábavné pivní slavnosti
říjen	Jedovnice	Výlov rybníka Olšovec	
listopad	Blansko	Rajbas Outdoor Kotlík	festival cestovatelských filmů s doprovodnými akcemi

Speleologie

Jedná se o vědu založenou na speleologickém výzkumu, který má sloužit k objevování jeskyní, jejich částí, získávání poznatků o krasových či pseudokrasových jevech, apod. První reálné výzkumné akce na našem území spadají do 16. století, kdy do Macochy vstoupil řeholník Martin Alexandr Vigsius, pro badatelskou a výzkumnou činnost má potom zásadní význam činnost profesora Karla Absolona. Kořeny současné speleologie sahají do poválečného období, které znamenalo především rozvoj amatérské speleologie. Ta zahrnuje dobrovolníky převážně organizované v základních organizacích (dále jen ZO, významově totožné s pojmem „jeskyňářská skupina“) České speleologické společnosti (dále jen ČSS), která sebe sama charakterizuje jako občanské sdružení zájemců o speleologii, krasové i pseudokrasové oblasti a jevy a přirozené i umělé podzemní prostory. Těžiště profesionální speleologie se nachází někde mezi geologií, paleontologií, archeologií, specializovanou botanikou a zoologií. Amatérská speleologie však v současné době v Moravském krasu převládá, činnosti ZO probíhá jak v pracovních akcích, tak v rámci exkurzí či pozorovacích akcí.

Speleologii můžeme chápat i jako zážitkovou aktivitu, kterou v rámci Moravského krasu zprostředkovávají zážitkové agentury. Seznam těchto agentur a nabízených aktivit zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 9: Seznam možností komerčních aktivit v nepřístupném podzemí Moravského krasu

Agentura(firma)	Název aktivity	vání	Cena
Ráj zážitků	SpeleoCANYONING	3-4hodiny	1970,-
Esennece	Podzemní dobrodružství	1 den (teorie + 5hod.v jeskyni)	1 872,-
Netradiční dárky	Podzemní dobrodružství		2072,-
Impresio	Speleocanyoning	3-4 hod.	1920,-
	Speleoferata	1-3hod.	890,-
SpeleoArt	Ochutnávka „speleologie“		490,- ... dospělý 390,- ... děti
	Speleo3kombinace (tři dny - tři obtížnosti)	3 x 45-120 min.	2 290,- ... dospělý 1 990,- ... děti
	Krasová 3kombinace (jeskyně, koloběžky, lanovka/lezení)	Dle kombinace	
	Speleoferata	60 min.	699,- ... dospělý 499,- ... děti
	Speleo+ferata	90-150min.	1 190,- ... dospělý 990,- ... děti
	Caving piknik		Dle rozsahu
	Rande v jeskyni	80 min.	1590,- (za 2 osoby)
	SRT (jednolanová technika)	Do 3(6) hod.	990,- (1790,-)
	Wash and go (vodní ferata)	90-150 min.	1790,-
	Dětská ferata	45 min.	449,-
ZO ČSS			
ZO 6-04 Rudice	Speleokurzy	5hod.	1 200,-
Kudrna (ZO 6-04)	Speleokurzy	5hod.	1 400,-

Zdroj: Příroda a speleologie: vztah vybraných speleologů působících v Moravském krasu k přírodě, krajině a jejich ochraně, 2011

Pro některé má speleologie volnočasový, pro jiné celoživotní charakter, chápaný jako životní způsob, jemuž je podřizována ostatní činnost. I v rámci sportovního rozměru má speleologie široký rozsah, jak potvrzuje zařazení do všech třech Kubalových kategorií přístupů sportovců k přírodě, která může být současně arénou, muzeem i domovem, a to podle jednotlivých speleologických činností (speleologický průzkum, exkurze a dokumentace, speleologie jako životní způsob). Moravský kras představuje jednu z nejvýznamnějších speleologických oblastí, hlavní výzkum je prováděn ve druhém nejdelším jeskynním systému v ČR – Rudické propadání-Býčí skála a nabízí tak, především pro speology, dobrodružství a krásu, případně tajemno a neprobádané možnosti. Přehled speleologických základních organizací nabízí následující tabulka.

Tabulka 10: Speleologické organizace na území MASMK

ZO ČSS	Název organizace	Adresa	Působí v obci
6-1	Býčí skála	Josefov 69, 679 04 Adamov	Habrůvka
6-4	Rudice	Rudice 266, 679 06 Rudice	Rudice
6-5	Křtinské údolí	Haškova 15, 638 00 Brno	Habrůvka, Březina
6-6	Vilémovická	Vavřinec-Veselice 69, 679 13 Sloup	Vilémovice
6-8	Dagmar	nám. Republiky 12, 614 00 Brno	Lipovec
6-9	Labyrint	Hudcova 76, 612 00 Brno	Vavřinec
6-10	Hluboký závrť	Na kopci 634, 679 06 Jedovnice	Ostrov u Macochy
6-11	Královopolská	Úprkova 15, 621 00 Brno	Ochoz u Brna
6-12	Speleologický klub Brno	Mokrá 241, 664 04 Mokrá	Březina, Hostěnice
6-14	Suchý žleb	Výstavní 10, 602 00 Brno	Blansko, Vilémovice
6-15	Holštejská	Tasovice 475, 671 25 Hodonice	Holštejn
6-16	Tartaros	Kšírova 81, 619 00 Brno	Ostrov u Macochy, Lipovec
6-17	Topas	Slezská 5, 616 00 Brno	Vavřinec
6-19	Plánivý	Arménská 5, 625 00 Brno	Ostrov u Macochy, Holštejn, Lipovec
6-20	Moravský kras	9. května 103, 679 02 Rájec - Jestřebí	Lipovec, Vavřinec, Vilémovice
6-21	Myotis	Na Královkách 930, 664 34 Kuřim	Vilémovice, Žďár
6-22	Devon	Za mostem 2, 617 00 Brno	Vavřinec, Ostrov u Macochy
6-25	Pustý žleb	Olišová 1, 637 00 Brno	Ostrov u Macochy, Vavřinec
6-26	Speleohistorický klub	Bořetická 10, 629 00 Brno	Ochoz u Brna
6-28	Babická	Poříčí 4, 678 01 Blansko	Babice nad Svitavou
o.s.	Moravský speleologický klub	Boženy Němcové 11, 796 01 Prostějov	Holštejn, Ostrov u Macochy
o.s.	Kerberos	Sněžné 56, 592 03 Sněžné	Vavřinec

Specifickou formou cestovního ruchu je skalní lezení, o které roste zájem, zejména mezi mládeží. Z důvodu uchování přírodních krás území byly v dohodě orgánů státní ochrany přírody s horolezeckým svazem stanoveny podmínky této činnosti. Horolezectví je vyloučeno z některých částí Moravského krasu z důvodu ochrany rostlin. Od 1. ledna do 15. července je zákaz horolezectví na lokalitách, kde hnízdí některé druhy ptáků. Omezení v okolí veřejnosti přístupných jeskyní a v propasti Macošě vyplývají i z důvodu bezpečnosti návštěvníků.

Prakticky na všech povolených lokalitách je z důvodů ochrany cenné vegetace na horních hranách skalních stěn požadován sestup sláněním (kromě stěn v Rudické propadání).

Území MASMK je častým cílem pro cykloturistiku. Hlavními cíli cyklistů je jednak jižní část území (Bílovice nad Svitavou, Ochoz u Brna), která těží z blízkosti Brna, dále střední část Moravského krasu s atraktivními cyklostezkami Suchým a Pustým žlebem a mezi silničními cyklisty jsou oblíbené vrcholové části Dražanské vrchoviny. Díky budování nových polních cest v rámci komplexních pozemkových úprav a vzniku cyklostezek z dalších dotačních titulů se příležitosti pro cykloturistiku (případně in-line bruslení) rychle rozšiřují. Problematické zůstávají cyklostezky vedené po komunikaci 2. třídy č. 379 (Lažánky- Blansko-Šebrov), ačkoliv zde došlo k vymezení zvláštních pruhů pro cyklisty. Po této komunikaci je vedena i mezinárodní cyklotrasa Greenway Krakow – Morava – Wien, která prochází územím MAS.

V oblasti zimních sportů existuje potenciál pro běžecké lyžování ve vrcholových partiích Dražanské vrchoviny (okolo 500 m. n. m). Je využíván především lyžaři z Vyškova, tratě jsou doposud vyšlapávané svépomocí. V případě nabídky udržované sítě tratí je možné přitáhnout lyžaře z dalších částí Hané a Brna. Ski areál Hořice u Blanska je nejbližším svahem pro sjezdové lyžování z Brna.

Pro sportovní vyžití obce budují a rekonstruuji sportovní haly a multifunkční hřiště.

Územím oblasti prochází několik desítek kilometrů turisticky značených cest. Pěší turistika je v Moravském krasu tradičním způsobem rekreace návštěvníků a je zde ve větší míře provozovaná už od minulého století. Celé území je

protkáno hustou sítí značených turistických cest, jejichž největší koncentrace je v nejatraktivnějších částech oblasti. Jedná se o oblast Skalního mlýna a Macochy, Josefského údolí a okolí Jeskyně Pekárny v údolí Říčky. Značení cest je pravidelné a kvalitně udržováno značkaři Klubu českých turistů (KČT), rozcestí jsou postupně osazována kovovými rozcestníky, na které jsou přemísťovány směrovníky dosud umístované převážně na stromy. V letech 1990 - 91 byl KČT ve spolupráci se Správou CHKO MK přehodnocen dosavadní systém turistických značených cest v CHKO Moravský kras a navržen nový. Ten byl v návaznosti na vydání nové mapy (1:50.000) v roce 1992 realizován v terénu přeznačením dosavadních tras. K největším změnám došlo zejména v oblasti propasti Macocha a v Josefském údolí. Nové trasy byly vedeny tak, aby zůstaly veřejnosti zpřístupněny nejzajímavější partie Moravského krasu. Přitom byly využity maximálně stávající kvalitní lesní cesty a přešlo se tak sešlapávání vegetace a vytváření erozních rýh, k čemuž na některých úsecích cest vedených volným terénem často docházelo. Tyto změny tras se na četných místech již dnes pozitivně projevují opětovným zarůstáním některých bývalých úseků cest vegetací. Lze konstatovat, že stávající síť turistických cest v Moravském krasu je dostačující a její další výrazné rozšiřování by bylo na úkor kvality její pravidelné údržby a obnovy. Zahušťování sítě v nejatraktivnějších partiích oblasti není ani v zájmu ochrany přírody, neboť již dnes jsou místa, kde by se celoroční pohyb osob neprojevoval rušivě (zejména vůči velkým živočichům) prakticky velmi omezena. Možností rozvoje v této oblasti je propojování stávajícího značení do kratších procházkových okruhů.

Počet rekreačních a turistických lůžek na km² podle katastrálního území můžeme identifikovat podle mapy. Z té vyplývá, že největší koncentrace co do počtu lůžek lze pozorovat v linii od Blanska po Vyškov - Blansko, Jedovnice, Ruprechtov, Račice-Pístovice, Luleč a Nemojany, dále v obci Sloup a v obcích v bezprostřední blízkosti Brna (více než 50 lůžek/km²). Vůbec nejméně příležitosti pro rekreaci či turistické ubytování nabízí obce Habrůvka, Krasová, Senetářov, Krásensko, Ježkovice a Drnovice (méně než 10 lůžek/km²). Kapacita v této oblasti se ovšem velmi dynamicky rozvíjí a to i díky dotačním titulům.

Z hlediska rajonizace cestovního ruchu v ČR spadá území MAS do turistického regionu Jižní Morava, který se dále člení na turistické oblasti. Většina území MAS leží v turistické oblasti Moravský kras a okolí. Data za tuto oblast však pokrývají širší území než je MAS, zejména Boskovicko. Naopak několik obcí, které jsou součástí MAS Moravský kras, patří do oblasti Brno a okolí. S tímto je potřeba přistupovat k interpretaci dat poskytovaných ČSÚ a uvedeným například v následující tabulce.

Tabulka 11: Vývoj počtu přenocování v turistické oblasti Moravský kras a okolí

Rok	Počet příjezdů hostů	z toho		Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu	
		rezidenti	Počet přenocování			
2000	83 746	61 566	318 281	254 431	3,8	4,8
2001	78 480	62 646	232 737	193 843	3,0	4,0
2002	73 080	52 227	200 008	148 616	2,7	3,7
2003	96 946	79 678	308 706	264 179	3,2	4,2
2004	85 348	68 063	213 019	174 342	2,5	3,5
2005	90 748	72 045	225 644	184 831	2,5	3,5
2006	99 530	81 456	249 047	200 742	2,5	3,5
2007	91 495	72 859	218 025	179 472	2,4	3,4
2008	95 677	74 545	220 532	176 039	2,3	3,3
2009	85 239	68 261	191 871	159 281	2,3	3,3
2010	83 245	67 310	184 402	151 969	2,2	3,2

V území MASMK se nachází několik funkčních středisek cestovního ruchu. Území významně posílono blízkostí Brna – střediska cestovního ruchu mezinárodního významu. Střediskem letní rekreace je obec Jedovnice s rybníkem Olšovcem, jež mohou turisté využít v obci Jedovnice. Dalším významným střediskem je obec Sloup, s významnými přírodními atraktivitami (jeskyně, skalní města). Typicky městské středisko představuje město Blansko, střediska druhého bydlení jsou pak nejvíce koncentrována v okolí Brna, do oblasti mikroregionu Časnýř.

Mapa celkového potenciálu cestovního ruchu (viz. Přílohy) zohledňuje zastoupení jednotlivých potenciálních složek, tj. podmínek pro díčí aktivity cestovního ruchu a rekreaci a jakou míru vyvinutosti tyto vykazují. Z mapy je patrné nerovnoměrné rozložení tohoto potenciálu na území MASMK. Velmi vysoký potenciál je identifikován ve střední části Moravského krasu, nižší v dalších částech s přírodními zajímavostmi. Schéma nelze přeceňovat, protože bylo vytvořeno mechanicky s omezenými vstupy kvalitativních ukazatelů (např. nejnižší potenciál cestovního ruchu v území MAS ve Spešově evidentně nebere v potaz atraktivitu místního koupaliště). Obecně lze oblast MASMK chápat jako území se zvýšeným až vysokým potenciálem pro cestovní ruch, který je tažen přírodními atraktivitami národního

významu a blízkostí metropole Brna. Tomu odpovídá i distribuce návštěvníků a role cestovního ruchu v lokální ekonomice.

Kartogram v příloze znázorňující typy celkového potenciálu cestovního ruchu vyjadřuje podíl (váhu) podmínek a předpokladů pro dvě základní složky cestovního ruchu: (a) přírodně orientovaný cestovní ruch a cesty za rekreací, která ve sledovaném regionu převažuje, a (b) kulturně orientovaný cestovní ruch, k němuž je též připojeno lázeňství a cesty za sportovními akcemi. Vysoký přírodní potenciál mají obce Vavřinec, Vilémovice a Šošůvka. Stejně tak je podíl přírodního potenciálu výrazný v obcích Ostrov u Macochy, Holštejn, Vysočany, Habrůvka, Ruprechtov a Račice-Pístovice. Blansko a Jedovnice mají určitý potenciál jak v přírodní, tak kulturní oblasti, kulturní potenciál pak mírně převažuje v obcích Olomučany, Rudice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora, Bořítov, Sloup, Adamov, Křtiny a Bílovice nad Svitavou.

Shrnutí

- Moravský kras je přední turistickou destinací v ČR a zároveň jádrovým územím MAS. Jen málo turistických lokalit v České republice nabízí tak unikátní spojení historických, kulturních a technických památek s množstvím přírodních zajímavostí jako právě toto území.
- Rada turistických cílů na území MAS teprve „čeká na své objevení“ a zůstává ve stínu hlavních atraktivit.
- Území MAS MK má potenciál pro různorodé formy cestovního ruchu, včetně unikátních (skálolezení, speleoturistika). Výhodami regionu jsou dostupnost různorodých turistických atraktivit, dobrá dopravní dostupnost a blízkost krajského města.
- Klesá návštěvnost jeskyní, klesá délka pobytu návštěvníků, kolísá počet návštěvníků.
- Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současné hlavní atraktivity regionu.
- Nevyužitý potenciál sportovních aktivit cestovního ruchu (skalní lezení, cykloturistika, běžecké lyžování) a pro rozvoj cestovního ruchu mimo hlavní sezónu.
- Nedostatečná spolupráce a koordinace rozvoje kulturního cestovního ruchu, nedostatečná propagace turistických cílů širšího regionu.
- Jednotlivé subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v Moravském krasu podnikají samy. Chybí vzájemná spolupráce v oblasti destinačního managementu, zejména mezi velkými poskytovateli služeb cestovního ruchu.
- Prezentace ve spolupráci s ostatními subjekty veřejného sektoru majícími v náplni činnost v oblasti cestovního ruchu (Centrála cestovního ruchu ČR, OHK) prozatím nefunguje.
- Cestovní ruch by mohl být jedním z nosných pilířů rozvoje ekonomiky regionu.

2.1.13 Přírodní dědictví

Potenciální přirozené vegetace České republiky představuje model přírodního prostředí, pokud by se vyvíjelo bez zásahu člověka. Zároveň je důležitým vodítkem pro sledování zachovalosti a potenciální ekologické stability stávajícího vegetačního pokryvu. Podstatná část území MAS MK spadá do vegetačních typů dubohabřiny a lipové doubravy. V údolí řeky Svitavy to je dubohabřina, místy také s lužní lesy druhu střemchové jaseniny. Ve vyšších nadmořských výškách to jsou typy květnatých bučin, především strdivkové a ostricové bučiny, v nejvyšších polohách pak převládá bučina biková ze skupiny acidofilních bučin a jedlín. V rámci regionu můžeme narazit i na bikovou nebo jedlovou doubravu (Malá Haná) či na suťové a roklinové lesy (část údolí Punkvy).

Lesní vegetační stupně vyjadřují v podmínkách ČR vertikální členitost vegetace a můžeme je chápat jako vzájemný vztah klimatu s vegetačními společenstvy. Území MASMK spadá do přírodní lesní oblasti, kde se můžeme setkat se středními hodnotami škály lesní stupňovitosti. Jihovýchodní i jihozápadní část sledovaného regionu je charakteristická výskytem dubových a bukodubových lesních vegetačních stupňů, odkud podél řeky Svitavy dochází k plynulému přechodu lesní vegetace na typ dubobukový a bukový. V oblasti Protivanovska jsou typické jedlobukové a smrkobukové kultury, čímž výskyt jehličnatých stromů na našem území končí.

Na území české republiky se používá systém fyto geografických oblastí, obvodů, okresů a podokresů se třemi hlavními fyto geografickými oblastmi: termofytikum, metofytikum a oreofytikum. Z botanického hlediska zaujímá území MASMK biogeografický obvod Českomoravské mezofytikum, oblast s vegetací temperátní zóny, opadavými lesy, poli a loukami v odlesněných územích, které je charakteristické pro převážnou část oblasti celé České republiky. Jedná se o přechod mezi teplomilnou a chladnomilnou květenou, jež je kromě našeho regionu typická pro více než šedesát dalších okresů. Typickým pro jižní část území MAS, především pro vápencové podloží, je ostrůvkovitě pronikání vegetace z panonské oblasti.

Typologická mapa přírodní krajiny znázorňuje rozmístění jednotlivých typů přírodních krajinných jednotek dle skupin jejich taxonomického zařazení. Jednotky jsou při tomto rozlišení definovány na základě vláhové energetické bilance – reflektované výskytem mezoklimatické oblasti, odpovídajícím půdním pokryvem a potenciálním vegetačním krytem a fyziognoie – dané tvářností reliéfu na daném geologickém substrátu. I zde je možné setkat se s typickou přírodní krajinou táhnoucí se podél řeky Svitavy. Od jihu regionu přibližně po Blansko se jedná o akumulární roviny s modálními fluvizeměmi na fluvialních písčítých hlínách, jež jsou obklopeny erozním říčním údolím s kambizeměmi na silikátových horninách, které jsou typické i pro další, taktéž počítní, oblasti regionu. Od Blanska směrem na sever je pak pravý břeh řeky typizován jako akumulární rovina údolních niv s fluvizeměmi na písčítých hlínách, levý břeh už představují erozně-akumulární pahorkatiny s luvizeměmi až hnědozeměmi na spraších. Pro oblast Protivanovska jsou příznačné zejména mírně chladné krajiny pohoří bukových lesů s převážnou složkou kambizemí, méně pak kambizemě na silikátových horninách skupiny mírně chladné až chladné krajiny. Do části území Dražanské vrchoviny zasahují úrodné erozně akumulární pahorkatiny s černozeměmi až hnědozeměmi.

Mezi významné lokality přirozených lesů můžeme řadit údolí řeky Svitavy, konkrétně část údolí procházející mikroregionem Časnýř a Adamovem, dále Josefovské údolí, Habrůveckou plošinu a části údolí Říčky. Zde je možné narazit převážně na přirozené lesy o rozloze 250-499 ha, v severní části koncentrované oblasti (Moravský kras) je dokonce rozloha významných lokalit přirozených lesů více než 500 ha. Pro celé území Dražanské vrchoviny platí, že výrazně převažují lesy přírodě blízké (ve více než 80 %), původní lesy pak tvoří přibližně 10 % celkové plochy přirozených lesů.

Důležitým aspektem regionu ve smyslu ochrany přírody a krajiny je přítomnost chráněné krajinné oblasti Moravský kras, jakožto zvláštní ochrany územního charakteru. Nachází se zde čtyři národní přírodní rezervace (Vývěry Punkvy, Hádecká planinka, Habruvecká bučina a Býčí skála), dvě národní přírodní památky (Jeskyňě Pekárna a Rudické propadání) a celou řadu přírodních rezervací, jež jsou kromě tohoto území lokalizovány taktéž podél řeky Svitavy.

Kras je území budované vodou rozpustnými horninami (krasovými horninami), v nichž zejména působením koroze a následně i eroze dochází ke vzniku a rozvoji specifického podzemního odvodňování. Jeskynní systémy a propasti vznikají rozpouštěním podél drah podmíněných strukturami v horninách, přičemž krasovými horninami jsou především horniny tvořené karbonátovými minerály (kalcit, dolomit, aragonit, siderit), sírany nebo solemi, výjimečně také křemennými pískovci a kvarcity. Z tohoto pohledu je pro nás významná opět oblast Moravského krasu, jedna z nejvýznamnějších krasových oblastí ve střední Evropě. Pro část oblasti je příznačný výskyt karbonátových hornin, pro celou oblast pak nespočet krasových jeskyní. V okolí Blanska a podél Svitavy lze pozorovat výskyt pseudokrasových jeskyní, tedy těch, jež vznikly převážně jinými procesy než rozpouštěním a korozí a které představují soubor podzemních i povrchových tvarů velmi podobných krasovým.

Koncept Evropské ekologické sítě České republiky navazuje na tradičně vymezované územní systémy ekologické stability, principy biogeografické diferenciaci a hodnocení významu vybraných částí krajiny. Koncept je tvořen biocentry střeoevropského významu, především těmi, jež zahrnují nejrozsáhlejší celky původně nejběžnějších přirozených ekosystémů v České republice i vzácné charakteristické ekosystémy podprovincií. Za jádrové území evropského významu můžeme v našem měřítku považovat mikroregiony Moravský kras a Protivanovsko. Součástí ekologické sítě jsou také zóny zvýšené péče o krajinu, které tvoří ochranné zóny biocenter a biokoridorů. Tento případ demonsturuje střední část území MASMK.

Přírodní park můžeme chápat jako území sloužící k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami. Lučně-lesním přírodním parkem vyskytujícím se v regionu je Rakovecké údolí. Jedná se o oblast se zachovalými lesy a výskytem vzácných živočichů i rostlin, rozprostírající se v katastrálním území obcí Račice-Pístovice, Ruprechtov, Ježkovice a Jedovnice. Druhou významnou lokalitou Dražanské vrchoviny z pohledu výskytu hodnotných biotopů rostlin a živočichů je lesní přírodní park Říčky, nacházející se na pomezí okresů Blansko, Brno-venkov a Vyškov.

Evropsky významná lokalita (EVL) je druh chráněného území v rámci soustavy Natura 2000, která kromě těchto lokalit vymezuje též ochranu ptáčích oblastí. Ochrana evropsky významných lokalit spočívá v ochraně přírodních stanovišť a evropsky významných druhů. K evropsky významným lokalitám našeho území náleží Moravský kras, Údolí Svitavy, a Luční údolí (lokality evropského významu, jejichž rozloha je 5 a více ha), a dále Křtinský kostel a Blanenský kostel (lokality o rozloze méně než 5 ha).

Chráněná krajinná oblast Moravský kras

Chráněná krajinná oblast Moravský kras byla vyhlášena v roce 1956 a v současné době má rozlohu 92 km². CHKO Moravský kras je druhou nejstarší chráněnou krajinnou oblastí na našem území. Moravský kras je z téměř 60% pokryt lesy, převážně listnatými. Nejcennější části území chráněné krajinné oblasti jsou chráněny v 11 přírodních rezervacích, ve 4 národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách. Posláním CHKO Moravský kras je předat krajinu a přírodní dědictví v co nejzachovalejším stavu dalším generacím. Podrobná charakteristika oblasti včetně návrhu opatření na ochranu a rozvoj je součástí příloh.

Evropsky významné lokality (dle ÚSOP 2010 a NATURA 2000 (2006))

Na území MASMK se nachází 8 evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000 (dále EVL).

Tabulka 12: Evropsky významné lokality na území MASMK

Název	Katastrální území	Předmět ochrany	Rozl. [ha]
Moravský kras CZ0624130	Adamov, Blansko, Březina, Habruvka, Holštejn, Hostěnice, Jedovnice, Krasová, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov u Macochy, Petrovice, Rudice, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Žďár, Brno-město, Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou, Kanice, Ochoz u Brna.	Subpanonské stepní trávníky, vápnité sutě pahorkatin a horského stupně, lesy svazu Tilio- Acerion na svazích, sutích a v roklicích, smíšené jasanovo-olšovské lužní lesy temperátní a boreální Evropy, panonské dubohabřiny, panonské šípákové doubravy, panonské skalní trávníky, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace vápnitých skalnatých svahů, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Asperulo-Fagetum, střeoevropské vápencové bučiny, lokalita prástevníka kostivalového, netopýra černého, šikoušku zeleného, vranky obecné, střevíčníku pantoflíčku, hadince nachového, kovařika, netopýra velkouchého, netopýra brvitého, netopýra velkého, koniklece velkokvětého, vrápence malého.	6485,37
Údolí Svitavy CZ0624132	Adamov, Blansko, Olomučany, Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou.	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, bučiny asociace Asperulo-Fagetum, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, lokalita kovařika.	1204,59

Rakovecké údolí CZ0620245	Bukovinka, Jedovnice, Ježkovice, Račice-Pístovice, Ruprechtov.	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum.	755,66
Jižní svahy Hádu CZ06324236	Kanice	Subpanonské stepní trávníky, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podložích, lokalita koniklece velkokvětého.	29,89
Křtiny - kostel CZ0623710	Křtiny	lokalita netopýra velkého, vrápence malého	0,20
Luční údolí CZ0624129	Křtiny	vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociace Asperulo-Fagetum, lokalita čolka velkého	125,97
Protivanov CZ0713388	Protivanov	lokalita modráška bahenního	2,30
Stráň nad Huťským potokem CZ0712191	Protivanov	lokalita hořečku českého	0,80

Na území MASMK se nachází 4 národní přírodní rezervace.

Tabulka 13: NRP na území MAS

Kategorie	Název	Okres	Katastrální území	Rozl. [ha]
NPR	Býčí skála	Blansko, Brno-Venkov	Adamov, Habrůvka, Olomučany, Babice nad Svitavou	181,58
NPR	Vývěr Punkvy	Blansko	Blansko, Ostrov u Macochy, Vavřinec, Vilémovice	556,46
NPR	Habrůvecká bučina	Blansko	Habrůvka	88,56
NPR	Hádecká planina	Brno-venkov	Kanice	83,16

NPR Býčí skála

Předmětem ochrany jsou druhově bohatá přírodní společenstva dubového, bukovo-dubového, dubovo-bukového a bukového vegetačního stupně, vzniklá převážně působením přírodních sil v údolí Křtinského potoka ve střední části Moravského krasu, a rovněž krasové jevy a jeskyně.

NPR Vývěr Punkvy

Předmětem ochrany je nejcennější část CHKO s celým systémem jeskyní a propastí Macochou.

NPR Habrůvecká bučina

Předmětem ochrany je smíšený lesní porost s převahou buku.

NPR Hádecká planina

Předmětem ochrany je druhově bohatý komplex přirozených doubrav a bukových doubrav na území krasové plošiny Hády v jižní části Moravského krasu s výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, soubor povrchových a podzemních krasových jevů.

4 Národní přírodní památky (dle ÚSOP 2010)

Na území MAS Moravský kras se nachází 2 národní přírodní památky.

Tabulka 14: NPP na území MASMK

Kategorie	Název	Okres	Katastrální území	Rozl. [ha]
NPP	Býčí skála	Blansko	Habrůvka, Babice nad Svitavou	18,48
NPP	Rudické propadání	Blansko	Jedovnice, Rudice	4,40

NPP Býčí skála

Předmětem ochrany je výrazná část Moravského krasu s povrchovými i podzemními krasovými jevy.

NPP Rudické propadání

Předmětem ochrany je systém ponorů Jedovnického potoka, lokalita teplomilné květeny, zbytek přirozené smrčiny.

Na území MAS Moravský kras se nachází 19 přírodních rezervací.

Tabulka 15: : PR na území MASMK

Název	Katastrální území	Předmět ochrany	Rozi. [ha]
Čihadlo	Babice nad Svitavou	Směšený listnatý porost	55,22
Březinka	Březina u Křtin	Zbytek přirozené bučiny na vápencovém podkladu	6,36
U Výpustku	Březina u Křtin, Habrůvka	Přirozené listnaté porosty se vzácnou květenou	64,57
Bučina u Suché louky	Buková u Protivanova	Zbytek přirozené bučiny ve smrčkové monokultuře	15,49
Bílá voda	Holštejn, Lipovec	Směšené převážně listnaté porosty na vápencových svazích	31,70
Údolí Řičky	Hostějnice, Ochoz u Brna	Přirozená lesní a lesostepní společenstva, geomorfologicky cenné krasové území v devonských vápencích s jeskynními systémy	141,36
Rakovec	Jedovnice	Starý lesní porost s převahou buku a borovic	36,08
Mokřad pod Tipečkem	Jedovnice, Křtiny	Významná společenstva prameniště, podmáčených luk a mokřadů	2,09
U Brněnky	Kanice	Dubohabrový les s babykou, břekem a lípou	12,00
Zadní Hády	Kanice, Ochoz u Brna	Vápencové území se zbytky skalních stepí a smíšených porostů	47,54
Studnické louky	Krásensko	Zachování společenstev vlhkých eutrofních a mezofilních luk v údolí potoka s výskytem chráněných druhů rostlin, ochrana meandrujícího potoka s břehovými porosty.	3,66
Bayerova	Křtiny	Směšený lesní porost na kulmských drobách	17,37
U Nového hradu	Olomučany	Přirozený smíšený lesní porost	43,34
Balcarova skála - Vintoky	Ostrov u Macochy	Jeskyně Balcarka, Vintocká propast, společenstva skalních stepí	7,09
Skály	Protivanov	Vitální bučina s klenem a smrkem	4,85
Skelná huť	Protivanov	Mokré louky se vzácnou květenou	19,04
Sloupsko-šošůvské jeskyně	Sloup v Moravském krasu, Šošůvka	Geomorfologicky cenné krasové území v devonských vápencích severní části Moravského krasu	7,80
Dřínová	Babice nad Svitavou	Směšený listnatý porost s hojným výskytem dřínu	24,30
Malužín	Bílovice nad Svitavou	Směšený lesní porost, lokalita bramboříku evropského	55,87

Na území MASMK se nachází 13 přírodních památek.

Tabulka 16: PP na území MASMK

Název	Katastr	Předmět ochrany	Rozi. [ha]
Kněžnice	Babice nad Svitavou	Přirozený smíšený porost na skalnatých vápencových stráních	7,34
Pod liščím kupem	Buková u Protivanova	Ostřicová lada s bohatým porostem prstnatce májového	1,44
Prameniště Hamerského potoka U velké jedle	Buková u Protivanova	Komplex lesních prameniště s porosty olše a vlhkomilného podrostu	5,00
Rašeliniště v Klozovci	Buková u Protivanova	Lesní rašeliniště s porosty rašeliničku a ostřic	1,74
Nebeský rybník	Drahany	Zarostlý rybník-útočiště vodního ptactva a obojživelníků	5,87
Údolí Velké Hané	Drahany, Otínoves	Říční údolí, refugium obojživelníků, plazů a ptactva	31,93
Křtinský lom	Křtiny	Nejcennější částí lomu je spodní patro s mokřadem, na který je vázána populace silně ohroženého čolka velkého; unikátní rostlinná a živočišná společenstva - výskyt prstnatce	2,96

		pleťového, ostrice pozdní, orobince sítinovitého; samotný útvar lomu je významným krajinným fenoménem	
Černá skála	Lipovec	Jezírko na dně opuštěného lůmku s hojným výskytem obojživelníků	0,12
Pod panským lesem	Malé Hradisko	vlhká louka s hojným výskytem upolínu evropského	0,81
Návesní niva	Niva	Podmáčené louky s bohatou květenou a zvířenou (obojživelníci)	0,85
Nivské louky	Niva	Mokřady s vlhkomilnou flórou a faunou	7,62
Louky pod skalami	Protivanov	Mokřadní ostricové louky s bohatou květenou	2,55
U Žlíbku	Protivanov	Louka s cenným společenstvem hořečku českého na acidofilních suchých trávnicích svazu <i>Violion caninae</i> .	1,58

Na území MASMK se nachází 30 lokalit památných stromů, celkem 141 stromů.

Shrnutí

- Na území MASMK se nachází 8 evropsky významných lokalit soustavy NATURA 2000: Moravský kras, Údolí Svitavy, Rakovecké údolí, Jižní svahy Hádů, Křtinský kostel, Luční údolí, Protivanov a Stráž nad Huťským potokem.
- Do území náleží také 4 národní přírodní rezervace: Býčí skála, Vývěr Punkvy, Habrůvecká bučina a Hádecká planina.
- Zvláště chráněná území doplňuje kategorie národních přírodních památek, které jsou na území MASMK celkem dvě: Býčí skála a Rudické propadání.
- Na území MASMK se nachází 19 přírodních rezervací, 13 přírodních památek a 30 lokalit památných stromů, celkem 141 stromů.
- Jihovýchodní i jihozápadní část území MASMK je charakteristická výskytem dubových a bukodubových lesních vegetačních stupňů, odkud podél řeky Svitavy dochází k plynulému přechodu lesní vegetace na typ dubobukový a bukový. V oblasti Protivanovska jsou typické jedlobukové a smrkobukové kultury.
- Lučně-lesním přírodním parkem vyskytujícím se na území MASMK je Rakovecké údolí. Druhou významnou lokalitou z pohledu výskytu hodnotných biotopů rostlin a živočichů je lesní přírodní park Říčky.
- Na území MASMK se nachází CHKO Moravský kras, ramsarský mokřad Podzemní Punkva a 2 přírodní parky.

2.1.14 Územní systémy ekologické stability krajiny

Příslušnými orgány ochrany přírody pro územní systém ekologické stability (ÚSES) krajiny jsou MŽP pro nadregionální úroveň ÚSES, příslušná správa NP/CHKO pro regionální úroveň ÚSES na území NP včetně ochranného pásma/CHKO, a Krajský úřad Jihomoravského kraje pro regionální úroveň ÚSES mimo území NP včetně ochranného pásma a CHKO. Část prvků ÚSES není jednoznačně vymezena. Územní systémy ekologické stability vymezují a „spravují“ na nadregionální a regionální úrovni krajské úřady a na místní úrovni úřady ORP.

Tabulka 17: Biocentra na území MASMK

Identifikační kód	Kategorie	Název	Obec
NRBC03	Nadregionální centrum	Suchý a Pustý žleb	Krasová, Šošůvka, Vilémovice, Sloup, Ostrov u Macochy, Vavřinec, Blansko
NRBC04	Nadregionální centrum	Josefovské údolí	Adamov, Rudice, Březina, Habrůvka, Křtiny, Jedovnice, Ochoz u Brna, Olomučany, Babice nad Svitavou
NRBC05	Nadregionální centrum	Vojenská (Repešský) žleb	Březina
RBC014	Regionální centrum	Pod Hamrem	Doubravice nad Svitavou, Rájec-Jestřebí
RBC015	Regionální centrum	Chlum	Krhov, Obora, Bořitov
RBC016	Regionální centrum	Bukovice	Rájec-Jestřebí, Černá Hora
RBC017	Regionální centrum	U Krkaté báby	Lubě, Hluboké Dvory, Újezd u Černé Hory
RBC035	Regionální centrum	Hořícký hřbet	Lipůvka, Šebrov-Kateřina, Černá Hora, Blansko
RBC037	Regionální centrum	Jelení skok	Adamov, Šebrov-Kateřina, Vranov, Olomučany, Blansko
RBC038	Regionální centrum	Malužín	Bílovice nad Svitavou
RBC039	Regionální centrum	Čihadlo	Babice nad Svitavou
RBC043	Regionální centrum	Hády	Kanice, Bílovice nad Svitavou, Brno
RBC044	Regionální centrum	Hornek	Mokrá-Horákov, Ochoz u Brna, Brno

RBC045	Regionální centrum	Údolí Říčky	Mokrá-Horákov, Ochoz u Brna, Hostěnice
RBC046	Regionální centrum	Galaška	Olšany
RBC047	Regionální centrum	Klučenice	Nemojany, Luleč, Račice-Pístovice
RBC048	Regionální centrum	Rakovecké údolí	Bukovinka, Ruprechtov, Senetářov, Jedovnice, Račice-Pístovice
RBC049	Regionální centrum	Rakovec	Jedovnice
RBC050	Regionální centrum	Bayerova	Křtiny
RBC051	Regionální centrum	Černov	Ruprechtov, Ježkovice
RBC052	Regionální centrum	Oběšený	Podomí, Krásensko, Vyškov
RBC059	Regionální centrum	Údolí Velké Hané	Nové Sady, Březina
RBC191	Regionální centrum	Gadišina	Sloup, Vysočany
RBC192	Regionální centrum	Bukovinky	Ostrov u Macochy
RBC193	Regionální centrum	Holštejn	Holštejn, Lipovec
RBC194	Regionální centrum	Dlouhá Lhota	Ráječko, Blansko
RBC195	Regionální centrum	Pokojná	Rudice, Olomučany Blansko
RBC196	Regionální centrum	Harbechy	Vilémovice, Blansko
RBC197	Regionální centrum	Buková	Kanice, Ochoz u Brna, Babice nad Svitavou
RBC198	Regionální centrum	Ochoz	Ochoz u Brna
RBC199	Regionální centrum	Zadní Hády	Kanice, Ochoz u Brna
RBC202	Regionální centrum	Podkova	Račice-Pístovice
RBC 1881	Regionální biocentrum	Bučina a Suché louky	Buková
RBC 263	Regionální biocentrum	Pavlovský dvůr	Buková
RBC 264	Regionální biocentrum	Skály a louka	Protivanov, Buková
RBC	Regionální biocentrum	Preč	Protivanov
RBC 1887	Regionální biocentrum	Skelná huť	Protivanov
RBC 1888	Regionální biocentrum	Nivské louky	Niva
RBC 258	Regionální biocentrum	Údolí Velké Hané	Otinoves

Tabulka 18: Biokoridory na území MAS

Identifikační kód	Název	Obec
NRBK03 MB	Nadregionální biokoridor (osa)	Blansko, Olomučany
NRBK 04 MB	Nadregionální biokoridor (osa)	Adamov, Jinačovice, Jinačovice, Kuřim, Moravské Knínice, Olomučany, Svinošice, Šebrov-Kateřina, Vranov
NRBK 04 MH	Nadregionální biokoridor (osa)	Blansko, Blansko, Brno, Jinačovice, Jinačovice, Kuřim, Lelekovice, Olomučany, Rozdrojovice, Svinošice, Šebrov-Kateřina
NRBK 05 MB	Nadregionální biokoridor (osa)	Březina, Bukovinka, Jedovnice, Ježkovice, Krásensko, Křtiny, Podomí, Ruprechtov, Vyškov, Vyškov
NRBK 06 MH	Nadregionální biokoridor (osa)	Březina, Drnovice, Hostěnice, Luleč, Mokrá-Horákov, Nemojany, Ochoz u Brna, Olšany, Pozořice, Rousínov, Sivice, Vyškov, Zelená Hora
NRBK 06 T	Nadregionální biokoridor (osa)	Březina
NRBK 06 TD	Nadregionální biokoridor (osa)	Boleradice, Borkovany, Bošovice, Brno, Březina, Drnovice, Drysice, Holubice, Hostěrádky-Rešov, Klobouky u Brna, Křenovice, Luleč, Mokrá-Horákov, Ochoz u Brna, Otnice, Podolí, Pustiměř, Radslavice, Těšany, Tvarožná, Újezd u Brna, Velatice, Vyškov, Zbýšov, Zelená Hora
NRBK06 TD+MH	Nadregionální biokoridor (osa)	Brno, Habrovany, Luleč, Mokrá-Horákov, Nemojany, Ochoz u Brna, Olšany, Pozořice, Rousínov, Sivice, Tvarožná, Viničné Šumice
NRBK07 MH	Nadregionální biokoridor (osa)	Ochoz u Brna
NRBK 25	Nadregionální biokoridor (osa)	Benešov, Sloup, Suchý, Vavřinec, Vysočany, Žďárná
NRBK K92	Nadregionální biokoridor (osa)	Buková
NRBK K82	Nadregionální biokoridor (osa)	Buková, Protivanov
RBK 006	Regionální biokoridor	Brťov-Jeneč, Bukovice, Hluboké Dvory, Lubě, Rohozec, Šerkovice, Unín

RBK 007	Regionální biokoridor	Černá Hora, Malá Lhota, Újezd u Černé Hory
RBK 008	Regionální biokoridor	Bořitov, Černá Hora, Doubravice nad Svitavou, Rájec-Jestřebí
RBK 009	Regionální biokoridor	Bořitov, Doubravice nad Svitavou, Lhota Rapotina, Obora
RBK 019	Regionální biokoridor	Blansko, Rájec-Jestřebí, Ráječko
RBK 020	Regionální biokoridor	Černá Hora
RBK 021	Regionální biokoridor	Blansko, Šebrov-Kateřina
RBK 027	Regionální biokoridor	Lipůvka, Malhostovice, Újezd u Černé Hory
RBK 039	Regionální biokoridor	Nové Sady
RBK 043	Regionální biokoridor	Drnovice, Ježkovice, Račice-Pístovice
RBK 044	Regionální biokoridor	Bukovinka, Olšany, Račice-Pístovice
RBK 045	Regionální biokoridor	Hostějnice, Ochoz u Brna, Olšany
RBK 046	Regionální biokoridor	Brno, Kanice, Ochoz u Brna
RBK 047	Regionální biokoridor	Bukovinka, Jedovnice, Křtiny
RBK 048	Regionální biokoridor	Habrůvka, Křtiny
RBK 049	Regionální biokoridor	Babice nad Svitavou, Březina
RBK 050	Regionální biokoridor	Babice nad Svitavou
RBK 051	Regionální biokoridor	Adamov, Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou
RBK 052	Regionální biokoridor	Babice nad Svitavou, Bílovice nad Svitavou, Brno, Řícmanice
RBK 053	Regionální biokoridor	Brno, Kanice
RBK 119	Regionální biokoridor	Březina
RBK 129	Regionální biokoridor	Holštejn, Vysočany
RBK 130	Regionální biokoridor	Holštejn, Ostrov u Macochy
RBK 131	Regionální biokoridor	Ostrov u Macochy
RBK 132	Regionální biokoridor	Vilémovice
RBK 133	Regionální biokoridor	Blansko, Jedovnice, Rudice
RBK 134	Regionální biokoridor	Babice nad Svitavou
RBK 135	Regionální biokoridor	Ochoz u Brna
RBK 1444	Regionální biokoridor	Buková, Protivanov, Niva, Otínoves

Shrnutí

- Územní systém ekologické stability krajiny v regionu tvoří celkem tři nadregionální biocentra (Suchý a Pustý žleb, Josefovské údolí a Repešský žleb) a více než tři desítky regionálních biocenter. Další skladebnou část systému tvoří biokoridory nadregionálního významu, jichž je na území celkem 12, a regionální biokoridory.
- Nesrovnalosti ve vymezení nadregionálních a regionálních prvků ÚSES v různých dokumentech
- Vysoký podíl nefunkčních prvků ÚSES a příliš pomalé zlepšování jejich stavu (funkčnosti)
- Postupná realizace nefunkčních (navržených) částí ÚSES a zlepšování funkčnosti celého systému.
- Nedostatek pozemků ve vlastnictví státu/kraje/obcí pro směnu za pozemky nezbytné pro ÚSES a pro další krajinnotvorná opatření.

2.1.15 Kulturní dědictví

Jižní Morava spadá do oblastí s nejvýznamnějšími pozůstatky pravěkých a raně středověkých dob. O koncentraci těchto památek na území MASMK vypovídá přiložený výřez, jenž poukazuje na stopy již z doby paleolitu a mezolitu. Z tohoto období jsou zachovány osídlené jeskyně Ochoz-Pekárna a Sloup-Kůlna. Z období doby železné můžeme v regionu narazit na kultovní areál Býčí skála, výšinné sídliště a hradiště a depoty na jižním okraji Dražanské vrchoviny (hradiště Černov) nebo na těžební a výrobní areály a rovinná neopevněná a opevněná sídliště v blízkosti Bořitova. Pozůstatek těžebních a výrobních areálů je také v obci Olomučany, tentokrát však z období raného středověku.

Mapa významnosti území podle kulturního dědictví (viz. Přílohy) zachycuje významnost území podle kulturního dědictví v roce 2008, která je dána jednak počtem památkové hodnotných objektů a sídel, jednak jejich památkovou (uměleckou a historickou) hodnotou. Nejvyšší významnost území dle kulturního dědictví lze dle mapy určit v obcích Blansko, Habrůvka, Křtiny, Ruprechtov a Rájec-Jestřebí. Nejméně významné jsou pak z hlediska kulturního dědictví například obce Vilémovice, Krasová, Kotvrdovice, Březina, Bukovinka a Olšany.

Přírodní významnost krajiny zahrnuje územní ochrany přírody a krajiny (chráněná území doplněná o zóny ochrany přírody), ochranu lesa, ochranu povrchových a podzemních vod. Přírodní významnost je hodnocena podle komplexnosti chráněných ploch v daném území. Ve smyslu významu krajiny dle přírodního dědictví můžeme hovořit o nízkých až středních hodnotách v jižní části území MASMK, o vysokých až nejvyšších hodnotách v severozápadním úseku (okolí Blanska). O významnosti území podle kulturního dědictví bylo pojednáno výše.

Národní kulturní památky

Na území MASMK se nacházejí 4 národní kulturní památky.

Tabulka 19: Národní kulturní památky na území MASMK

Název NKP	Obec	Zapsána od
Poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách	Křtiny	28. 4. 2008
Zámek Rájec nad Svitavou	Rájec-Jestřábí, č.p. 1	28. 3. 2001
Pozdně gotický Světelský oltář z kostela sv. Barbory v Adamově	Adamov	1.6.2010
Stará huť u Adamova	Adamov, Olomučany	1.10.2014
Zdroj: NPÚ, MonumNet		

Zámek Rájec nad Svitavou

Rokokově klasicistní zámek zaujme především jedinečnou architekturou, na Moravě zcela ojedinělou a přepychově vybavenými interiéry knížecí rodiny Salmů. Z bohatých sbírek pak vyniká rozsáhlá kolekce orientálního porcelánu a proslulá zámecká knihovna s 60 000 svazky. Zámecká obrazárna obsahuje díla předních evropských malířů baroka a romantismu. Tradici zámeckého zahradnictví dokazuje rozlehlý anglický park a každoroční tematické výstavy květin v historických sálech zámku. Novodobou tradici tvoří noční prohlídky zámku.

Poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách

Monumentální barokní areál jednoho z nejnavštěvovanějších poutních míst na Moravě, mistrně zasazený do krajiny, vznikl podle projektu J. B. Santiniho. Poutní tradice se váže ke gotické soše Madony, umístěné na hlavním oltáři. V okolních lesích se nachází Lesnický Slavín, arboretum s řadou pomníčků.

Světelský oltář z kostela sv. Barbory v Adamově

Novogotický kostel sv. Barbory v Adamově je farním kostelem farnosti Adamov. Byl postaven knížetem Aloisem Lichtensteinem v letech 1855–1857 podle návrhu vídeňského architekta Josefa Hiesera. V kostele se nachází tzv. Světelský oltář z dolnorakouského cisterciáckého kláštera ve Zwettlu. Jedná se o vrcholné dílo pozdní gotiky z let 1516–1525 z lipového dřeva. Oltář je přes 7 metrů vysoký s 59 postavami.

Stará huť u Adamova

Kulturní památka umístěná v památkové rezervaci Stará huť u Adamova (Huť Františka) se nachází v Josefovském údolí Křtinského potoka před jeho ústím do Svitavy v Adamově u silnice do Olomučan či Křtin. V širokém okolí již od 8. do 12. století pracovaly železářské hutě zpracovávající místní ložiska limonitických rud. Nejpozději na přelomu 15. a 16. století vznikl nedaleký železářský hamr (tzv. Althamr) a v roce 1746 zde byla založena huť s vysokou pecí nazvanou Františka. Palivem bylo dřevěné uhlí, které se získávalo pálením dřeva v milířích. Provoz hutě byl ukončen v roce 1877. Dominantní stavbou hutě je zachovaný skelet vysoké dřevouhelné pece o výšce 10 metrů se základnou o rozměrech 12x12 metrů. Spolu s budovou modelárny z počátku 19. století, hutním hostincem Švýcárnou, zavážecími rampami, dvojicí pecí na pálení vápna a několika obytnými stavbami byl v roce 1971 vyhlášen první (a jedinou) technickou rezervací v tehdejší Československu. Slévárna, sklady, zkujňovací výhně a další stavby nutné k provozu hutě zanikly. Součástí rezervace je i areál slovanského hutnictví železa, v němž jsou příležitostně v rekonstrukcích raně středověkých kusových železářských pecích předváděny ukázkové tavby železa. Areál je volně přístupný a průchozí, v bývalé budově modelárny je umístěno muzeum železářství. Vše je pod správou Technického muzea v Brně. Sama vysoká pec, modelárna, hutní hostinec Švýcárna a areál slovanského hutnictví železa se nacházejí v katastru Adamova, zatímco zavážecí rampy a obě pece na pálení vápna leží již v katastru obce Olomučany. Do 60. let 20. století však všechny objekty náležely k Babicím nad Svitavou.

Památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma

Na území MASMK se nacházejí 2 ochranná pásma: větrný mlýn v Ruprechtově a dům č.p. 27 v Ježkovicích.

Tabulka 20: Památky na území MASMK

Název památky	Obec	Den prohlášení	Typ památky
větrný mlýn	Ruprechtov	19. 9. 1994	OP
venkovský dům, č. p. 27	Ježkovice	23. 10. 1997	OP

Zdroj: NPÚ MonumNet, Kultura a památková péče Jihomoravského kraje

Ochranná pásma

Ochranné pásmo větrného mlýna v Ruprechtově

Obce: Ruprechtov

Jde o ochranné pásmo pro objekt větrného mlýna v Ruprechtově, který je zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek pod rejstříkovým číslem - 3818. Větrný mlýn Ruprechtov je technické dílo, vybudované ve třetí čtvrtině 19. století jako užitková, třípatrová, válcová stavba. Střecha mnohoúhelného komolého jehlanu je ukončena plošinou, na které bylo ve druhé polovině 20. let instalováno větrné kolo unikátní konstrukce - prstencová větrná turbína se žaluziemi. Předlohou jí byla Halladayova turbína ze Severní Ameriky.

Ochranné pásmo domu č. p. 27 v Ježkovicích

Obec: Ježkovice

Nemovitá kulturní památka - stavení č.p. 27 v Ježkovicích je dokladem lidového stavitelství. Zřízením ochranného pásma kolem této kulturní památky se sleduje zvýšení ochrany nejen památky samotné, ale i jejího okolí a celkového prostředí. Dům č.p. 27 je zděný dům se stodolou, dokumentující staré techniky stavby z přírodních materiálů. Je tu použita hlína (nepálené cihly pro stavbu obytného stavení a pilíře z nepálených cihel u pilířové stodoly), dřevo (bednění - peření z prken u stodoly) a sláma (došková krytina na obytném stavení i stodole). Zřízením ochranného pásma kolem nemovité kulturní památky - stavení č.p. 27 v Ježkovicích, se rovněž sleduje zvýšení ochrany této památky před případnými nepříznivými vlivy z nejbližšího okolí a před rušivými zásahy, zvláště při stavebních změnách v území, vymezeném ochranným pásmem.

Kulturní památky

Celkové množství kulturních památek:

Dle aplikace MonumNet a portálu odboru kultury a památkové péče Jihomoravského kraje je na území MASMK celkem 151 nemovitých kulturních památek. Z toho 53 kulturních památek se nachází v mikroregionu Moravský kras, 45 kulturních památek v mikroregionu Drahanská vrchovina, 26 kulturních památek v mikroregionu Protivanovsko, 14 kulturních památek v mikroregionu Časnýř a 13 kulturních památek v mikroregionu Černoohorsko.

Kulturní památky podle druhu:

Na území MASMK se nachází: 5 božích muk, 17 kostelů, 7 kapliček, 25 křížů, 4 zámky, 5 hradů, 4 zvonice, 25 soch, 5 far, 5 větrných mlýnů, 12 venkovských usedlostí, 8 domů, 4 parky, 4 pomníky, 2 vily, 1 hřbitov, 1 tvrz, 1 náhrobek, 1 kašna, 1 křížová cesta a ostatní kulturní památky.

Kulturní památky podle stavu:

U 114 ze 183 kulturních památek MASMK byl zjištěn jejich stav. Hodnocení (1 - velmi dobrý stav) obdrželo 16 památek (14,0%), hodnocení (2 - dobrý stav) obdrželo 52 památek (45,6%), hodnocení (3 - průměrný - kritický stav) obdrželo 41 památek (36%) a hodnocení (4 - velmi špatný stav) obdrželo 5 památek (4,4%).

Lesnický park a Lesnický Slavín

Lesnický Slavín je soubor památníků a studánek rozmístěných po lesu Školního lesního podniku Masarykův les (od 22. dubna 2011 zároveň Lesnický park Masarykův les Křtiny mezi městy Brno a Blansko v Moravském krasu). Tyto objekty jsou věnovány lesníkům či umělcům, ale i samotné přírodě a zvířatům. Počátek budování spadá do období 20. let 20. století. Oficiální otevření Slavína proběhlo 18. června 1929 v polesí Olomučany. Za zakladatele Slavína jsou považováni Rudolf Haša a Josef Konšel, na jejich práci navázal Josef Opletal, který je nejznámějším budovatelem objektů ve Slavíně.

Mezi nejnavštěvovanější památníky patří například Máchův památník či Památník umučených lesníků.[4] V současné době se ve Slavíně nachází více jak 70 objektů.[5]

Shrnutí

- Na území MASMK se nacházejí čtyři národní kulturní památky: poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách, zámek Rájec nad Svitavou, pozdně gotický Světelský oltář z kostela sv. Barbory v Adamově a Stará huť u Adamova.
- Na území MASMK se nacházejí dvě ochranná pásma: větrný mlýn v Ruprechtově a dům č. p. 27 v Ježkovicích.
- Z období paleolitu a mezolitu jsou na území MASMK zachovány osídlené jeskyně Ochoz-Pekárna a Sloup-Kůlna. Z období doby železné můžeme v regionu narazit na kultovní areál Býčí skála, výšinné sídliště a hradiště a depoty na jižním okraji Drahanské vrchoviny (hradiště Černov) nebo na těžební a výrobní areály a rovinná neopevňovaná a opevněná sídliště v blízkosti Bořitova. Pozůstatek těžebních a výrobních areálů je také v obci Olomučany, tentokrát však z období raného středověku.
- Na území MASMK je celkem 183 nemovitých kulturních památek. Z toho 81 kulturních památek se nachází v mikroregionu Moravský kras, 45 kulturních památek v mikroregionu Drahanská vrchovina, 26 kulturních památek v mikroregionu Protivanovsko, 14 kulturních památek v mikroregionu Časnýř a 17 kulturních památek v mikroregionu Černoohorsko.
- Na území MASMK se nachází 336 evidovaných archeologických památek.
- Na území MASMK se nachází 78 prvků Lesnického Slavína, dále 12 lichtenštejnských památníků a 33 dalších památníčků v lesích. Součástí Lesnického Slavína jsou i palouky, studánky a lesní cesty.

2.2 Vyhodnocení současného stavu z pohledu aktérů z území

2.2.1 Názory významných aktérů v území

Analýza názorů významných aktérů vycházela z uskutečněného kvalitativního průzkumu pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci těchto aktérů. Smyslem analýzy je identifikovat a vyhodnotit pohled a názory na MASMK „zevnitř“ a verifikovat či naopak konfrontovat tento pohled na region s výsledky dalších částí analýzy území MAS.

Podkladem pro analýzu je kvalitativní výzkum provedený metodou individuálních řízených rozhovorů se zástupci 20 subjektů na území MASMK.

Shrnutí

Mezi hlavními *silnými stránkami* byly identifikovány tyto faktory (seřazeny podle četnosti, s jakou byly uváděny, a tedy i podle předpokládaného významu):

1. Silná role průmyslu a inovací
2. Vzdělanostní a kvalifikační úroveň obyvatel, zejména v oblasti technických oborů a profesí
3. Vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu

4. Jasná, zřetelná a pozitivní tvář Moravského krasu
5. Výhodná geografická poloha, blízkost Brna a dalších center, což někteří respondenti uvádějí jako významné pozitivum. Nejčastěji uváděnými kladnými důsledky geografické polohy MASMK jsou její předpoklady pro lokalizaci progresivních odvětví a také pro příjezdy zahraničních návštěvníků.
6. Kvalitní, promyšlený systém veřejné dopravy
7. Dobré zabezpečení kulturního a společenského využití.
8. Kvalitní školství
9. Kvalitní zdravotnická zařízení - V Brně, ale i v jiných městech jsou podle části respondentů velmi kvalitní zdravotnická pracoviště, často špičková nejen v rámci ČR, ale i Evropy.
10. Čisté životní prostředí a rozmanitá krajina.
11. Kvalitní dopravní napojení.
12. Obecně kvalitní a dostatečně kapacitní technická infrastruktura
13. Vysoká podnikatelská aktivita
14. Málo sociálně vyloučených obyvatel
15. Vysoká míra zapojení obyvatel do volnočasových aktivit

Mezi hlavními *slabými stránkami* byly respondenty identifikovány tyto faktory (seřazeny podle četnosti, s jakou byly uváděny, a tedy i podle předpokládaného významu):

1. Chybějící silniční tahy, resp. nedostatečné parametry těchto tahů
2. Strukturální postižení periferních částí
3. Dosud slabé využití potenciálu pro inovace v ekonomice, slabá provázanost výzkumu na vysokých školách s aplikací ve firmách (není, kdo by výsledků výzkumu využíval).
4. V regionu chybí větší firmy, které by se staly „tahouny“ nových odvětví vč. souvisejícího výzkumu a vývoje.
5. Nedostatečné parametry a špatný stav infrastruktury v periferních částech MASMK
6. Nedostatek zdrojů pitné vody s nejistým výhledem
7. Nedostatky v oblasti školství
8. Nesystémové, převážně projektové financování oblastí kultury, sportu, volného času a cestovního ruchu
9. Nevhodná kvalifikace obyvatel pro potřeby pracovního trhu.
10. Slabé společenské a kulturní využití
11. Nedostatečné asistenční a pobytové služby pro seniory
12. „Provinční“ uvažování, nedostatečné mentální napojení obyvatel na globální prostředí a světové dění
13. Slabá podpora rozvoje turistiky, nevyužitý turistický potenciál
14. Vysoký podíl chráněných území jako bariéra pro rozvoj infrastruktury a území
15. Výrazná sezónnost cestovního ruchu, nedostatek kvalitních a inovativních služeb cestovního ruchu a krátká průměrná doba pobytu turistů
16. Orientace cestovního ruchu na exkluzivní, nákladné formy

Hlavními identifikovanými *příležitostmi* jsou tyto faktory (seřazeny podle četnosti, s jakou byly uváděny, a tedy i podle předpokládaného významu):

1. Další rozvoj inovačního potenciálu spočívající hlavně ve vytvoření širšího zázemí pro inovace, ve využití výsledků výzkumu ve firmách a aplikované sféře a v posílení interakcí mezi firmami, veřejným sektorem a školstvím,
2. Rozvoj a modernizace poddimenzované či neudržované infrastruktury (silniční, technické)
3. Zvýšení péče o krajinu realizací nezemědělských činností (často ovšem ve vazbě na subjekty hospodařící v oblasti zemědělství),
4. Posílení kapacity pobytových a asistenčních sociálních služeb,
5. Dlouhodobé zajištění energetické soběstačnosti, hledání kapacit, rezerv a úspor v oblasti energetiky,
6. Rozvoj spolupráce v regionu
7. Lepší využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu
8. Vybudování volnočasových center (zejména pro mládež a rodiny),
9. Koordinovaný marketing v cestovním ruchu
10. Zvýšení kvality lidského potenciálu.

2.2.2 Dotazníkové šetření MAS

Dotazníkové šetření bylo provedeno v období od 30.9.2013 do 30.4.2014 na vzorku 760 obyvatel území MASMK. Dotazníky byly distribuovány tištěné, e-mailem a dále se daly vyplnit i on-line prostřednictvím aplikace na webových stránkách MASMK. Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou respondentů byli mladí lidé do 18 let (33 %), dále lidé ve věku 26-40 let (27 %) a skupina osob mezi 40 a 60 lety (25 %). Z hlediska sociálního statutu byli největší skupinou šetření studenti (40 %), následováni zaměstnanci (23 %) a podnikateli (21 %).

Součástí dotazníku byl také blok otázek zaměřený na důležitost podpory jednotlivých oblastí života. V této souvislosti byla diskutována témata podpory rozvoje malého podnikání, dále rozvoj cestovního ruchu, podpora zemědělství, rozvoj volnočasových aktivit, rozšiřování veřejných služeb pro občany, vytváření nových pracovních míst, rozvoj dopravní infrastruktury, zlepšení stavu životního prostředí, uchování kulturního dědictví, spolupráce a provázanost obcí s podnikateli a neziskovými organizacemi a zlepšení vzhledu obce. Podrobné vyhodnocení šetření je v přílohách SCLLD.

Shrnutí

- Podpora rozvoje malého podnikání je nejdůležitější pro 56 % (abs. 429) respondentů.
- Pro 61 % (abs. 466) dotázaných je nejdůležitější oblastí rozvoje cestovních služeb,
- v 77 % (abs. 582) odpovědí se jako nejdůležitější oblastí projevila podpora zemědělství, které dominuje i celkově a stává se tak oblastí, která by dle respondentů měla být podporována co možná nejvíce.

- Významná je pro občany také podpora uchování kulturního dědictví, již uvedlo 66 % (abs. 505) respondentů.
- Nejméně důležitými oblastmi podpory jsou z nabízených možností rozvoj volnočasových aktivit, již uvedlo 39 % (abs. 297) zúčastněných, velmi překvapivě i rozvoj dopravní infrastruktury, která je obecně považována za nekvalitní (38 %, abs. 298 odpovědí) a zlepšení vzhledu obce (31 %, abs. 234 odpovědí).
- Problematickými oblastmi rozvoje jsou dle dotazníkového šetření právě úroveň zemědělství, kterou za nedostatečnou označilo 63 % (abs. 479) respondentů, dále úroveň technické infrastruktury, jež je nedostatečná pro 45 % (abs. 354) dotázaných, možnosti ubytování, které se objevilo ve 42 % (abs. 321) případech a možnosti stravování (41 %, abs. 311 odpovědí). Ve 25 % (abs. 187) responzích se jako nedostatečná projevila také oblast sportovního a kulturního využití v obcích. Ve společenské oblasti se jako nedostatečná ukázala především spolupráce mezi obcemi a podnikateli (30 %, abs. 230 odpovědí) a soudržnost obyvatel, která byla v dotazníkovém šetření negativně označena 26 % (abs. 198) respondentů. Nedostatečně nebo spíše špatně byly většinou dotázaných označeny i oblasti dopravní infrastruktury (celkem 77 %) a nabídka pracovních příležitostí (celkem 57 %).
- Dle dosažených responzích občané v obcích nejvíce postrádají propagaci regionu, která se objevila v 239 případech, následovala odpověď kvalitní stravovací zařízení a třetí nejčastěji zmiňovanou možností, jež lidem v obcích chybí, byla mateřská či základní škola.

2.2.3 Dotazníkové šetření Jihomoravského kraje v obcích MAS

Sběr dotazníků zajišťoval Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje v druhé třetině roku 2013, a to již podruhé; první šetření proběhlo začátkem roku 2003. Nižší hodnotíme pouze obce na území MASMK. Celkově se podařilo získat 49 dotazníků z 51 obcí na území MAS z JMK, tj. šetřením bylo pokryto 83% obcí MASMK. Podrobné vyhodnocení dotazníků za území MASMK je součástí příloh SCLLD.

Shrnutí

Hlavními tematickými oblastmi, v nichž by se měl stav občanské a technické infrastruktury na území MAS v Jihomoravském kraji zlepšit, jsou:

- Dobudování technické infrastruktury, zejména kanalizací a ČOV;
- Zlepšení dopravní obslužnosti center;
- Budování sběrných dvorů;
- Rozvoj komerčních služeb v malých obcích;
- Zvýšení zastoupení lékařských ordinací v malých obcích, alespoň formou dojížděky lékaře;
- Budování domovů pro seniory a domů s pečovatelskou službou;
- Rozvoj ambulantních a terénních sociálních služeb.

2.2.4 Šetření v rámci projektu Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu

Hlavním cílem výzkumného projektu Technologické agentury ČR č. TB010MMR030 byla identifikace hlavních bariér endogenního rozvoje cestovního ruchu a návržení nástrojů a mechanismů, které v rámci státní a regionální politiky cestovního ruchu povedou k zefektivnění destinačních procesů turistických regionů a oblastí se zaměřením na tyto okruhy: Socioekonomická struktura místního obyvatelstva a jeho vliv na aktivity a procesy uvnitř regionu. Podnikatelská aktivita uvnitř regionu – struktura, intenzita, vazby. Destinační řízení a aktivity veřejného sektoru – nástroj implementace státní a regionální politiky cestovního ruchu.

Pro praktickou lokalizaci řešení předmětu tohoto projektu byla na základě dosavadních zkušeností a odborných poznatků řešitelského týmu vybrána tři modelová území: Krkonoše, Hlinecko a Moravský kras.

Subjekty terénního šetření byly rozděleny do tří skupin. V rámci první skupiny byli dotazováni obyvatelé vybraných obcí formou dotazníkového šetření ke zjištění vlivu a celkovému pohledu na aktivitu regionu v rámci cestovního ruchu. Druhá skupina byla tvořena vzorkem podnikatelských subjektů a cílem dotazníkového šetření byla identifikace činností a procesů přispívajících k rozvoji cestovního ruchu. Poslední skupinu tvořili zejména představitelé jednotlivých obcí, obecně byly zkoumány formou osobních rozhovorů destinační řízení, implementovaná politika cestovního ruchu a aktivita veřejného sektoru.

Pro šetření byly předem stanoveny tyto počty respondentů: Občané – formou dotazníků (osobně): 110 až 130 ks / turistická oblast; Podnikatelé – formou dotazníků (elektronicky) a dodatečné řízené rozhovory (osobně): 20 až 40 ks / turistická oblast; Pracovníci z veřejného sektoru (obce, města, OCR, další vytipované instituce) – řízené rozhovory (osobně): 3 až 6 ks / turistická oblast. V TO Moravský kras a okolí bylo získáno a vyhodnoceno 139 dotazníků. Podrobné výsledky výzkumu jsou v přílohách SCLLD.

Shrnutí

Výsledky šetření u *místních obyvatel*:

- Většina obyvatel (cca 80 %) se domnívá, že jejich obec je pro turisty atraktivní.
- Ve svých obcích považují za pro turisty zajímavou zejména přírodu, dále historické a architektonické památky a hrad či zámek.
- Turisty by však do obce pozvali za jinými atraktivitami než přírodou a památkami
- Díky cestovnímu ruchu se zlepšuje vybavenost obcí (uvedlo 40,5 % respondentů), cestovní ruch generuje pracovní příležitosti (19,2 %) a možnost příjmu (15,2 %). Pro čtvrtinu respondentů však nepřináší žádné výhody, a desetina neví.
- Nespokojenost s úrovní služeb, nejčastěji kvalita neodpovídá ceně (19,4 %)
- Nejvíce by respondenti uvítali, aby obce zlepšovaly stávající zařízení nebo služby (43,7 %), zlepšovaly vzhled obce, více propagovaly obec či region (obojí kolem 34 %), navazovaly spolupráci s jinými subjekty a budovaly nová zařízení (obojí kolem 29 %).

Šetření mezi podnikateli:

- Rozvoj svého podniku plánuje pouze 50%
- Podniky se chtějí zaměřit především na zvyšování kvality služeb (69,2 %).
- Malá spolupráce podniků s cestovními kancelářemi a cestovními agenturami při šíření nabídky (pouze 29,9 %) a také při společné propagaci v místě (36,4 %), pouze 24,7 % podniků využívá marketingový mix, velmi nízký podíl podniků nabízí akční slevy (10,4 %) nebo vytváří nějaké produkty cestovního ruchu (pouze 2,6 %!).
- Rada podnikatelů vůbec netuší, co to produkty cestovního ruchu jsou, nebo je nepovažují za marketingový nástroj!
- Pouze 8,3 % podniků se zapojuje do produktů jiných podnikatelů, což může ukazovat na nízkou míru spolupráce nebo strach z konkurence.
- 37,5 % podniků s žádnými produkty cestovního ruchu nepracuje!
- Nejčastější důvod, proč se podniky nezapojují do profesních či jiných sdružení, je, že v tom nevidí smysl – 66,8 %
- Samy podniky se obrací na další subjekty s nabídkou spolupráce málo, více než 80 % podniků tuto snahu nevyvinulo.
- Názory na subjekt, který by mohl nejvíce pomoci rozvoji cestovního ruchu: obec (62,3 %), organizace cestovního ruchu (52,2 %).

Šetření mezi představiteli obcí:

- Žádná z obcí nevynakládá na cestovní ruch více než 3 % rozpočtu.
- Prakticky všechny obce z cestovního ruchu nějakým způsobem ekonomicky profitují.
- Možnosti dalšího rozvoje cestovního ruchu vidí obce především v dobudování chybějící infrastruktury nebo služeb, prohloubení propagace, vytváření společných produktů a pořádání společných akcí, vytváření nových atraktivit.
- Obce by uvítaly aktivitu sdružení, které se věnuje cestovnímu ruchu. Slibují si od něho zejména podporu spolupráce, koordinaci aktivit, pomoc se získáváním dotací a metodickou pomoc.

2.2.5 Kulaté stoly

V rámci přípravě strategie proběhlo sedm kulatých stolů (26. 11. 2013 v Jedovnicích, 4. 12. 2013 v Rájci-Jestřebí, 11. 12. 2013 v Černé Hoře, 19. 5. 2014 ve Křtinách, 26. 5. 2014 v Protivanově, 18. 6. 2014 v Otínovsi, 24. 6. 2014 v Řícmanicích. Kulaté stoly moderoval lektor z Nadace Partnerství o.p.s.. V rámci kulatých stolů účastníci metodou brainstormingu hodnotili region v následovných okruzích:

- Co nám v poslední době udělalo radost
- Moje srdcová záležitost
- Co se v regionu daří
- Co se v regionu nedaří
- Moje představa o regionu 2020
- Co je potřeba řešit

Shrnutí

Účastníci kulatých stolů definovali následující nejdůležitější problémy:

- Stav místních komunikací
- Nedostatek parkovišť, u chodníku
- Chybí obslužné zemědělské komunikace mimo obce
- Nedořešené trasování R43
- Výstavba silnic a cyklostezek není v souladu
- Zanedbané lesní palouky
- Nedostatečná údržba okolí turistických cílů
- Nedostatečná nabídka pro volnočasové aktivity náctiletých
- Špatná návaznost spojů Praha-region
- Nejsou cyklostezky kolem Svitavy
- Sociální bydlení pro seniory
- Zaměstnanost v místě
- Malá kapacita v MŠ
- Nelegální skládky
- Nedostatečná propagace regionu kromě jeskyní
- Nadměrná těžba v lese
- Nedostatečná nabídka obchodů – 1b
- Chybí ČOV – Bukovina, Bukovinka, Habrůvka
- Nedořešený systém ČOV Křtiny
- Bezpečnost pro pěší
- Nárůst dopravy – nákladní i individuální
- Údržba turistických + cyklotras
- Odlehlost regionu od center
- Vojenské střelby (uzavírky cest)
- Malá aktivita místních obyvatel
- Malá identifikace s regionem (malá soudržnost obyvatel)
- Špatná koncepce školství (roztříštěnost)
- Chybí pozemky pro podnikání

- Chybí pečovatelské služby pro seniory (hospic, penzion)
- Chybějící prostory pro volnočasové aktivity mládeže
- Špatná spolupráce velkých hráčů v regionu
- Špatný přenos informací od veřejných institucí k obcím a občanům
- Slabé propojení cyklotras (turistických cest)
- Malá propagace cyklotras
- Malá informovanost o dění v území
- Chybí destinační management, roztržitost marketingu

Účastníci kulatých stolů definovali následující nejdůležitější potřeby k řešení:

- Ekologické kroužky
- Rekonstrukce komunikací
- Rekonstrukce, budování nových a propojení současných cyklostezek
- Spolková činnost
- Naučné stezky interaktivní
- Arboreta a školní zahrady
- Lepší propojení informačních systémů pro turisty
- Upravovaná a udržovaná krajina
- Zemědělské podnikání a péče o krajinu
- Udržení služeb a rozvoj služeb na venkově
- Větší propagace archeologických památek vč. keltských oppid
- Nová interaktivní a inovativní muzea, archeoparky a ekomuzea
- Podpora odbytu místních produktů: krátké řetězce
- Místní pověsti
- Značení lesních cest + mapa
- Označení památných míst – oživlá historie
- Nové moštárny, sušičky
- Obnova původních turistických stezek, vytvoření nových pěších tras mimo asfaltové komunikace

2.3 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

2.3.1 Územní plánování

Problematika územního plánování v podobě přehledu územně plánovací dokumentace v jednotlivých obcích je znázorněna tabulkou (viz. příloha Stav územně plánovací dokumentace v obcích). Stejně tak je v příloze možné najít problémy identifikované v podkladech obcí s rozšířenou působností, jež spadají do regionu MASMK (viz. příloha Problémy identifikované v UAP ORP Blansko, Boskovice, Šlapanice, Vyškov, Prostějov pro území obcí MASMK) a údaje o komplexních pozemkových úpravách v obcích (viz. příloha Stav realizace komplexních pozemkových úprav).

2.3.2 Rozvojová území

Využití rozvojového potenciálu území je do určité míry spojeno se schopností využívat vhodné rozvojové nástroje a s mírou koordinace rozvojových aktivit v území. Klíčovým nástrojem jsou rozvojové koncepce obcí. 2/3 obcí MASMK využívá nějaký rozvojový dokument, o aktuální dokumenty jde pouze v 5 případech. Mikroregiony, jichž jsou MASMK členem s koncepcemi příliš nepracují, resp. jsou neaktuální. Přehled rozvojových dokumentů obcí na území MASMK lze nalézt ve stejnojmenné příloze. Jednotlivé obce mají v územních plánech vymezeny rozvojové plochy s různým funkčním využitím. Rozvojová území mají většinou vazbu na klíčové dopravní komunikace a na rozvojové osy vymezené v Zásadách územního rozvoje Jihomoravského kraje. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje byly dne 21. června 2012 zrušeny rozsudkem Nejvyššího správního soudu. Pro zabezpečení hodnot území by v řadě případů bylo vhodné stanovit regulativy například pro drobnou nezatežující výrobu (v blízkosti ploch bydlení). Zároveň je vhodné upřednostňovat intenzivnější využití zastavěných území před zástavbou volných ploch, a to zejména ve výstavbě objektů bydlení.

Na území MASMK můžeme rozlišit následující kategorie rozvojových území:

Území se zvýšeným ekonomickým potenciálem

- Blansko, Jedovnice, Rájec-Jestřebí, Černá Hora, Protivanov, Drnovice

Území s potenciálem cestovního ruchu

- obce v CHKO (zejména přírodní potenciál).
- ostatní obce (zejména kulturní potenciál).

2.3.3 Rozvojový potenciál území

Dynamika rozvoje obcí je založena na ukazateli rozvojové dynamiky, sestávající ze třech dimenzí: bytové výstavby, migrace obyvatelstva a investiční aktivity obce. Nejvíce dynamickými obcemi jsou obce mikroregionu Časnýř, rozvíjející se především z důvodu výhodné polohy k druhému největšímu městu České republiky. Stejným způsobem lze odůvodnit dynamiku rozvoje v okolí Vyškova, kdy směrem k oblasti vojenského újezdu tato charakteristika klesá. Pokles lze pozorovat i směrem od jihu na sever, kde leží nejméně dynamické obce co do rozvoje: Němčice, Spešov, Šošůvka a Vysočany. Pokud se zaměříme na podíl jednotlivých složek k dynamice rozvoje obcí, lze hovořit o poměrně

variabilní kombinaci. Rovnoměrným rozložením zmíněných dimenzí lze charakterizovat mikroregion Časnýř. Převládající investiční výdaje jsou pak zastoupeny v obcích Rájec-Jestřebí, Habrůvka a Březina, migrace přispívá k dynamice rozvoje obcí Olomučany, Rudice a Nemojany a průměrný roční počet dokončených bytů je klíčovým faktorem rozvoje obcí Ráječko, Kotvrdovice, Vilémovice, Ostrov u Macochy, Lipovec a Otínoves.

Prostorové rozložení legislativních ekologických limitů tvoří nezbytný podklad pro rozvoj každého území a lze říci, že kumulace těchto limitů na jednom místě zdůrazňuje mimořádnou hodnotu dané lokality. Na území se limity uplatňují v podobě již několikrát zmíněné CHKO Moravský kras, jež současně představuje i evropsky významnou lokalitu a místo koncentrace maloplošných zvláště chráněných území typu národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a národní přírodní památka, přírodní památka. V souvislosti s ochranou krajinného rázu je na území limitována též oblast Rakoveckého údolí a přírodního parku Říčky. V těchto částech regionu lze spatřit také regionální i nadregionální biocentra systému ekologické stability a ochranná pásma vodních zdrojů pro zásobování pitnou vodou (<25 ha), jež sahají i za hranice území MASMK. V rámci geologických limitů jsou v regionu lokalizována některá chráněná ložisková území, pedologické limity na území ve větší míře zastoupeny nejsou.

Shrnutí

- Negativními faktory rozvoje jsou: limity pro umístování provozů, vlastnické vztahy, špatný stav silnic III. třídy, současná úroveň vzdělanosti včetně jazykových kompetencí omezuje konkurenceschopnost pracovních sil, nedostatečná komunikace a spolupráce, chybí dotační servis, slabé zapojení veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů.
- Uvedené faktory mohou negativně ovlivnit dosahování strategických cílů a snižují absorpční kapacitu území pro čerpání dotací v rámci SCLLD. S výjimkou zákonných limitů je proto nutné hledat nástroje k jejich odstranění nebo alespoň ke snížení jejich negativního vlivu. Jen část těchto limitů je přitom možné ovlivnit z místní a subregionální úrovně (obce, MAS), protože příslušné místní subjekty nedisponují potřebnými nástroji a kompetencemi.
- Zmapované zdroje a výzvy v území znamenají potenciál pro ekonomický rozvoj, s důrazem na inovativní řešení a vzdělávání a na vývoj produktů s vyšší přidanou hodnotou, rozvoj místního sociálního kapitálu, komunit, dobrovolnictví, péči o hodnoty kulturního a historického dědictví, péči o území, ochranu hodnot přírodního dědictví. Předpokladem úspěšného naplňování tohoto potenciálu je spolupráce uvnitř území (svazek obcí, mezisektorová spolupráce, spolky, podnikatelé) i s dalšími lokalitami na národní i mezinárodní úrovni.

2.4 Shrnutí analytické části

Hlavní zjištěné přednosti a problémy

Z provedených analýz vyplývá několik podstatných závěrů. Předně je možné obecně přijmout, že přednostmi MASMK jsou tyto oblasti:

- geografická poloha a dopravní dostupnost vč. veřejné dopravy,
- pozitivní vnější tvář,
- příznivá struktura obyvatelstva z hlediska vzdělanosti, kvalifikace atd.,
- kvalitní a dostupné zdravotnictví a sociální služby,
- stabilní sociokulturní prostředí,
- čisté prostředí a atraktivní krajina.

Rovněž je možné konstatovat, že hlavními problémovými místy jsou:

- nedostatečně využitý, resp. „nedotažený“ potenciál pro některá odvětví (např. cestovní ruch)
- infrastrukturní deficit
- potenciální nedostatek zdrojů pitné vody.

Doporučení pro přípravu návrhové části:

Koncentrace na témata rozhodující pro konkurenceschopnost (inovace, rozvoj lidských zdrojů apod.) a na témata, kde dosavadní zkušenosti z realizace ISÚ ukazují na silné problémy (podpora podnikání a investic, cestovní ruch aj.)

Pro návrhovou část vyplývají ze závěrů dílčích analýz následující témata, která by se měla stát kostrou návrhové části strategie vč. adekvátního zajištění návrhu opatření a jejich projednání v odborných pracovních skupinách:

- ekonomika, inovace (ve smyslu využití inovačních kapacit a pro rozvoj podnikání, posílení schopnosti subjektů absorbovat nové poznatky a zvýšení jejich inovačního potenciálu, byť třeba ve „venkovských“ odvětvích)
- infrastruktura (ve smyslu nové služby využívající současnou infrastrukturu...)
- vzdělávání a lidské zdroje (ve smyslu zajištění potřebné infrastruktury a zázemí i pro kvalifikované pracovníky správu při současném zajištění standardu celoživotního, tj. komplexního, dlouhodobého vzdělávání, neformálního vzdělávání, zdravotnických a sociálních služeb pro široké skupiny obyvatel)

3.1 Analýza problémů

Identifikace problémů ovlivňujících rozvoj území vychází především ze socioekonomické analýzy, dále pak z:

- názorů významných aktérů v území
- dotazníkového šetření Jihomoravského kraje v obcích MAS
- šetření v rámci projektu Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu
- dotazníkového šetření MAS
- z komunitního plánování – kulaté stoly, veřejných projednání, workshopů a závěrů pracovních skupin MASMK

Problémy jsou uspořádány podle kapitol analytické části.

Obyvatelstvo - vývoj osídlení, věková struktura, vzdělanostní struktura

- Stejně jako v celé České republice dochází v území k procesu demografického stárnutí populace – predikován je nárůst počtu obyvatel ve věkové skupině 65 let a více z 16,3 % v roce 2010 na 21,7 % obyvatel v roce 2030 a mírný nárůst podílu dětské složky z 13,7 % na 14,8 %.
- Oblasti hůře dopravně obslužené zpravidla indikují nízký podíl vysokoškoláků a vysoký podíl občanů bez vzdělání nebo s dokončeným základním vzděláním (Petrovice, Němčice, východní část území).
- klesající trend vývoje počtu obyvatel ve strukturálně postižených obcích (Adamov) či obcích ležících v blízkosti bývalého vojenského újezdu Březina.

Slabé stránky pro oblast sociodemografických podmínek

- malý podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním
- nepříznivý index stáří
- vysoká intenzita vyjíždky do zaměstnání
- očekávaný rozvoj může vyvolat značné disproporce ve veřejné vybavenosti sídel a dopravě
- výrazně monofunkční struktura

Slabé stránky pro oblast školství

- sezónně nedostatečná kapacita mateřských škol vzhledem k narůstajícímu počtu malých dětí
- absence systematického využití základních škol v době po skončení vzdělávací činnosti a mimoškolních aktivit
- špatný technický stav některých starších školních budov
- struktura absolventů středního vzdělání neodpovídá struktuře potřeb místních firem
- nezájem mladé generace o učňovské obory
- nedostatek specializovaných učitelů
- málo měkkých vzdělávacích projektů pro dospělé
- školní zákon
- nižší úroveň vzdělanosti v malých obcích (často jen základní či učňovské vzdělání)
- odliv žáků do Brna (narušení jejich vazeb vůči domovské obci)
- nedostatek kapacity MŠ a místy i ŠD
- absence zařízení pro děti do 3 let
- špatný technický stav některých budov
- absence speciálních školských úřadů (odbor školství ORP Blansko musí řešit i řadu samosprávných agend)
- špatná dostupnost a výtěžnost grantů
- trvalý nárůst školské administrativy
- chybí systematickosti ve využití zázemí škol pro odpolední a mimoškolní aktivity
- vzdělání absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů
- nedostatečný rozvoj systému celoživotního vzdělávání
- nezájem mladé generace o učňovské obory
- nedostatek specializovaných učitelů
- málo měkkých vzdělávacích projektů pro dospělé
- nižší úroveň vzdělanosti v malých obcích (často jen základní či učňovské vzdělání)

Technická infrastruktura

- Přetrvávající problém je absence napojení části území na kanalizace a čistírny odpadních vod.

Doprava

- Špatný stav některých komunikací, především komunikací nižších tříd a nedostatečná kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích.
- Problémem společným pro naprostou většinu obcí v území je údržba a modernizace místních komunikací.

Slabé stránky pro oblast dopravní a technické infrastruktury

- není dostupnost MUK na D + R do 5 km
- nedostatečné kapacity veřejné vybavenosti zvyšují nároky na obsluhu obcí HOD
- významná vyjíždka za prací / cca více jak 60% EA
- nedostatečné připojení na kanalizaci
- nedostatečné řešení odvádění dešťových vod z intravilánu obcí

Vybavenost obcí, služby

- Rychlejší tempo poptávky po mateřských školách, než je kapacita těchto zařízení na území MASMK.
- Struktura absolventů středních škol neodpovídá struktuře potřeb místních firem.
- Problémem území je absence zařízení pro zdravotně postižené osoby. Tento jev je v rámci komunitního plánování řešen alespoň postupným odstraňováním bariér, snahou o uplatnění na trhu práce a databází o nabídce kompenzačních pomůcek a možnosti vypůjčení
- Najít vhodné a seriózního nájemce obecních obchodů a hospod v malých sídlech
- Dostupnost vybavenosti (odlehlejší místa obce, staří a nepohybliví lidé atd.)
- Nízká informovanost – mnoho obyvatel neví, co může chtít a za jakých podmínek a na koho se obrátit buď přímo o poskytnutí dané služby, nebo o informace o nabídce a podrobnostech.

Slabé stránky pro oblast občanské vybavenosti

- nepřítomnost bankomatů v menších obcích
- nízká úroveň terciárního sektoru především v malých obcích

- chybí kvalitní specializované obchody
- nedostatečná vybavenost v oblasti poštovních služeb
- zhoršující se nabídka základního sortimentu v některých obcích
- slabší vybavenost obecních knihoven
- nedostatek ubytovacích kapacit a restauračních zařízení
- nedostatečná obchodní síť
- chybí základní služby a řemesla ve formě drobného podnikání
- nedostatečné služby pro turisty (campy, ubytování, půjčovny sportovních potřeb, stravovací zařízení)

Slabé stránky v oblasti kulturního a sportovního zařízení

- nedostatek služeb poskytovaných kulturními zařízeními v menších obcích
- vybavenost kulturních, sportovních a společenských zařízení je zastaralá

Slabé stránky pro oblast zdravotnictví a sociálních služeb

- nedostatek sociálních zařízení pro marginalizované skupiny obyvatelstva (seniory, zdravotně postižené apod.)
- slabá dostupnost sociálních služeb v malých obcích
- nedostatek bytů a možností sociálního bydlení v celé oblasti
- nedostatek praktických lékařů, specialistů v oboru psychiatrie, neurologie a stomatologie
- nedostupnost některých lékařů specialistů v malých obcích
- absence bezbariérových přístupů ve stávajících budovách občanské vybavenosti
- absence služeb pro osoby s psychiatrickým nemocněním
- absence nízkoprahových pobytových služeb pro nepřízpůsobivé občany seniorského věku
- absence zázemí pro střediska osobní hygieny v odlehlých obcích (mikroregion Protivanovsko a Dražanská vrchovina)
- nedostatek zázemí pro terénní sociální a zdravotní služby (pečovatelská služba, osobní asistence, ošetřovatelská služba) – mikroregion
- místní a časová dostupnost některých typů sociálních služeb v obcích (vyjma ORP Blansko)
- nedostatečná kapacita a infrastruktura zdravotnických a sociálních zařízení v obcích, je třeba vzájemná spolupráce a výpomoc mezi obcemi
- podfinancování určitých typů služeb
- neefektivní využívání příspěvků na péči ze strany uživatelů
- společenské odloučení klientů pobytových služeb
- nízké finanční ohodnocení a tím snižující se motivace zaměstnanců v oboru sociálních služeb, s rostoucím počtem klientů úměrně rostoucí zatížení zaměstnanců
- administrativní zátěž pro poskytovatele služeb
- absence pobytové služby pro osoby se zdravotním postižením, obecně problematická oblast bezbariérových přístupů a bydlení
- menší pracovní příležitosti a obecně potenciální neuplatnění se na trhu práce pro matky po mateřské dovolené a matky zdravotně postižených dětí
- obtížný návrat na trh práce pro osoby, které doma pečovaly o svého rodinného příslušníka
- provázanost zdravotních, sociálních a edukačních služeb
- nedostatečná lékařská péče pro osoby trpící závislostí či psychickými poruchami
- nákladnost aktualizace informačních materiálů a prospektů
- absence aktivizačních služeb pro seniory

Bydlení

- Území je charakterizováno vysokým stupněm rozdrobenosti venkovských sídel
- nejméně se bytový fond rozvíjí ve východní části území, konkrétně v obcích Bousín, Kulířov, Malé Hradisko, Nové Sady a Rozstání.
- Největší procentuální podíl neobydlených bytů je zastoupen v Malé Lhotě, Malém Hradisku, Bousíně a Nových Sadech,
- Poptávka po pozemcích k individuální výstavbě a i po obecním bydlení včetně sociálního.

Životní prostředí

- Největší množství zastoupení odpadů je na území MASMK představováno odpady komunálními včetně složek z odděleného sběru a stavebními a demoličními odpady. Rostoucí trend je pozorován především u komunálního odpadu, vyplývající s rostoucí životní úrovní obyvatelstva a s tím související celkové spotřeby domácností. Vysoké množství odpadů z tepelných procesů je způsobeno přítomností významného podílu průmyslových podniků na území ORP Blansko.
- V otázce zdrojů energie je území působnosti MASMK stále výrazně dovozové. Existuje zde přitom výrazný potenciál pro další rozvoj větrné energetiky, ten by však měl být podmíněn důkladným zvážením jejího vlivu na krajinný ráz.
- V některých lokalitách na území MASMK dochází k erozi půdy, jejíž příčinou je užití nevhodné techniky a postupů při obhospodařování zemědělské půdy či skladba pěstovaných plodin.
- Topeniště na tuhá paliva jsou potenciálním – a mnohdy i skutečným- zdrojem znečištění ovzduší.
- Povinné zpracování průkazů energetické náročnosti budov (PENB), problém s levným a kvalitním zpracováním PENB.
- Nedostatečné třídění odpadů
- Vysoký podíl nefunkčních prvků ÚSES a příliš pomalé zlepšování jejich stavu (funkčnosti)
- Nedostatek pozemků ve vlastnictví státu/kraje/obcí pro směnu za pozemky nezbytné pro ÚSES a pro další krajinnotvorná opatření.

- Dřeviny mimo les – v krajině a sídlech
- Problematické náletové zarůstání některých zemědělských pozemků.

Slabé stránky pro oblast životního prostředí

- nedostatky v odvádění a likvidaci odpadních vod
- nedostatečné zásobování pitnou vodou v některých obcích
- snížená ekologická stabilita v důsledku velkých bloků orné půdy, odlesňování a regulace vodních toků v minulosti.
- nedostatečná motivace a osvěta ke třídění odpadů
- existence černých skládek
- nedostatek zdrojů (pitné) vody
- málo vodních nádrží
- upravené části vodních toků
- výrazně omezená využitelnost území CHKO Moravský Kras a maloplošných zvláště chráněných území pro hospodářský rozvoj
- nejednoznačné stanovené zásady rozvoje obcí v III. zóně CHKO
- lesy zvláštního určení s omezeným hospodařením

Život v obcích, spolky

- Nedostatek společenských prostor v některých obcích.
- Nedostatek lidí ochotných věnovat se dětem a vést místní neplacené kroužky

Podnikání, výroba, zaměstnanost

- Přetrvávající neuspokojená poptávka po drobných řemeslnících a producentech.
- Míra nezaměstnanosti na území MASMK podle údajů z roku 2011 vykazuje průměrně hodnoty nižší, než je střední hodnota této charakteristiky v rámci Jihomoravského kraje, v porovnání s celorepublikovým průměrem však můžeme hovořit o vyšších hodnotách.

Slabé stránky pro oblast zemědělství a lesnictví

- nízká finalizace produktů zemědělské výroby
- nedořešené vlastnické vztahy
- existence zpracovatelských produktů
- zpracovny zemědělských produktů
- snížení stavů hospodářských zvířat, likvidace chovů
- chybí kvalifikovaná pracovní síla
- roztržitěné vlastnické vztahy a nedostatek disponibilních finančních prostředků
- členitý a výše položený georeliéf Dražanské vrchoviny, méně příznivé přírodní podmínky
- nepříznivé přírodní podmínky pro intenzivní zemědělství
- nedostatečná obnova přírodních rybníků
- nízká kupní síla podniků pro nákup zemědělské půdy, na které hospodaří
- špatný ekonomický stav v zemědělských podnicích
- úpadek tradiční zemědělské činnosti a tím i zvyšování nezaměstnanosti, nepěstuje se zelenina, ovoce aj.
- nutnost provedení komplexních pozemkových úprav
- diverzifikace plodin vlivem přírodních podmínek
- nedostatečně rozmanité zemědělství a nezemědělská činnost v krajině
- zastaralé technické vybavení a špatný technický stav většiny hospodářských budov
- nízká bonita zemědělské půdy (vlivem svažitosti)
- polní komunikace ve špatném stavu
- zánik tradičního pastevectví na svažitých a zemědělsky neatraktivních plochách

Slabé stránky pro oblast podnikání

- nedostatek zpracovatelských kapacit pro místní produkci
- malá kupní síla obyvatel
- nedostatečná (ve vyšších kategoriích) nabídka služeb a ubytování
- nedostatek kvalifikovaných pracovníků
- geomorfologie území – nemožnost budování obchvatu Blanska či ploch pro rozvoj průmyslu
- absence kanalizační sítě v některých obcích či její nutná rekonstrukce
- absence výraznějšího zaměstnavatele či investora, odliv zaměstnanců do Brna
- absence lokalit pro případného investora
- chybí pracovníci pro práci s mládeží
- absence bankomatů či bezkontaktních plateb
- mezeroční pokles počtu aktivních podniků se zaměstnanci
- absence výrobní činnosti, pouze služby, maloobchod a opravárenství
- nízký počet podnikatelů – řemeslníků
- nutnost vyjíždky (špatná ekonomická situace) za prací a službami
- zvýšení dopravní zátěže další výstavbou
- jednostranná dopravní zátěž (vazba na Brno)
- nedostatečná síť obchodů (blízkost zázemí Brna znemožňuje rozvoj)
- špatná kvalita místních komunikací
- slabá ekonomická základna obcí v zázemí města Brna
- podnikatelské aktivity založené na převážně malých subjektech a podnikatelích - fyz. osobách

Řízení obcí, informovanost, spolupráce

Bezpečnost

- Nejvíce trestných činů v okrese Blansko, zaujímající největší část území MASMK, jsou trestné činy obecné (asi 70 %), z toho nejčastějším druhem jsou prosté krádeže.

Cestovní ruch

- Řada turistických cílů na území MAS teprve „čeká na své objevení“ a zůstává ve stínu hlavních atraktivit.
- Klesá návštěvnost jeskyní, klesá délka pobytu návštěvníků, kolísá počet návštěvníků.
- Nedostatečné využití potenciálu kulturního cestovního ruchu, včetně doplňkových služeb, který by vhodně doplnil současně hlavní atraktivitu regionu.
- Nevyužitý potenciál sportovních aktivit cestovního ruchu (skalní lezení, cykloturistika, běžecké lyžování) a pro rozvoj cestovního ruchu mimo hlavní sezónu.
- Nedostatečná spolupráce a koordinace rozvoje kulturního cestovního ruchu, nedostatečná propagace turistických cílů širšího regionu.
- Jednotlivé subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v Moravském krasu podnikají samy. Chybí vzájemná spolupráce v oblasti destinačního managementu, zejména mezi velkými poskytovateli služeb cestovního ruchu.
- Prezentace ve spolupráci s ostatními subjekty veřejného sektoru majícími v náplni činnost v oblasti cestovního ruchu (Centrála cestovního ruchu ČR, OHK) prozatím nefunguje.

Slabé stránky pro oblast cestovního ruchu

- rozvoj destinace je limitován právními restrikcemi a omezeními (chráněné území různých kategorií)
- koordinace regionu v podobě destinačního managementu
- slabá spolupráce podnikatelských subjektů a institucí, absence produktově orientovaného přístupu
- v rámci Jihomoravského kraje region Moravský kras méně propagován na úkor vinařských oblastí (Znojemska, Lednicko-Valtického areálu, atd.), Brna, atd.
- Fixace turistů na specifický cíl Macocha a Punkevní jeskyně
- Nevyrovnaná úroveň gastronomických služeb
- Vysoký podíl jednodenní turistiky
- Křížení frekventovaných silnic a cyklotras (Adamov, Jedovnice, pod Blanskem k Novému hradu, atd.)
- Nedostatečná cizojazyčná marketingová propagace a nabídka
- Nízká úroveň znalostí personálu o regionu a jeho možnostech a nízká jazyková vybavenost personálu
- Nízký počet oficiálně certifikovaných zařízení
- Omezená nabídka služeb v podvečerních hodinách s výjimkou Blanska
- Nedostatek turistického vyžití v případě špatného počasí
- Chybějící cílová propagace a informovanost (produkty cestovního ruchu) zaměřená na cílové skupiny
- Chybí jednotná image regionu (logo, společná prezentace)
- sezonnost turistiky, malá nabídka zimních aktivit (musí se využít nabídky indoor aktivit)
- Kolísající kvalita vody rybníka Olšovec v obci Jedovnice jako největší vodní plochy na území regionu
- nedostatek lokalit pro rekreaci u vody
- špatné podmínky pro rozvoj zimní turistiky
- rekreace je vázaná jen na letní sezónu
- část území ovlivňuje těžba v lesích
- převaha rekreace chatové a zahrádkářské

Přírodní dědictví

Kulturní dědictví

Slabé stránky pro oblast přírodního a kulturního dědictví

- upadající zájem obyvatel o spolkovou činnost a dění v obci
- nevyužitý historický potenciál k prezentaci místních tradic
- Společné vnímání chráněných území jako oblastí bez možnosti rozvoje, s mnoha omezeními a restriktivními opatřeními
- Nízká úroveň spolupráce a kooperace mezi zainteresovanými subjekty v sektoru cestovního ruchu
- Nevyhovující struktura ubytovacích zařízení v regionu (chybí zejména *** hotely), naopak využití stávajících kapacit je nízké
- Nedostatečné marketingové využití nabídky řady kulturních, historických a architektonických památek, nedostatek kvalitních ucelených turistických produktů, které by dokázaly návštěvníky zdržet v území několik dní
- Nedostatečná programová nabídka využívající kulturního, historického a přírodního dědictví k tvorbě produktů CR (integrované nabídky pobytů s programem)
- Chátrající památky
- Slabé vědomí souměřitelnosti obyvatel s kulturním a historickým dědictvím (blízkost Brna...)
- Slabé povědomí o hodnotách přírodně cenných oblastí (veřejnost, samosprávy)

V rámci problémové analýzy bylo vytvořeno pět základních skupin problémů v následujících oblastech:

I. Ekonomika: Nízká ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost

II. Infrastruktura: Nedostatečná dostupnost území a ohrožení jeho udržitelného rozvoje

III. Lidé: Nedostatečně rozvinutý lidský potenciál

IV. Dědictví: Nedostatečně využitý potenciál přírodního a kulturního dědictví

V. Partnerství: Nedostatečně rozvinutá spolupráce

3.2 Analýza rozvojových potřeb území a SWOT analýza

Rozvojové potřeby území byly mapovány zejména v průběhu let 2013-14 formou:

- vyhodnocení konzultací poskytovaných kanceláří MASMK k rozvojovým záměrům v období 2007-2013,
- vyhodnocení výsledků implementace operačních programů za období 2007-13 (projekty realizované na území MASMK využitím dotací z evropských fondů)
- analýzou dosavadních dokumentů – tato aktivita spočívala v analýze informací, které byly zpracovány v rámci různých strategií, plánů a studií, a to jak na úrovni obcí, ale i krajů.
- Názory významných aktérů v území
- Dotazníkové šetření Jihomoravského kraje v obcích MAS
- Šetření v rámci projektu Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu
- dotazníkovým šetřením MAS
- komunitním plánování – kulaté stoly, veřejné projednání, workshopy, pracovní skupiny

V analýze rozvojových potřeb jsou soustředěna témata, problémy i konkrétní potřeby, které je v území třeba řešit (i když to třeba MAS či místní aktéři nejsou schopni řešit, nechtějí řešit, nebo to není v jejich kompetenci).

Hlavní potřeby vyplývající ze socioekonomické analýzy:

Nedostatečná programová nabídka využívající kulturního, historického a přírodního dědictví k tvorbě produktů CR (integrované nabídky pobytů s programem)

Nedostatek zpracovatelských kapacit pro místní produkci, nízká finalizace zemědělské výroby

Izolovaná řešení nevycházející z vlastních kapacit území, nebudující místní sociální kapitál

Hlavní rozvojová témata (potřeby) dle obyvatel venkovských obcí MAS:

Veřejné budovy

Mateřské a základní školy

Služby pro specifické skupiny obyvatel

Zdravotní péče

Místní komunikace

Cestovní ruch

Konkurenceschopnost místních podnikatelů

Péče o krajinu

Hlavní potřeby neziskových organizací:

vybavení / zařízení pro činnost

výstavba a rekonstrukce prostor pro činnost

podpora při pořádání akcí v obcích

pomoc při propagaci

Hlavní potřeby podnikatelů:

Propagace regionu

Informační servis

Zlepšení dopravní infrastruktury

Zlepšení technické infrastruktury

Hlavní rozvojová témata (potřeby):

I. Ekonomika: Zvýšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti
II. Infrastruktura: Zlepšení dostupnosti území a fungující infrastruktura jako základ pro trvale udržitelný rozvoj území
III. Lidé: Zlepšit lidský potenciál
IV. Dědictví: Zvýšení využití potenciálu přírodního a kulturního dědictví
V. Partnerství: Rozvinout nedostatečnou spolupráci v regionu

3.2.1 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Území MAS	
soudržné území MASMK navázaná přeshraniční partnerství obcí, měst a NNO	přísné režimy ochrany v území
Ekonomika: průmysl, zemědělství, cestovní ruch	
blízkost Brna jako ekonomického centra existence středních a malých firem schopných (při nezbytné podpoře) rozvoje aktivita malých firem a mikropodniků (rodinné farmy apod.) vznik místní značky, uplatnění v sociální ekonomice, cestovním ruchu	nedostatek zpracovatelských kapacit pro místní produkci, nízká finalizace zemědělské výroby nedostatečné ubytovací a stravovací kapacity, zejména ve vyšších kategoriích, zastaralost zařízení nedostatek kvalifikovaných pracovníků (jazyky, profesionální služby v ubytování, stravování) nedostatečná společná propagace, chybí management destinace

venkovský charakter regionu, tradiční architektura dostupnost rozdílných rekreačních aktivit (les, kulturní památky) a možnost různorodých aktivit zařízení pro sport a rekreaci (sportovní areály - tenis, hokej, fotbal apod., koupaliště a lázně) sounáležitost regionu s turisticky poměrně silně vnímanou značkou – Moravský kras jeskyně	cestovního ruchu nedostatečná programová nabídka využívající kulturního, historického a přírodního dědictví k tvorbě produktů CR (integrované nabídky pobytů s programem)
Historie a osídlení	
příznivá věková struktura obyvatel blízkost mezinárodního letiště v Brně železniční napojení na hlavní tahy blízkost a dobré spojení s většími městy se zajímavou nabídkou zábavních, nákupních a poznávacích center/atraktivit vysoký podíl přechodně bydličního obyvatelstva (víkendy, dovolené) a další příliv návštěvníků zvyšující kupní sílu	negativní vlivy suburbanizace v blízkosti brněnské metropolitní oblasti
Kultura	
kulturní, historické a přírodní dědictví - památky, architektura, historie těžby kovů, historické stezky, cenné přírodní lokality občanské iniciativy pečující o kulturní dědictví vysoký počet pořádaných akcí a kulturních programů	chátrající památky slabé vědomí sounáležitosti obyvatel s kulturním a historickým dědictvím (blízkost Brna)
Školství, mimoškolní vzdělávání a aktivity	
základní školy i v menších obcích, některé s potenciálem komunitních škol možnost středoškolského vzdělání vzdělávací aktivity MZLU v Brně ŠLP Masarykův les Křtiny	program optimalizace škol - úbytek, nutnost dojíždění i do základních škol
Životní prostředí	
existence CHKO, NPR a území NATURA 2000	slabé povědomí o hodnotách přírodně cenných oblastí (veřejnost, samosprávy)
Dosavadní uplatňované politiky	
zkušenosti s čerpáním prostředků z různých programů, zkušenosti s realizací i velkých investičních projektů	nedostatečné vlastní zdroje, obtížná dostupnost úvěrů pro začínající podnikatele, NNO

PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Uzemí MAS	
zájem zahraničních investorů o střední a východní Evropu očekávaný (a zatím s vývojem nezpochybněný) růst počtu příjezdů do Evropy (do roku 2020 cca o 350 mil. příjezdů), s nadprůměrnou dynamikou dosahovanou právě v zemích střední a východní Evropy, ČR má být jednou z 10 nejnavštěvovanějších zemí s ročním počtem 44 mil. turistů) růst obav z cestování do vzdálenějších – mimoevropských zemí	konkurence atraktivnějších oblastí pro podnikání zvýšení dopravní zátěže, kamionová doprava
Ekonomika: průmysl, zemědělství, cestovní ruch	
využití místních surovin ke zpracování (dřevo, zemědělská produkce) společný marketing místní produkce adaptace nevyužívaných objektů pro nové využití využití přírodního, kulturního a historického dědictví pro vznik produktů cestovního ruchu s ohledem na péči o tyto památky rostoucí zájem o pobyty ve venkovských regionech, spojené s venkovskou a agroturistikou rozvoj individuálního ubytování v soukromí a nenáročných forem ubytování (kemp, karavanning, atd.) rostoucí zájem o produkty (potravinářské, drogistické atd.) venkovského a eko původu a o produkty z přírodních a tradičních materiálů (dřevo, kámen) rostoucí poptávka v mezinárodním, národním i regionálním trhu volnočasových aktivit po specializovaných produktových balících (pěší turistika, hippoturistika, rybolov, vodní sporty atd.) vycházejících s regionálních/místních specifik rostoucí zájem obyvatel o domácí turistiku a rostoucí zájem a péče o vlastní zdraví dostupnost specifických finančních zdrojů (strukturálních fondů) v období, kdy je lze optimálně využít pro rozvoj lidských zdrojů a zanedbané infrastruktury cestovního	změna struktury průmyslu, odchod větších firem nevýhodné bankovní a finanční služby limitující absorpční kapacitu území směřování podpory kraje, státu především do velkých investičních projektů zájem zaměstnavatelů převážně o nekvalifikovanou pracovní sílu, konkurence zahraničních pracovníků nízká bezpečnost (krádeže apod.) ohrožení zachovalých přírodních lokalit nevhodnými aktivitami cestovního ruchu konkurence obdobných oblastí výrazný nedostatek kapitálových zdrojů pro financování cestovního ruchu zhoršování kvalifikačních předpokladů nezaměstnaného obyvatelstva rostoucí tlak konkurenčních regionů (z pohledu využití fondů EU, využití turistického potenciálu) zánik památek v důsledku devastace a podinvestování slabá pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu a zejména k silným cílovým trhům (tuzemsko, polský trh, slovenský trh, německý trh) citlivost sektoru CR na ekonomické a společenské události podcenění významu rozvoje CR pro vývoj zejména malého, ale i

<p>ruchu rozvoj nových komunikačních technologií, stále více potlačující pozice velkých cestovních kanceláří rostoucí skupina turistů - „aktivních senior“</p>	<p>středního podnikání a pro tvorbu nových pracovních míst nekonceptnost státní podpory cestovního ruchu z pohledu reálných návštěvníků</p>
<p>Historie a osídlení</p>	
<p>citlivé využití tradic a historie v posilování sounáležitosti lidí s místem vytváření příležitostí pro mladé - zabránit odchodu</p>	<p>depopulace, zejména menších, periferně položených obcí</p>
<p>Kultura</p>	
<p>zájem návštěvníků o místní specifickou kulturu obnova tradic a místních památek a prezentace jako společného evropského dědictví citlivé využití kulturního a přírodního dědictví v místní ekonomice</p>	<p>nezájem místních obyvatel o místní kulturní a historické dědictví, vandalismus, krádeže uměleckých památek nedostatek financí na rekonstrukce a údržbu, další chátrání památek</p>
<p>Školství, mimoškolní vzdělávání a aktivity</p>	
<p>rozvoj mateřských center v programech udržení nebo rozšíření konkurenceschopnosti žen na trhu práce vytváření příležitostí pro celoživotní vzdělávání rozvoj škol jako komunitních center</p>	<p>odchod perspektivních obyvatel za vzděláním a prací nedostatek kvalifikovaných pedagogů, nutnost dojíždět limitující volnočasové aktivity ve prospěch území</p>
<p>Životní prostředí</p>	
<p>návrat k historicky osvědčeným formám zemědělské produkce (chov dobytka, pěstování vhodných plodin v souladu s charakterem území) s přihlédnutím ke správné péči o přírodu a krajinu vytváření sítě hodnotných prvků v území (ekologické, kulturně-historické, urbanistické, sociálně-ekonomické) společný marketing zájem návštěvníků a spotřebitelů o ekologicky čisté prostředí</p>	<p>nevhodné aktivity v území (doprava, těžba surovin, cestovní ruch poškozující životní prostředí, výstavba nezohledňující krajinný ráz apod.) záplavy (např. Sloup).</p>
<p>Dosavadní uplatňované politiky</p>	
<p>prohlubování partnerství veřejného a soukromého sektoru intenzivnější spolupráce obcí a mikroregionů získávání zkušeností z podobných venkovských oblastí v ČR (spolupráce venkovských regionů v rámci partnerství MASMK) intenzivnější přeshraniční a mezinárodní spolupráce existence fondů podporujících regionální rozvoj (EU, ČR, region) a jejich dostupnost (dostatečné kapacity místních subjektů, výhodné úvěry)</p>	<p>izolovaná řešení závislá více na nabídce investorů než na koncepční spolupráci mikroregionu, nevyčázející z vlastních kapacit území, nebudující místní sociální kapitál zvyšování závislosti rozpočtu obcí na státních dotacích a přerozdělování financí (nízká daňová výtěžnost, malá schopnost spolufinancovat rozvojové projekty)</p>

Obě verze (textová i tabulková SWOT analýza) byly prezentovány při řadě veřejných jednání v obcích, při jednání valných hromad i orgánů MAS, publikovány na www.mas-moravsky-kras.cz a upravovány na základě připomínek účastníků. Takto získané informace byly zpracovány do textové části analýzy a nejdůležitější společné rysy a trendy shrnuty do SWOT analýzy. Výběr nejdůležitějších charakteristik byl prováděn formou matic. Příležitosti byly posuzovány z hlediska jejich atraktivnosti a pravděpodobnosti úspěchu. Naopak rizika z hlediska vážnosti a pravděpodobnosti nastání rizikové události. Při hodnocení silných a slabých stránek byl každý faktor odstupňovaný podle důležitosti (rozhodující silná stránka, marginální silná stránka, neutrální faktor, rozhodující slabá stránka, marginální slabá stránka) a podle intenzity jeho vlivu – výkonu (vysoký, střední, nízký). Pro SWOT analýzu byly zvoleny jako nejdůležitější:

Tabulka 21: SWOT analýza

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <p>... Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu ... Existence podniků schopných (při nezbytné podpoře) rozvoje ... Aktivita mikropodniků a malých a středních podniků ... Vznik místní značky, uplatnění v cestovním ruchu</p>	<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <p>... Společný marketing místní produkce ... Využití místních surovin ke zpracování (dřevo, zemědělská produkce) ... Podpora diverzifikace zemědělské činnosti, venkovská turistika jako forma rodinného podnikání ... Netradiční formy zemědělské produkce (ekologické zemědělství, chov dobytka, pěstování starých plodin) s přihlédnutím ke správné péči o přírodu a krajinu ... Spolupráce venkovských regionů</p>
<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <p>... Nedostatečná programová nabídka využívající kulturního, historického a přírodního dědictví k tvorbě produktů CR (integrované nabídky pobytu s programem) ... Nedostatek zpracovatelských kapacit pro místní produkci, nízká finalizace zemědělské výroby</p>	<p>OHROŽENÍ</p> <p>... Nevhodné aktivity v území (doprava, těžba surovin, cestovní ruch poškozující životní prostředí apod.) ... Izolovaná řešení nevyčázející z vlastních kapacit území, nebudující místní sociální kapitál</p>

Na základě takto zpracované SWOT analýzy byla zvolena strategie a jednotlivá opatření. Cílem opatření je využít silných stránek k rozvoji Moravského krasu, využít existujících příležitostí a čelit hrozbám a překonat slabé stránky a využít existujících příležitostí. Je zřejmé, že některé slabé stránky a ohrožení není MASMK schopna řešit sama, ani s podporou prostředků z PRV. Realizací strategie je však možné posílit území tak, aby případné dopady byly co nejnižší.

4. Zmapování relevantních strategií

Pro území není na období po roce 2014 zpracován a schválen žádný závazný programový dokument v rozsahu celého území jednotlivých (ORP). V rámci projektu Svazu měst a obcí na podporu meziobecní spolupráce jsou zpracovávány rozvojové strategie pro území všech pěti ORP.

Seznam relevantních strategií je rozdělen podle velikosti území – ČR, kraj, ORP, jednotlivé obce. Vazba na jednotlivé dokumenty a opatření je v samostatném dokumentu v příloze.

A) ČR:

1) obecné

Národní program reforem 2013
Strategie mezinárodní konkurence-schopnosti ČR
Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020
Strategie politiky zaměstnanosti
Politika územního rozvoje ČR

2) Vzdělávání

Strategie vzdělávací politiky v ČR do roku 2020
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR
Akční plán podpory odborného vzdělávání
Národní akční plán inkluzivního vzdělávání
Strategie celoživotního učení
Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol
Bílá kniha terciárního vzdělávání
Koncepte podpory mládeže na období 2014-2020
Národní strategie pro mládež 2020

3) Výzkum a inovace

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací (aktualizace s výhledem do roku 2020)
Národní inovační strategie
Strategie inteligentní specializace (S3)
Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol
Koncepte zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
Koncepte zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2020
Meziresortní koncepte bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015
Meziresortní koncepte mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji do roku 2015
Koncepte obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
Meziresortní koncepte aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity do r. 2020

4) Doprava

Dopravní politika ČR pro období 2014 - 2020 s výhledem do roku 2050
Dopravní sektorové strategie
Národní akční plán udržitelné mobility
Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2011-2020
Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů dokumenty krajů v dané oblasti (např. územní generely a dopravní koncepte)

5) Státní správa

Státní politika v elektronických komunikacích (Digitální Česko)
Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030
Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky 2014+
Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+
Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko v. 2.0 – Cesta k digitální ekonomice

6) Energetika

Státní energetická koncepce
SET plán
Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů
Akční plán energetické účinnosti ČR, Plán odpadového hospodářství
Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020

7) Sociální oblast

Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020
Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 – 2015
Strategie reformy psychiatrické péče

8) Životní prostředí a zemědělství

Státní politika životního prostředí
Státní program ochrany přírody a krajiny ČR
Plán odpadového hospodářství ČR
Plány oblastí povodí
Plány hlavních povodí
Koncepte zemědělství
Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu
Národní lesnický program
Akční plán pro biomasu v ČR na období 2012–2020
Politika ochrany klimatu
Plány zvládnutí povodňových rizik podle Povodňové směrnice (2007/60/ES)
(Strategie pro přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR)
Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci společné zemědělské politiky EU po roce 2013

9) Podnikání

Koncepte podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020

10) Cestovní ruch

Koncepte státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014–2020

B) Krajská úroveň:

Jihomoravský kraj:

Krátkodobý realizační plán SRLZ 2014–2015
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012–2014
Program rozvoje ledního hospodářství Jihomoravského kraje
Koncepte rozvoje ovocnictví Jihomoravského kraje
Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením 2013–2016
Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017
Strategická vize Strategie rozvoje jihomoravského kraje 2020
Koncepte zachování a obnovy kulturních památek Jihomoravského kraje
Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje
Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje a období 2014–2020
Koncepte ochrany přírody Jihomoravského kraje
Koncepte environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Jihomoravského kraje na období 2011–2020
Program rozvoje sítě cyklistických komunikací s minimálním kontaktem s motorovou dopravou v Jihomoravském kraji
Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje
Strategie pro Brno

Olomoucký kraj:

Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016)
Koncepte rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji (aktualizace pro 2014–2018)
Koncepte environmentální výchovy a osvěty Olomouckého kraje
Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2013–2014

Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje
Program ke zlepšení kvality ovzduší na úrovni zóny Olomoucký kraj
Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
Regionální inovační strategie Olomouckého kraje
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011-2014

C) ORP:

Územně analytické podklady ORP Blansko, Šlapanice, Boskovice, Vyškov, Prostějov

D) DSO:

Strategie rozvoje cestovního ruchu mikroregionu Dražanská vrchovina
Rozvojová strategie mikroregionu Časnýř
Strategický plán rozvoje mikroregionu Moravský kras
Strategie udržitelného rozvoje mikroregionu Dražanská vrchovina na období 2013-2020
Strategie rozvoje mikroregionu Protivanovsko
Rozvojová strategie mikroregionu Černoohorsko v oblasti rozvoje cestovního ruchu

E) Města a obce

Blansko:
Strategický plán rozvoje města Blanska na léta 2013-2023
Komunitní plán sociálních služeb Blansko 2013-2016

F) Další obce a města:

Územní plány
Strategické plány rozvoje
Plány obnovy vesnice

G) Další strategické dokumenty:

Plán péče o chráněnou krajinnou oblast Moravský kras na období 2007-2016

5. Strategická část

5.1 Mise

MAS je organizací reflektující a koordinující rozvojové činnosti na území MAS. Zprostředkovává aktérům z území finanční prostředky na realizaci rozvojových záměrů v SCLLD. Současně MAS přímo realizuje, či se podílí na realizaci rozvojových aktivit ostatních aktérů a rozvíjejících místní potenciál.

5.2 Dlouhodobá vize rozvoje území

Moravský kras bude dynamicky se rozvíjející region využívající exogenní i endogenní rozvojové zdroje. Hospodářství bude založeno na moderních technologiích produkujících výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Moderní a efektivní multifunkční zemědělství místní průmyslové a zpracovatelské podniky poskytující atraktivní pracovní příležitosti pro venkovské obyvatelstvo, budou spolu s cestovním ruchem osou integrovaného rozvoje regionu. Výhodiskem pro dosažení těchto cílů bude kvalitní vzdělávání, poskytující občanům lepší možnosti realizace v profesním i osobním životě. Rostoucí kvalita života bude doprovázena péčí o jedinečné přírodní a kulturní dědictví a udržitelným rozvojem kvality všech složek životního prostředí a krajiny.

5.3 Definování z vize vyplývajících klíčových oblastí rozvoje území

Konkurenceschopný region se silným inovačním potenciálem využívající informačně - komunikační technologie ve všech významných oblastech života společnosti.

Výzkum a vývoj v regionu v propojení na brněnskou metropolitní oblast jsou nenahraditelným a největším zdrojem vysoce kvalitních poznatků potřebných pro podnikatelskou praxi a s využitím inovací směřují k vytvoření znalostní ekonomiky.

Energeticky soběstačný a dodavatelsky vyváženě zabezpečený region, nabízející dostupné a diverzifikované zdroje energie, efektivně využívány hospodářstvím a obyvatelstvem, produkované a dodávané s minimalizovaným negativním dopadem na životní prostředí.

Atraktivní region vnímán turisty, podnikateli i obyvatelstvem jako synonymum místa poskytujícího podmínky pro harmonický a klidný život, aktivní odpočinek.

Centrum kulturního a společenského života na Moravě, jako základní podmínky trvalého rozvoje cestovního ruchu.

Region s nejdůsledněji propracovanou propagační a marketingovou strategií na Moravě, vynakládající prostředky na její naplnění co nejefektivněji.

Regionální samospráva s vysoce kvalitním, efektivním, flexibilním a odborným výkonem nezastupitelných úkolů.

Ekonomické činnosti související se zemědělstvím a lesnictvím a s rozvinutým venkovským cestovním ruchem jsou základem udržitelného rozvoje venkovského prostoru.

Přírodní a kulturní dědictví svojí přitažlivostí a rozmanitostí přispívá ke zvyšování významu regionu.

Hospodářský rozvoj v kraji respektuje prioritu přírodních, historických a kulturních hodnot území.

Žijí zde občané s velmi dobře rozvinutým environmentálním povědomím a aktivně se zapojují do rozhodování ve věcech veřejných.

Region reagující na požadavky trhu práce, aktivně podporující zvyšování zaměstnanosti, rozšiřující veřejné služby pro zkvalitnění života obyvatelstva, moderního zdravotnictví, kulturního, sportovního vyžití v návaznosti na tradice regionu s respektováním klasických rodinných vztahů.

Region otevřený, dynamicky se rozvíjející, spolupracující, komunikující, exportující i importující.

5.4 Strategické cíle pro prioritní oblasti:

Priorita: Dědictví

Strategický cíl:

Udržitelný rozvoj konkurenceschopného cestovního ruchu založeného na ochraně a šetrném využívání jedinečného přírodního a kulturního dědictví.

Priorita: Ekonomika

Strategický cíl:

Dlouhodobě stabilní ekonomický vývoj založený na diverzifikované struktuře s převahou odvětví produkujících vysokou přidanou hodnotu a odvětví využívajících endogenní zdroje regionu.

Priorita: Lidé

Strategický cíl:

Dlouhodobě vyvážený růst vzdělanostní úrovně a celkové kvality života doprovázen zvyšováním celkové zaměstnanosti se zvláštním ohledem na ohrožené skupiny obyvatel. Zvyšování kvality a dostupnosti poskytovaných sociálních služeb a zdravotní péče.

Priorita: Infrastruktura

Strategický cíl:

Udržitelný rozvoj území zabezpečený snižováním rizik vzniku resp. zmírňováním negativních dopadů ovlivňujících kvalitu složek životního prostředí, prostřednictvím budování a rozvoje infrastruktury a zvyšováním environmentálního povědomí obyvatel.

Priorita: Partnerství

Strategický cíl:

Rozvoj spolupráce na regionální, nadregionální, resp. mezinárodní úrovni prostřednictvím podpory formování partnerství.

5.4.1 Priorita 1: Přírodní a kulturní dědictví

Specifický cíl: Udržet kulturní tradice

Specifický cíl: Obnovit a zachovat kulturní a jiné památky v regionu

Specifický cíl: Posílit ekonomický význam cestovního ruchu v návaznosti na přírodní a kulturní dědictví regionu

Operační cíl: Zlepšit péči o přírodní dědictví

Opatření: Ochrana a šetrné využívání přírodního dědictví Moravského krasu

Aktivity:

- Péče o biotopy ohrožených rostlin a živočichů (kosení a pastva).
- Ochrana biodiverzity včetně agrobiodiverzity (záchranné transfery, ochrana a opatření k zachování mizejícího genofondu rostlin a živočichů).
- Monitoring vzácných rostlinných a živočišných druhů, neživé přírody a mapování přírodně zajímavých lokalit.
- Ošetřování a konzervace památných stromů a konzervace, zpřístupňování a propagace geologických lokalit.
- Péče o krasové útvary, péče o lokality NATURA 2000, zpřístupňování a propagace.

Operační cíl: Zlepšit péči o venkovskou krajinu

Opatření: Ochrana krajiny Moravského krasu

Aktivity:

- Obnova původních krajinotvorných prvků (zalesnění, deregulace toků, obnova meandrů, remízky, aleje, rybníky, tůňe, zakládání travních porostů).
- Obnova historických a zaniklých stezek a cest.
- Obnova, budování a ochrana drobných staveb v krajině (křížky, kapličky, zídky, studánky, lavičky, odpočívadla).
- Budování suchých poldrů a dalších protipovodňových opatření.
- Čištění a revitalizace malých vodních toků.
- Budování, revitalizace rybníků a vodních nádrží.
- Neproduktivní investice v lesích a opatření na podporu rekreačních funkcí lesa.
- Obnova a podpora přirozené skladby lesů.
- Obnova a péče o studánky a vodní prameny, významné stromy a aleje.

Operační cíl: Zlepšit péči o historické, architektonické a technické dědictví

Opatření: Ochrana historického, architektonického a technického dědictví Moravského krasu

Aktivity:

- Záchrana, rekonstrukce a obnova, úpravy a využívání movitých i nemovitých objektů (např. nemovitých kulturních a historických památek, sakrálních staveb, hradíšť, vojenských opevnění, důlních staveb a památek, technických památek, drobných památek v krajině, archeologických památek a lokalit a prvků Lesnického Slavína).

Operační cíl: Zvýšit zapojování veřejnosti do ochrany a péče o dědictví regionu

Opatření: Péče místních obyvatel o přírodní a kulturní dědictví Moravského krasu

Aktivity:

- Osvětová, informační a vzdělávací činnost v oblasti ochrany a péče o dědictví regionu.
- Opatření k motivaci veřejnosti k primární i následné svépomocné údržbě dědictví.
- Příprava a realizace akcí zapojujících veřejnost do obnovy, ochrany a péče o přírodní, kulturní a historické dědictví regionu (workshopy, dobrovolnické tábory - workcampy).
- Tvorba informačních a vzdělávacích materiálů, publikací, průvodců, podpora akcí pro veřejnost, soutěží, odborných seminářů, jiných inovativních forem interpretace).
- Studijní a výzkumné práce a další aktivity mapujících historický, kulturní a přírodní vývoj regionu (např. paměť obyvatel, vývoj krajiny, historické rešerše), kompletace, archivace a využití jejich výstupů.

Operační cíl: Zvýšit kvalitativní úroveň cestovního ruchu ve vazbě na přírodní a kulturní dědictví

Opatření: Rozvoj cestovního ruchu Moravského krasu

Aktivity:

- Rekonstrukce, modernizace a vybavení ubytovacích (včetně tábořišť a kempů) a stravovacích zařízení a podpora rozšiřování nabídky reflektující aktuální trendy.
- Budování, obnova a vybavení dalších zařízení poskytujících služby v cestovním ruchu (rekreační sportoviště, půjčovny sportovních potřeb, úschovny).
- Budování, obnova a rekonstrukce turistických tras a stezek (pěší, poutnické, archeologické, cyklistické, lyžařské, hippoturistické) včetně odpočívadel a další způsoby značení v terénu, které usnadní orientaci návštěvníků (značení turistických cílů, místní informační systémy).
- Budování zážitkových turistických tras, rozvoj bodů zastavení na turistických trasách (ohnišťe, pícky, altánky, interaktivní pomůcky pro děti), umělecké artefakty.
- Podpora organizování místních aktivit využitelných v cestovním ruchu (festivaly, hody, organizované pochody, srazy, naučné vycházky s průvodcem).
- Elektronické aplikace (mobilní průvodci, virtualizace turistických panelů).
- Vybudování míst setkávání na okrajích obce i v krajině (podpora výletišť pro místní rozvoj a jejich zpřístupnění turistické veřejnosti).
- Podpora tvorby nových a inovativních turistických produktů (např. v návaznosti na historii bádání v krasu a příběhů badatelů, poutnické turistiky, archeoturistiky, pohádkové turistiky, Pohádkového království šneka Krasíka atd.).

Operační cíl: Zlepšit propagaci přírodního a kulturního dědictví

Opatření: Propagace Moravského krasu

Aktivity:

- Rekonstrukce nebo nová výstavba interaktivních a inovativních muzeí, expozic a galerií.
- Propagace turistických produktů a integrované nabídky služeb cestovního ruchu.
- Rozvoj průvodcovských služeb (vzdělávání průvodců).

- Rekonstrukce a vybavení informačních center.
- Podpora vytváření mobilních informačních center.

5.4.2 Priorita 2: Ekonomika a zaměstnanost

Specifický cíl: Vytvořit nová pracovní místa

Specifický cíl: Zlepšit podmínky pro uplatnitelnost absolventů a zvýšit provázanost škol a podnikatelů

Specifický cíl: Zvýšit využití stávajících ploch pro podnikání a vymezit a připravit nové plochy pro podnikání

Specifický cíl: Zvýšit konkurenceschopnost a využívání inovací a nových technologií u podnikatelských subjektů v regionu

Specifický cíl: Zvýšení konkurenceschopnosti podniků v odvětví zemědělství

Specifický cíl: Zvýšit úroveň spolupráce mezi podniky v regionu

Operační cíl: Zvýšit úroveň kvalitativní a kvantitativní úroveň výroby v podnicích

Opatření: Rozvoj mikropodniků, malých a středních podniků.

Aktivity:

- Podpora zakládání a rozvoje mikropodniků, malých a středních podniků (výstavba, rekonstrukce a vybavení výroben a provozoven služeb).
- Výstavba, rekonstrukce a vybavení řemeslných výroben a provozoven služeb.
- Vzdělávacích aktivity v nových směrech podnikání na venkově nebo ve využití původních, tradičních nebo historických technik a technologií v podnikání.
- Podpora zakládání a provozu chráněných dílen a sociálních podniků.
- Podpora modernizace a inovací v rostlinné a v živočišné výrobě (investice do hmotného majetku).
- Podpora vytváření absolventských praxí a míst v návaznosti na absolvování škol.

Operační cíl: Zvýšit diverzifikaci činností zemědělských subjektů

Opatření: Diverzifikace zemědělské činnosti

Aktivity:

- Nákup strojního vybavení pro diverzifikaci činností zemědělských subjektů.
- Nová výstavba nebo rekonstrukce budov pro diverzifikaci činnosti zemědělských subjektů.
- Rozvoj agroturistiky (modernizace nebo nová výstavba objektů, pořízení vybavení).

Operační cíl: Zlepšit marketing a prodej regionálních produktů Moravského krasu

Opatření: Podpora regionálních produktů, výrobků a služeb Moravského krasu

Aktivity:

- Výstavba, rekonstrukce a vybavení výroben a podpora zpracování místních produktů.
- Zřízení a vybavení prodejen místních produktů a místních výrobků.
- Propagace, inzercie a reklama místních produktů, výrobců a služeb na regionální úrovni včetně účasti na prezentačních akcích a jejich pořádání (výstavy, ochutnávky, semináře).
- Zřízení a vybavení drobných zpracoven produktů (pálenice, moštárny, sušárny ovoce, sušárny hub, výrobní povidel, džemů apod.).
- Vzdělávání v oblasti místní produkce, marketingu zpracování produkce a sítě, předávání znalostí a zkušeností v odvětví.
- Podpora síťování klíčových aktérů a budování povědomí o místních a regionálních produktech
- Otevřené dny na farmách, exkurze na farmy, prodej místních produktů poblíž komunikací a turistických tras, budování ukázkových „showroom“, mobilní prodejny.
- Kurzy vaření, akce s gastronomickou tématikou
- Podpora zpracování a prodeje lesních plodů a hub
- Prodej ze dvora, jarmarky a trhy
- Podnikové prodejny, regionální prodejní řetězce a tržnice
- Podpora regionálního značení a certifikace místních výrobků a služeb
- Prezentace nabídky výrobků a služeb ze zájmového území na regionálních, národních a mezinárodních veletrzích a výstavách

Operační cíl: Zvýšit podíl zpracování dřevní hmoty v regionu

Opatření: Lesnické provozovny a technika

Aktivity:

- Investice do lesnické techniky
- Investice do dřevozpracujících podniků
- Rozvoj zpracování a distribuce v místě vytěženého dřeva
- Hmotné a marketingové investice k využití odpadního dřeva po těžbě k energetickému využití

5.4.3 Priorita 3: Infrastruktura

Specifický cíl: Zlepšit ekologické charakteristiky krajiny a posílit péči o krajinu

- Specifický cíl:** Zefektivnit nakládání s energiemi a odpady
- Specifický cíl:** Zvýšit míru čištění odpadních vod
- Specifický cíl:** Dobudovat, resp. modernizovat ostatní technickou infrastrukturu
- Specifický cíl:** Zlepšit stav dopravní infrastruktury

Operační cíl: Zvýšit podíl tříděných odpadů a zvýšit úspory energie při vytápění
Opatření: Šetrné hospodaření s energií a zpracování odpadů

Aktivity:

- Zpracování odpadů a šetrné hospodaření s energií
- Aktivity směřující ke kvalitnímu a účinnému třídění odpadů, odstraňování nebezpečných odpadů a likvidaci nepovolených skládek.
- Likvidace a využívání bioodpadu (podpora komunitního a domácího kompostování).
- Stavební či technické úpravy vedoucí k úspoře energie (zateplení budov, výměna oken, regulace topných systémů).

Operační cíl: Zvýšení podílu alternativních zdrojů energie
Opatření: Podpora využívání alternativních zdrojů energie

Aktivity:

- Propagace využívání alternativních zdrojů energie.
- Podpora pěstování a zpracování energetických plodin včetně pořizování strojního vybavení.
- Budování a modernizace malých vodních elektráren.

Operační cíl: Zlepšit čistotu ovzduší v sídlech
Opatření: Prevence a investice do čistého ovzduší

Aktivity:

- Podpora preventivních opatření vedoucích ke snížení emisí do ovzduší (osvěta spalování odpadů v domácnostech).
- Podpora přechodu na ekologicky šetrné topné systémy (dřevo, biomasa).
- Investice vedoucí k zabraňování úniku čpavku a metanu ze zemědělské činnosti.

Operační cíl: Zlepšit kvalitu místní dopravní infrastruktury
Opatření: Rozvoj dopravní infrastruktury

Aktivity:

- Pořizování dopravních prostředků pro doplňkovou dopravu (zejména mikrobusy)
- Investice do bezmotorové dopravy (trasy pro cyklistiku, koloběžky, in-line bruslení apod.)
- Pořizování dopravních prostředků na elektrický pohon Rozvoj informačních dopravních systémů pro optimalizaci využití spojů všech druhů dopravy
- Budování doprovodné infrastruktury (mostky, propustky, veřejné osvětlení) včetně ozeleňování v blízkosti komunikací (pásky zeleně, aleje).
- Rekonstrukce a budování autobusových zastávek, úpravy jejich okolí včetně zeleně.
- Rekonstrukce nových a výstavba stávajících místních komunikací

Operační cíl: Zlepšit estetický vzhled veřejných prostranství
Opatření: Rozvoj péče o vzhled obcí

Aktivity:

- Zapojování veřejnosti do procesu přípravy a realizace projektu (komunitní plánování)
- Osvěta zaměřená na zapojování laické veřejnosti (spolků a jednotlivců) do zlepšování estetického vzhledu veřejných prostranství
- Rekonstrukce a doplnění stávajících a budování nových veřejných prostranství
- Pořizování prostředků pro údržbu veřejných prostranství

Operační cíl: Zajistit dostatek kvalitní pitné vody pro všechny obyvatele území
Opatření: Péče o vodní zdroje

Aktivity:

- Osvěta zaměřená na problematiku ekonomiky a kvality užívání zdrojů a zařízení určených pro zásobování obyvatel pitnou vodou.
- Výstavba a rekonstrukce vodovodu.
- Kontrola vydatnosti a kvality individuálních zdrojů pitné vody (vrty, studny).

Operační cíl: Zlepšení čistoty povrchových a podzemních vod zajištěním důsledného čištění komunálních odpadních vod
Opatření: Péče o kvalitu vody

Aktivity:

- Koordinace a vytváření sdružení obcí za účelem budování a obnovy ČOV a dalších zařízení, hledání nových přístupů, nových technologií, odborného a přijatelného řešení.
- Výstavba nových a rekonstrukce stávajících centrálních ČOV.
- Zlepšení technických parametrů čištění odpadních vod u stávajících centrálních ČOV (fosfáty, léčiva atd.).
- Podpora zřizování individuálních a skupinových domovních ČOV
- Osvěta zaměřená na zamezení znečišťování vody (z domácností a podniků)

Operační cíl: Zlepšení vztahu veřejnosti k ochraně a péči o životní prostředí

Opatření: Vzdělávání, informovanost a výchova k ochraně životního prostředí

Aktivity:

- Propagace, vzdělávání, informační a publikační činnost v oblasti životního prostředí.
- Osvěta hospodaření s vodou v krajině.
- Ekologické aktivity škol (školní zahrady).
- Dobrovolnické aktivity se zaměřením na životní prostředí (výsadba stromů, likvidace nepovolených skládek, revitalizace vodních toků apod.).

5.4.4 Priorita 4: Lidé

Specifický cíl: Posílit dostupnost a kvalitu základních a mateřských škol

Specifický cíl: Zajistit dostatečné kapacity sociálních služeb i kapacity zařízení sociálních služeb, se zohledněním přirozené spádovosti obcí

Specifický cíl: Vytvořit síť sociálního bydlení

Specifický cíl: Omezit problémy sociálně vyloučených lokalit a podpořit začleňování sociálně vyloučených osob

Specifický cíl: Zlepšit podmínky pro činnost neziskových organizací

Specifický cíl: Posílit aktivního trávení volného času (pořádání akcí, fungování zájmových organizací, budování a rekonstrukce kulturních a sportovních zařízení)

Specifický cíl: Zvýšení dostupnosti terénních služeb

Operační cíl: Zajistit vhodné podmínky pro rozvoj spolkové činnosti

Opatření: Rozvoj společenského života

Aktivity:

- Grantové systémy obcí malého rozsahu určené na podporu rozvoje spolkové činnosti v zájmovém území
- Rekonstrukce kulturních, společenských a sportovních zařízení, vybavení kulturních, společenských a sportovních zařízení a kluboven.
- Pořádání a propagace kulturních, společenských a sportovních akcí.
- Pořizování zázemí pro pořádání kulturních, společenských a kulturních akcí regionálního charakteru.
- Pořízení vybavení pro kulturní spolky (kroje apod.)
- Poradenství a pomoc při zakládání spolků.
- Setkávání spolků a výměny zkušeností.
- Činnost mateřských center.
- Využívání škol pro mimoškolní aktivity všech občanů.
- Dokumentace místní kultury a pamětníků.
- Kurzy lidových zvyků, řemesel a umění.
- Burza partnerství, prezentace konkrétních příkladů úspěšných či zajímavých akcí.
- Podpora rozšíření nabídky knih v obecních knihovnách.
- Spolupráce knihoven v regionu na výměně knih.
- Bezbariérová přístupnost veřejných budov.

Operační cíl: Zvýšení lokálního patriotismu v regionu

Opatření: Rozvoj vztahu k regionu

Aktivity:

- Tvorba regionálních učebnic a školních pomůcek
- Zapojování dětí a mládeže do celoživotního vzdělávání dospělých
- Zapojování místních lektorů do celoživotního vzdělávání dospělých
- Další vzdělávání pro dospělé a seniory (internet pro seniory, videokavárna, vzdělávání třetího věku apod.).

Operační cíl: Zvýšit dosažitelnosti zdravotní péče a uplatnění zdravého životního stylu v životě obyvatel

Opatření: Rozvoj péče o zdraví a kvalitu života

Aktivity:

- Osvěta zaměřená na zdravý životní styl
- Opatření zaměřená na zvýšení dosažitelnosti zdravotní péče i v malých sídlech

Operační cíl: Zvýšení kvalitativní a kvantitativní úrovně aktivit směřující ke smysluplnému trávení volného času dětí a mládeže

Opatření: Rozvoj aktivit pro děti a mládež

Aktivity:

- Vyhledávání, motivace a vzdělávání instruktorů, vedoucích mládeže, animátorů atd.
- Aktivní vyhledávání talentů (soutěže, výstavy, olympiády apod.)
- Krátkodobé kurzy pro děti zaměřené na rozvoj manuální gramotnosti a dalších nezbytných dovedností a znalostí (4 týdny, víkend)

Operační cíl: Zajistit vhodné podmínky pro provozování sportovních a rekreačních aktivit

Opatření: Sportovní a rekreační aktivity

Aktivity:

- Rozšiřování a modernizace stávajících a vznik nových malých venkovských sportovišť
- Podpora vzniku vícegeneračních sportovišť (pro různé věkové skupiny dětí, mládeže a dospělých)
- Podpora vzniku nových a obnova inventáře stávajících půjčoven sportovního vybavení
- Venkovní areály (venkovní posezení, venkovní kulinářské zázemí, parkety, jeviště...)
- Příprava a realizace kvalitních kulturních a sportovních akcí
- Vyhledávání kvalitních trenérů, animátorů trávení volného času

Operační cíl: Vytvořit podmínky pro rozšíření kapacit mateřských školek a dalších forem předškolní výchovy

Opatření: Rozvoj předškolní výchovy

Aktivity:

- Stavební úpravy stávajících budov ZŠ pro potřeby MŠ, rekonstrukce budov MŠ
- Podpora vzniku alternativních možností (lesní školky, dětské skupiny) přípravy dětí pro úspěšné zapojení do školního vzdělávání
- Rodičovská centra
- Podpora dobrovolnických činností zaměřených na kvalitní trávení volného času předškoláků

Operační cíl: Zlepšení sladění pracovního a rodinného života

Opatření: Rozvoj rodinného života

Aktivity

- Prodloužení provozní doby mateřských škol
- Přizpůsobení provozní doby školních družin pracovní době rodičů
- Podpora vzniku dětských skupin
- Podpora volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi
- Otevřenost škol a jejich využívání pro mimoškolní aktivity
- Budování dětských hřišť a míst pro setkávání rodin
- Podpora společných aktivit pro zapojování a spolupráci rodičů a dětí
- Příprava a realizace táborů pro rodiče s dětmi

Operační cíl: Zvýšit zapojení sociálně znevýhodněných do aktivního života

Opatření: Sociálně znevýhodnění jako součást každodenního života regionu

Aktivity:

- Rozšíření sítě i provozní doby terénních sociálních služeb
- Rekonstrukce nebo nová výstavba zařízení poskytujících sociální služby (krizová centra, mateřská centra, nouzové byty, stacionáře, domy s pečovatelskou službou, zařízení pro handicapované, pořízení vybavení pro tyto zařízení nebo služby).
- Aktivity, umožňující rovný přístup sociálně znevýhodněným osobám a jejich zapojení do běžného života (bezbariérové přístupy, sociální koordinátoři apod.).
- Zvýšení informovanosti, osvěty a prevence v sociální problematice.

Operační cíl: Podporovat aktivity zaměřené na zvýšení kvality života seniorů

Opatření: Rozvoj péče o seniory

Aktivity:

- Aktivní setkávání seniorů (osvěta, vzdělávání)
- Rozvoj pečovatelské služby založené na osobním kontaktu
- Budování prostor pro setkávání seniorů

Operační cíl: Zlepšení kvality aktivit směřující k posilování sociálních vazeb v území

Opatření: Rozvoj sociálně soudržného regionu

Aktivity:

- Akce zaměřené na podporu společných aktivit dětí a mladých lidí se seniory
- Výstavy a další akce zaměřené na podporu rozvoje manuální gramotnosti a využití místních zdrojů
- Akce spolků zaměřené na pořádání kulturních a společenských akcí zaměřených na širokou veřejnost
- Kurzy bezprostředně spojené s problematikou a tématy života na venkově

5.4.5 Priorita 5: Partnerství

Specifický cíl Rozvinout aktivní spolupráci mezi aktéry z různých sektorů a na různých prostorových úrovních (v rámci MAS i spolupráce MAS)

Specifický cíl: Zlepšit koordinaci rozvojových činností v území

Operační cíl: Zlepšit úroveň činnosti místního partnerství

Opatření: Rozvíjení místního partnerství a budování kapacit

Aktivity:

- Vyhledávání, efektivní využívání a rozvoj lidského potenciálu (schopností aktivních jednotlivců i organizací) a zapojování veřejnosti do realizace ISÚ
- Propojování a koordinace dílčích aktivit (příspěvajících k realizaci ISÚ)
- Informování o místní akční skupině, její činnosti a členech, seznamování veřejnosti s ISÚ

Operační cíl: Zlepšit úroveň partnerské regionální a meziregionální spolupráce

Opatření: Přenos zkušeností a regionální a mezinárodní spolupráce

Aktivity:

- Přenos zkušeností s vytvářením místního partnerství, přípravou a realizací projektů
- Spolupráce v rámci sítí místních akčních skupin a dalších střešních organizací na všech úrovních
- Výměna expertů
- Burza partnerství, prezentace konkrétních příkladů úspěšných či zajímavých akcí

Operační cíl: Zlepšit úroveň spolupráce na realizaci rozvojových projektů

Opatření: Projektová spolupráce

Aktivity:

- Realizace projektů spolupráce
- Aktivní vyhledávání nových partnerů

6. Seznam příloh

Všechny přílohy jsou ke stažení a prohlížení umístěny na webových stránkách MASMK na tomto odkazu:

<http://www.mas-moravsky-kras.cz/strategie-2020/navrh-strategie-2020/>

- Příloha 1 Databáze podnikatelů v cestovním ruchu na území MASMK
- Příloha 2 Archeologické lokality na území MASMK
- Příloha 3 Geologické exkurzní lokality na území MASMK
- Příloha 4 Lesnický Slavín
- Příloha 5 Památníky, studánky, pěšinky a palouky mimo území lesnického Slavína
- Příloha 7 Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích
- Příloha 8 Věkové charakteristiky obyvatelstva na území MAS MK (dle SLDB 2011)
- Příloha 9 Obyvatelstvo dle rodinného stavu (dle SLDB 2011)
- Příloha 10 Vzdělanostní struktura obyvatelstva území
- Příloha 11 Vybavenost obcí technickou infrastrukturou
- Příloha 12 Sklárky na území MASMK
- Příloha 13 Stav plynofikace a úroveň vytápění na území MASMK
- Příloha 14 Přehled počtu a velikosti FV instalací dle jednotlivých obcí
- Příloha 15 Seznam zemědělců podnikajících na území MAS
- Příloha 16 Přehled podnikatelských subjektů nad 50 zaměstnanců
- Příloha 17 Počty ekonomických subjektů na území jednotlivých obcí
- Příloha 18 Příslušnost k ORP, stavebním úřadům a matrikám
- Příloha 19 Přehled horolezeckých terénů
- Příloha 20 Seznam památných stromů na území MASMK
- Příloha 21 Seznam kulturních památek na území MASMK
- Příloha 22 Seznam územně plánovací dokumentace v jednotlivých obcích MASMK
- Příloha 23 Problémy identifikované v územně- analytických podkladech ORP
- Příloha 24 Stav komplexních pozemkových úprav v jednotlivých obcích
- Příloha 25 Přehled rozvojových dokumentů obcí na území MASMK
- Příloha 26 Charakteristika CHKO Moravský kras
- Příloha 27 Charakteristika evropsky významných lokalit
- Příloha 28 SWOT analýzy podle jednotlivých oblastí
- Příloha 29 Použité zdroje

Další přílohy:

Mapové přílohy I (topografie, geologická stavba, geomorfologické členění, výškové členění, expozice reliéfu, krasové jevy, silniční síť, DSO, správní členění, regionální produkty, zvláště chráněná území a památné stromy, CHKO

Moravský kras, přírodní parky, evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000, mokřady mezinárodního významu, Lesnický Slavín, kulturní památky, turistické cíle)

Mapové přílohy II (podrobná mapa kulturních památek a turistických cílů)

Mapové přílohy III (celkový potenciál cestovního ruchu, dopravní infrastruktura, dynamika rozvoje obcí, Evropská ekologická síť, fyto geografické členění, funkční typologie středisek cestovního ruchu, funkční typy obcí, karsologické jednotky, kvalita životního prostředí, legislativní ekologické limity, lesní vegetační stupně, NATURA 2000 – evropsky významné lokality, ochrana vod, památky pravěku až raného středověku, počet rekreačních a turistických lůžek, potenciální přirozená vegetace, přírodní parky – územní ochrana krajinného rázu, půdorysné typy sídel, typy celkového potenciálu cestovního ruchu, typy přírodní krajiny, územní stabilita obyvatelstva, vývoj počtu obyvatel (1991 – 2001), vývoj počtu obyvatel podle obcí (1961– 2001), významné lokality přirozených lesů, významnost krajiny podle přírodního a kulturního dědictví, významnost území podle kulturního dědictví, zvláště chráněná území přírody a krajiny)

Výsledky šetření, kulatých stolů, průzkumů, výzkumů a závěry pracovních skupin